מעריב מוסף שבועי * כ"ב בכסלו תשל"ה * 6 בדצמבר 1974

המיטב המוסיקלי העולמי באלבום מפואר

תקליטי ייבוא שיוצרו בצרפת על ידי DECCA - E.M.I. במיוחד עבור 'כויילקס' בכוחירי תקליטים מקומיים

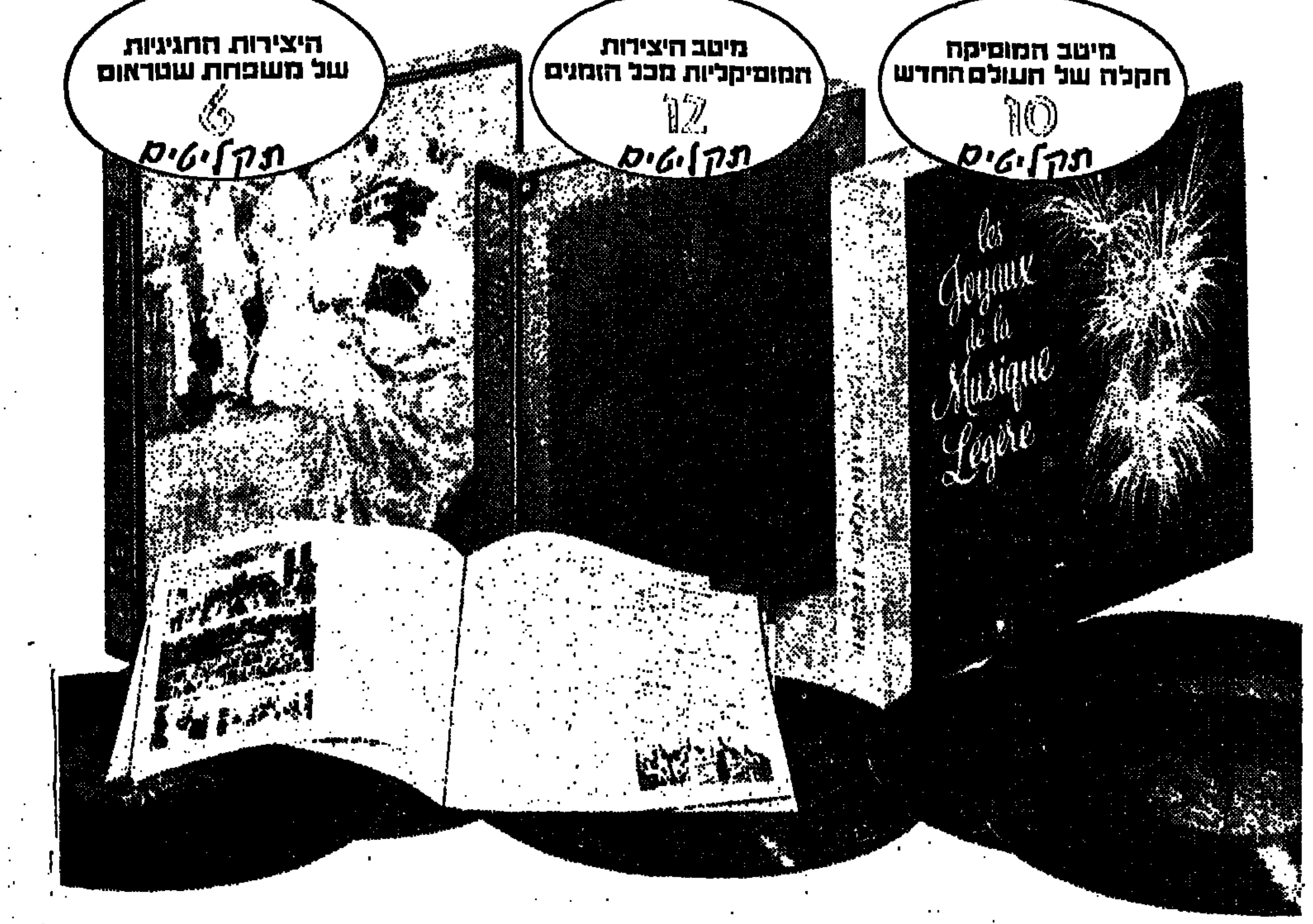

הבא לביתך את המוסיקה האהובה ביותר בעולם!

לראשונה בישראל ניתנת לך האפשרות לרכוש תקליטי־איכות ברמה בינלאומית, המותאמים למערכות הסטריאופוניות המעולות ביותר, במחיר מיוחד.

אלבומי־תקליטים כאלה לא הוצעו לך מעולם — וספק אם יוצעו לך אי־פעם.

תקליטי האיכות שנועדו במיוחד למערכת הסטריאופונית שלך!

בחר לך וקבל ל־10 ימים חינם אחד מן האלבומים המקסימים האלה, הכוללים מבחר מעולה של היצירות המוסיקליות המפורסמות ביותר בעולם, כשנבצעו לתזמורת בידי כמה מן המעבדים המוסיקליים הידועים ביותר, בוצעו על־ידי תזמורות בעלות שם־עולמי, בניצוחם של כמה מן המנצחים הטובים ביותר בעולם.

★ **מבחר מיוחד של המפורסמות ביצירות משפחת שטראוס — 6 תקליטים מאריכי־נגן.**
לא פחות מ־40 מיצירותיה הנפלאות של משפחת שטראוס, המביאות ענן כריחה ומאווירתה של וינה הישנה והרגועה. וביניהן: הדנובה הכחולה, פרוץ הצוענים, העטלף ורבות אחרות. היצירות הנפלאות והמפורסמות מבוצעות בידי נגני תזמורת האופרה של וינה ותזמורת הפסטיבל הוינאית, בניצוחם של יוסף קריפס, אנטון פאוליק ואחרים.

★ **מיטב המוסיקה הקלה של העולם החדש — 10 תקליטים מאריכי־נגן.**
המנגינות היפות ביותר של המוסיקה הקלה, כשהן מבוצעות בידי תזמורות מעולות, בניצוחם של המפורסמים במנצחים. מנגינות מתוך אופרות מפורסמות, מתוך יצירות ידועות. ביניהן תוכל לשמוע את שיר הטוריאדורים, אווה מריה, רפסודיה, אגם הברבורים, הקתאלרית הקלה ועשרות נעימות נוספות שאתה מכיר אותן ורוצה תמיד להאזין להן שוב וסוב.

★ **לקט של היצירות המוסיקליות היפות ביותר שחוברו אי־פעם — 12 תקליטים מאריכי־נגן.**
49 יצירות־מופת של הקומפוזיטורים המפורסמים ביותר בעולם, בניצוחם של כמה מן המנצחים הגדולים ביותר. ביניהם: ליונל ריג, פרידריך גולדה, צ'ארלס מינש ואחרים. תוכל לשמוע את יצירותיהם של צ'ייקובסקי, דבוז'אק, שוברט, שופן ורבים אחרים.

ההוצעה לך אי־פעם הצעה מוסיקלית טובה מזו? האזן למוסיקה. נפלאה זו במשך 10 ימים — חינם! אם לא תוקסם מאיכות התקליטים ומיופיין של היצירות פשוט החזר לנו את התקליטים ולא תהיה חייב מאומה.

שובר נסיון חינם בן 10 ימים

אל: כויילקס (ישראל) בע"מ,
רח' המלאכה 3, חולון, ת.ד. 58—851 טלפון 843138.
נא לשלוח לי אלבום מיטב המוסיקה העולמית לתקופת נסיון חינם של 10 ימים. אם לא אהיה מרוצה לחלוטין מאיכותו ומטיבו של האלבום והתקליטים אחזיר את הכל במצב תקין תוך 10 ימים ביום קבלתו ולא אהיה חייב מאומה. אם אחליט לרכוש את האלבום והתקליטים הוא יהיה שלי ועלי יהיה לעמוד בתנאי התשלום אותם ציינתי לכסה. התימתי במקום המסומן מהווה הסכמה לתנאים שאתם מציעים.

סמן את ההצעה הרצויה לך

היצירות החגיגיות של משפחת שטראוס — 6 תקליטים
- ☐ תשלום חד־פעמי: תוך 10 ימים מיום קבלת האלבום והתקליטים אשלם לכם סך 320 ל"י (וכן סכום נוסף של 15 ל"י לכיסוי הוצאות האריזה והמשלוח).
- ☐ קניה בתשלומים: תוך 10 ימים מיום קבלת האלבום והתקליטים אשלם לכם סך 70 ל"י (וכן סכום נוסף של 15 ל"י לכיסוי הוצאות האריזה והמשלוח) ואחרי כן אשלם לכם 6 תשלומים חודשיים רצופים בסכום של 55 ל"י לכל תשלום, החל בחודש שלאחר מועד התשלום הראשון סה"כ 400 ל"י.

מיטב המוסיקה הקלה של העולם החדש — 10 תקליטים
- ☐ תשלום חד־פעמי: תוך 10 ימים מיום קבלת האלבום והתקליטים אשלם לכם סך 470 ל"י (וכן סכום נוסף של 15 ל"י לכיסוי הוצאות האריזה והמשלוח).
- ☐ קניה בתשלומים: תוך 10 ימים מיום קבלת האלבום והתקליטים אשלם לכם סך 115 ל"י (וכן סכום נוסף של 15 ל"י לכיסוי הוצאות האריזה והמשלוח) ואחרי כן אשלם לכם 6 תשלומים חודשיים רצופים בסכום של 75 ל"י לכל תשלום, החל בחודש שלאחר מועד התשלום הראשון סה"כ 565 ל"י.

מיטב היצירות המוסיקליות מכל הזמנים — 12 תקליטים
- ☐ תשלום חד־פעמי: תוך 10 ימים מיום קבלת האלבום והתקליטים אשלם לכם סך 590 ל"י (וכן סכום נוסף של 15 ל"י לכיסוי הוצאות האריזה והמשלוח).
- ☐ קניה בתשלומים: תוך 10 ימים מיום קבלת האלבום והתקליטים אשלם לכם סך 155 ל"י (וכן סכום נוסף של 15 ל"י לכיסוי הוצאות האריזה והמשלוח) ואחרי כן אשלם לכם 6 תשלומים חודשיים רצופים בסכום של 90 ל"י לכל תשלום, החל בחודש שלאחר מועד התשלום הראשון סה"כ 695 ל"י.

כל סכומי התשלומים כוללים ריבית של 10% וכן סך 9.— ל"י לחודש דמי טיפול וגביה. אושר ע"י המועצה לחוזים אחידים.
נא למלא בדייקנות כדי למנוע עיכוב בביצוע התמונה. ההצעה בתוקף ל־90 יום מלפני מפרסום המודעה

שם משפחה .... שם פרטי ....
עיר .... רחוב .... מס' ....
מס' תעודת זהות .... גיל .... מקצוע ....

כויילקס (ישראל) בע"מ, רח' המלאכה 3, חולון — מע. 29.11 — חתימה הערות

ركن من الزمن

ר י ח נ י ה, אחד משני הכפרים הצ'רקסיים בישראל, היה השבוע מטרה לשליחות רצח של מחבלים

המרצחים הלמו בריחנייה

מאת מנחם תלמי

צילם זאב ספקטור

המשך

האם אתה באמת שם שמן מעולה במנוע, או סתם זורק כסף?

אין מנוע שלא צורך שמן, אפילו מכונית שרק אתמול "עלתה" על הכביש, מנוע מכוניתה צורך שמן בכמות זעירה; אך כדי להקפיד על סיכה יעילה ומתמדת של כל מנוע, בכל מכונית, יש לוודא שהמנוע יצרוך רק את הכמות הזעירה לה הוא באמת זקוק. זאת יעשה למענך פז סופר 100. השמנים הבסיסיים והתוספות המיוחדות שבשמן שומרים עליו מפני "בזבוז" מיותר. פז סופר 100 מגן על חלקי המנוע מפני שחיקה ובלאי, החלדה וקורוזיה ומשקעי בוץ במנוע. תחום צמיגותו 20W-50 עושה אותו לשמן האידיאלי לנסיעות ארוכות ולנסיעות "עצור וסע".

פז סופר 100, כמו כל השמנים האחרים של פז, נמצא תחת פקוח מתמיד של מעבדות פז ואין משלוח היוצא ממפעל השמנים בלא שיעבור בקורת איכות. כך אתה בטוח כי תקבל תמורה מלאה לכל אגורה.

פז סופר 100

באור-ורשבסקי

תמונת השער: דמעות של אבל וזעם מזיל ישיש צ'רקסי, תושב הכפר הגלילי ריחנייה, בהלוויית בן עדתו, סובחי מוסחה, שנרצח בראשית השבוע בידי מחבלים שחדרו מעבר לגבול. (כתבה — עמ' 3—4—5). (צילום: זאב ספקטור)

המרצחים הלמו בריחניה

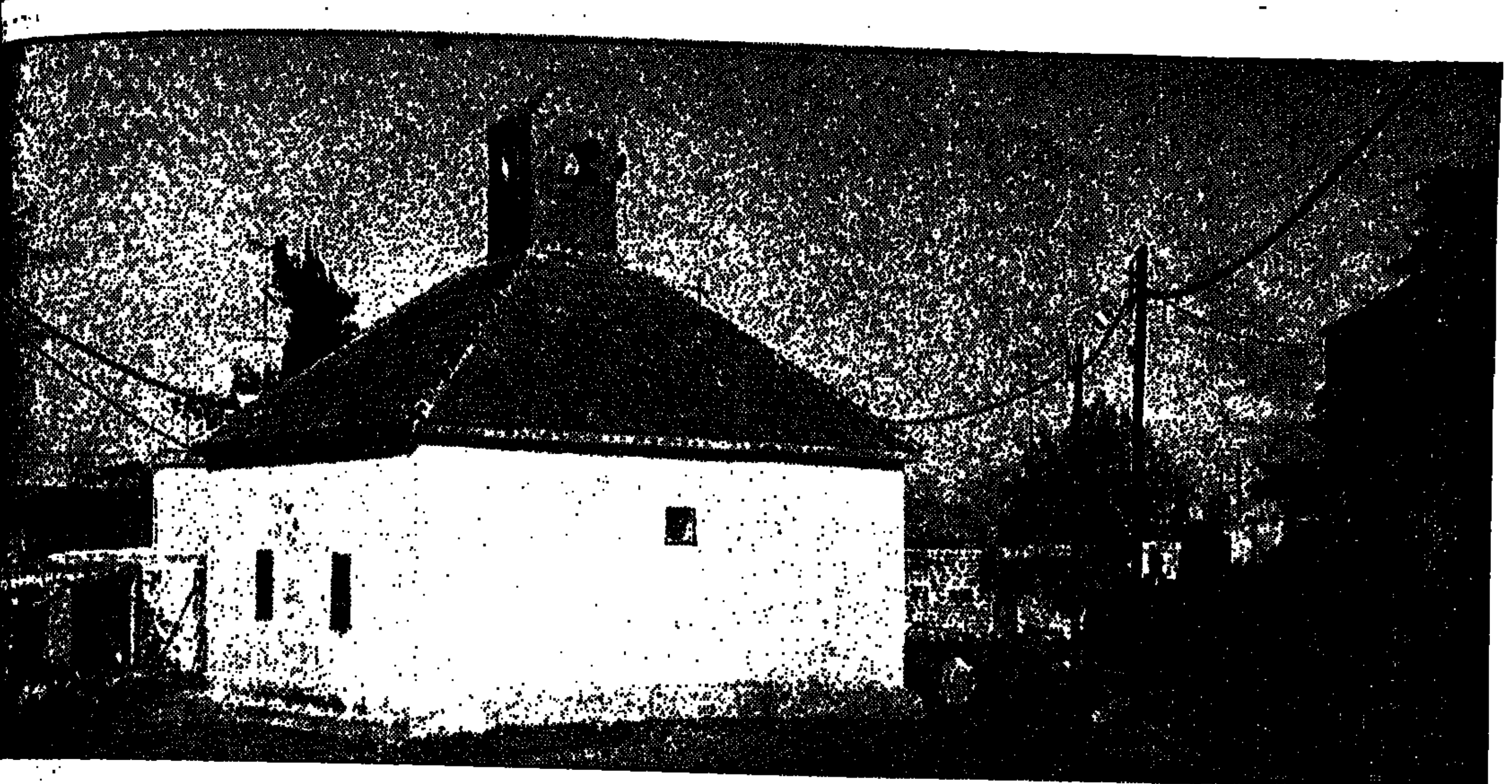
המיסגד, המשמש את הצ'רקסים המוסלמים — שונה במיבנהו ובצורתו מן המיסגדים שרגילים לראותם בכפרים הערביים.

דצמבר בהיר ושמשי. שמי גליל צחים, המורשים חופת הדר מלכותית על הרי הגליל. רק בפאתי צפון, מעל החרמון, תלויות פקעות ענן, שמבעד לקרעיהן רואים את מחלפות השלג, הבוהקות משיאיו של ההר הרחוק. התנועה בכביש עין-זיתים — דלתון — רמות-נפתלי סואנת מן הרגיל. נוסעים לריחניה. רוב הנוסעים הם בני העדה הצ'רקסית. לנחם אבלים. ללוות את המת בדרכו האחרונה.

בלילה היו שם מחבלים. דפקו בדלת ביתו של סובחי מוסה וירו בה. בעל הבית ואשתו צנחו, שותתי דם. סובחי מוסה השיב נשמתו לבוראו. את האשה הבהילו לבית החולים בצפת, אחר שהמחבלים נכנעו לכוחות הבטחון.

מעין-זיתים מטפס הכביש לכרם בן-זימרה. מכרם בן-זימרה היא צונחת בעיקולים רחבים אל עמק קטן, חבוק בין הרים. במרכזו של העמק הזה, למרגלות המושב דלתון, שוכן כפר הצ'רקסים ריחניה. אתה רואה אותו כבר מאחד העיקולים היורדים מכרם בן-זימרה. חזותו אינה של כפר ערבי ולא של כפר יהודי. משהו בין זה לבין זה. במרכזו בולט בנין רבוע, שגגו רעפים ישנים, שגונם האדום דהה. זהו המיסגד, שאינו דומה למיסגדים אחרים, שלמראיהם הורגלת.

המיסגד ניצב במרכז גוש מצופף של מיבנים, ושם לבו של הכפר. סביב הלב, במירווחים גדולים יותר, ניצבים המיבנים החדשים יותר של הכפר הצ'רקסי. גגותיהם שטוחים, תריסיהם פלאסטיק צבעוני.

אחד מהם הוא ביתו של סובחי מוסה, שנפל באש המרצחים.

המכוניות גולשות במורד אל העמק. רוב נוסעיהן גברים תמומי סבר. רובם בהירי עור ומשופמים. הנשים שביניהם זקופות ודוממות. שער ראשן אסוף בשביסים לבנים. פה ושם בולטים בין הנוסעים חיילים צעירים על נשקם — אנשי יחידת המיעוטים של צה"ל, בני העדה הצ'רקסית.

במרכז הכפר חונות מכוניות רבות. של אנשי הכפר, של אנשי כפר-קמא, של אנשי צבא הבאים להשתתף באבלם של אנשי עדה שבניה בצה"ל — בסדיר, בקבע ובמילואים.

עומדים סיעות סיעות תחת שמש החורף שטרם בא בעוזו. אחדים בכיכר המרכזית, ליד בנין המועצה. אחרים ליד בית קרובי הנרצח. אחדים סביב בית הנרצח עצמו, בית חדש ונאה, בן שתי דיוטות. על גגו השטוח אנטנה גבוהה של טלוויזיה ודוד-שמש כחול. הבית מוקף חומה מעבריו ולו שער ברזל.

את כל חסכונותיו וכל מה שהיה לו השקיע סובחי מוסה בבית הזה.

מעברו השני של הרחוב — בית קרובי משפחתו. בית קטן, מן הסוג הנושן. אליו נכנסות ביבבה חנוקה הנשים הבאות לנחם ולהתאבל.

ספר ללשון צ'רקסית

ליד בנין הוועד המקומי של ריחניה אנו פוגשים את המורה, ריאד גוש, בן 28, לשעבר חייל בצה"ל וכיום סמל במילואים.

ריאד גוש הוא אחד הבקיאים בתולדות העדה ולשונה. הוא מסיים עתה כתיבת ספר לימוד ללשון הצ'רקסית, הנכתבת באותיות קיריליות. עד היום אין לשון זו נלמדת במסגרת לימודי החובה של בתי הספר בכפרים הצ'רקסיים, וריאד מקווה, כי בשנת הלימודים הבאה היא תיכלל במסגרת. אינתיים הוא מרביץ את עיקרי השפה לתלמידיו אחר שעות הלימודים הרגילות, בזמנו הפנוי.

„השפה הצ'רקסית" — מסביר לנו ריאד גוש — היא מן הקדומות בעולם ששרדו עדיין. היא שונה מכל שפה אחרת. יש בה יותר הברות. לכל הברה ולכל צליל יש משמעות. נוסף למלים הרגילות והמלאות. זוהי לשון עשירה מאוד בפונטיקה".

ריאד הוא אחד משבעה בנים ובנות במשפחתו, שנולדו כולם בריחניה. אביו וסבו אף הם נולדו בכפר זה. אבי-סבו נמנה עם מייסדי הכפר, שהגיעו לכאן בשנת 1871.

אחד משבעה האחים הוא נכה צה"ל. אח אחר משרת בצבא-הקבע. שני אחים אחרים משרתים במילואים, אחר שסיימו את שרות החובה שלהם. ריאד סיים בית ספר תיכון בכפר הערבי-דרוזי ראמי שבגליל. אחר שהשתחרר מצה"ל, למד הוראה, שימש שנתיים מורה בכפר הערבי דבורייה ואחרי כן עבר להורות בכפרו.

קהל אבלים ליד ביתו של הנרצח, בבוא הארון מבית-החולים.

שני כפרים צ'רקסיים מצויים כיום במדינת ישראל. הגדול בהם הוא כפר-קמא, בגליל התחתון, בצד הכביש כפר-תבור—יבנאל. מספר תושביו 1500. בריחנייה שבגליל העליון 500 תושבים. מספר גדול יותר של כפרים צ'רקסיים היה ברמת הגולן. מרביתם באזור קונייטרה.

מוצאם של הצ'רקסים בהרי קאווקאז. במאה הקודמת לחמו נואשות בכובש הרוסי וכלוחמי חופש נרדפו עד-חורמה בידי הכובשים. רבבות מהם נאלצו לעקור ממולדתם. רובם התיישבו בתחום הקיסרות העותומנית, בעיקר בחבל אנאטוליה. חלקם מצא מיקלט בבולגריה.

במגמה לייצב את שלטונו המעורער ברמת הגולן ובגליל העליון, הציע השולטן עבד אל-חמיד לצ'רקסים להתיישב באזורים אלה ולהוות מחסום בפני שבטי הבדואים והכפריים הערבים ששלחו רסן. מאות משפחות צ'רקסיות קיבלו את הצעת השולטן והגיעו לגולן ולגליל בראשית שנות השמונים של המאה הקודמת והקימו בעזרת השלטונות התורכיים את כפריהם. מהיותם אנשים נועזים ולמודי מלחמה, מצאו רבים מהם מקום ביחידות צבאיות ומשטרתיות, בעיקר בתקופת השלטון הצרפתי ואחרי כן במסגרת הצבא הסורי עצמו. הם נודעו כפרשים מעולים ובצבא הסורי שרתו רבים מהם ביחידות מעולות.

נאמנות לשלטון

בראשית שנות ההתיישבות היהודית החדשה בארץ-ישראל שימשו הצ'רקסים כשומרים במושבות החקלאיות ודיוקנאותיהם בתלבושת הלאומית — „ספחה" על הראש ומעיל שעליו תפורה אשפת כדורים — מצויים לרוב בספרי תולדות הישוב ובארכיוני התצלומים של ימים עברו.

על אף היותם מוסלמים (בני הכת הסונית), נתקבלו ראשוני הצ'רקסים באיבה על-ידי התושבים המקומיים — בשל היותם נאמני השלטון העותומני, ומשום שלצורך התיישבותם הוקצו להם שטחי אדמה, ששימשו כרי מרעה ושטחי נדודים לשבטים הבדואים.

מאז ועד היום שומרים הצ'רקסים על ייחודם הלאומי ואינם מתחתנים עם שכניהם המוסלמים. מאז ומתמיד נבדלו משכנים אלה הן בצורתם החיצונית, ברמת נקיונם והן בחריצותם ובכושרם החקלאי. תמיד הקפידו לשמור נאמנות לשלטון המרכזי — לסורים ברמת הגולן ולישראל בתחום המדינה.

„פעם היינו כפר חקלאי — אומר איסמעאיל שוקרי, ראש ועד הכפר — אבל היום, בתקופת החקלאות המודרנית, אין האדמות שלנו טובות. הציין בלתי-מעובדות ולכן מרבית אנשי הכפר מוצאים את פרנסתם בחוץ. תמצא אותם בכל רחבי הארץ, כפועלים במפעלים שונים, כקבלנים ובתפקידים שונים בכל זרועות הבטחון".

איסמעאיל שוקרי נולד בריחנייה לפני 50 שנה. סבו נמנה עם מייסדי הכפר. זה שתי קאדנציות הוא מכהן כראש ועד הכפר, ששבעת חבריו הם נבחרים. את פרנסתו מוצא איסמעאיל שוקרי כמורה בבית הספר היסודי.

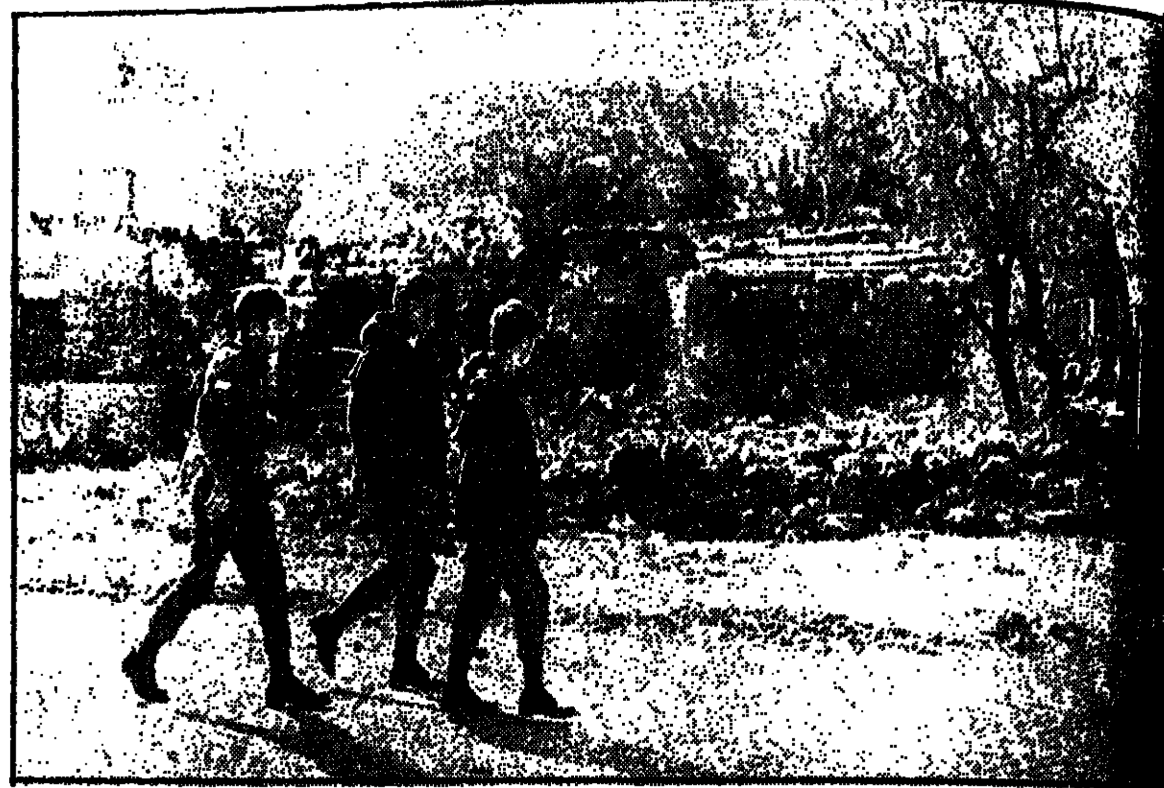
חיילי צה"ל צ'רקסיים, בני הכפר, באים אחר ההתקפה לריחניה, לחלוק כבוד אחרון.

אשה נכנסת ל„חצר" של הכפר — כעין מיבצר שבו בית נוגע בבית.

מייסדי ריחניה נמנו עם קבוצת פליטים צ'רקסים, שנמלטו מהרי הקאווקאז וישבו שבע שנים בבולגריה. הם נענו לקריאת השולטן העותמני והגיעו לארץ-ישראל בשנת 1871. השלטונות התורכיים הקצו להם אדמות בבקעה קטנה בהרי הגליל העליון, במרחק של כ-10 ק"מ צפונית לצפת, באיזור שבו התקיימו יישובים יהודים נודעים בתקופת המשנה והתלמוד וכן בימי הביניים. על שרידי אותם יישובים הוקמו במרוצת הדורות כפרים ערביים ואחר קום המדינה עלו במקומם מושבי עולים חדשים, המקיימים יחסים טובים עם הכפר הצ'רקסי.

„ברית עם המדינה"

כמו שאר כפרי הצ'רקסים, הוקמה גם ריחנייה בסיועם הפעיל של השלטונות התורכיים. הכפר ניבנה כ„חצר" — בית נוגע בבית, כשכל המרובע הזה מהווה כלפי חוץ חומה בצורה וחלונותיו פונים אך ורק לתוך ה„חצר". כל זאת, כדי להיות מוגנים מפני התקפותיהם הצפויות של השכנים הערביים. בכתלים החוצצים בין בית לבית נקבעו צוהרים קטנים, כדי לקיים קשר-קול ולהעביר במהירות אתרעות מפני רעה המתרגשת לבוא.

ל„חצר" היו שני שערים, שנסגרו עם רדת היום. במרכזו של ה„חצר" הוקם המיסגד, שאינו דומה למיסגד מוסלמי רגיל. זהו בית-אבן רבוע, בעל גג רעפים, שה„מינארט" שלו עשוי מפח. כיום קבועים בראש ה„מינארט" הזה רמקולים, לרווחתו של ה„מואזין", שקולו הולך למרחקים ללא אימוץ מיתרי הגרון.

עד לקום מדינת ישראל, היתה ריחנייה כפר הררי דל ונידח, בעל חזות קודרת. שנים-עשר הקילומטרים, שהפרידו בין צפת לריחנייה, היו דרך ארוכה ומפותלת. אחת ליום היה פוקד את הכפר אוטובוס של „שירכת עות'מן" מצפת, שהיה עובר נתיב חבטות וטילטולים על-גבי דרך עפר גרועה. עם בוא החורף, היתה דרך זו יוצאת מכלל שימוש, ובמשך חמישה חודשים היה הכפר מנותק.

„כשהגיע לכאן צה"ל ב-1948 — אומר איסמעאיל שוקרי — התחילו הדברים להשתנות. כרתנו ברית עם המדינה. בנינו יצאו לשרת בצבא. במרוצת הזמן נסלל כביש ותושבים החלו בונים את בתיהם החדשים והמרווחים מחוץ ל„חצר". רבים יצאו לעבוד במפעלים יהודיים והמצב הכלכלי השתפר מאוד.

„היום אנחנו אזרחי המדינה. בנינו משרתים בצה"ל, אנו ממלאים את כל חובות האזרח, אך לא נהנים מכל הזכויות. דוגמה? בבקשה: בכל הישובים היהודיים שסביבנו יש מיקלטים, יש גדרות, יש תאורה בטחונית. לנו אין. אני מקווה, כי אחר מה שקרה כאן השבוע, יבין מי שצריך להבין, שיש לשנות את הגישה הזו".

הסנאי החוסך

הגיע! מכונת הסריגה... ...החדשה... המהפכנית...

...אמפיסל 24 COMPUT-O-MATIC... ...אוטומטית לחלוטין!!

רק הכניסי את.. ..כרטיס הפלא...

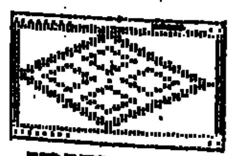

'כרטיס הפלא' האין סופי-
אוטומציה מלאה בסריגה!
חושב בשבילך-זוכר עבורך!

הכניסי אחד מכרטיסי הפלא שתקבלי עם המכונה וסרגי בלי להתאמץ את הדוגמא אשר בחרת.

תל־אביב: רחוב המלך ג'ורג' 52, רחוב אלנבי 98, בדיגון; בן־יהודה 10, נחלת בנימין 6.
חיפה: רחוב הרצל 13.
ירושלים: רח' יפו 45, רח' המלך ג'ורג' 21.
באר־שבע: רחוב הרצל 66.
רמת־גן: רחוב ביאליק 69.
קרית שרת.
חולון: רחוב סוקולוב 64, מרכז מסחרי.
פתח־תקוה: אשכנזי 5.
רעננה: אחוזה 109.
הרצליה: רחוב סוקולוב 14.
ראשון־לציון: רחוב רוטשילד 42.
רחובות: רחוב הרצל 194.
אשדוד: רחוב שבי ציון 127.
נתניה: אמפיסל החנה מרכזית, ואלפי הרצל 7.
קרית־גת: בנין בנק המזרחי מס' 10.
ערד: מרכז מסחרי.
דימונה: מרכז מסחרי.
אשקלון: הרצל, מול בנק קופת־עם.

מבצע חליפין!
בקנית 'אמפיסל 24' החדשה,
תוכלי לקבל
עד- **600** ל"י
עבור מכונת הסריגה הישנה שלך.

ראי הדגמה עוד היום-

אמפיסל

סריגה אוטומטית

מעולם לא היה כה פשוט לסרוג דוגמאות משוכללות בשלל צבעים.

אריגה אוטומטית

נוסף לבגדים אופנתיים תוכלי עכשיו גם לארוג בדי ריפוד, וילונות ואפילו שטיחים.

תחרה אוטומטית

עם כרטיס הפלא תעשי דוגמאות תחרה עדינות — אפילו בעיניים עצומות!

...ומיד יוצאות דוגמאות נפלאות של סריגה, ז'אקרד, אריגה ותחרה

★ סרגי דוגמאות ז'אקרד ברוחב 24 עיניים!
★ עכשיו כל אחת יכולה לסרוג במומחיות!
★ אפילו ילדה בת 10 יכולה לסרוג במכונה זו!

אמפיסל 24 חוסכת לך כסף!

הלבישי את כל המשפחה במחיר הצמר בלבד, וחסכי 75%!!
רבבות נשים בארץ מרוויחות אלפי לירות לחודש ע"י סריגה במכונת אמפיסל עבור בוטיקים.

אמפיסל 24 חוסכת לך זמן!

סריגה עם כרטיסי הפלא מהירה יותר, קלה יותר ומושלמת יותר.
את סורגת עם ז'אקרד תוך שעה ושמלת ערב אלגנטית תוך שעות ספורות!

מבחר עצום של דוגמאות מרהיבות ברוחב 24 עיניים!!

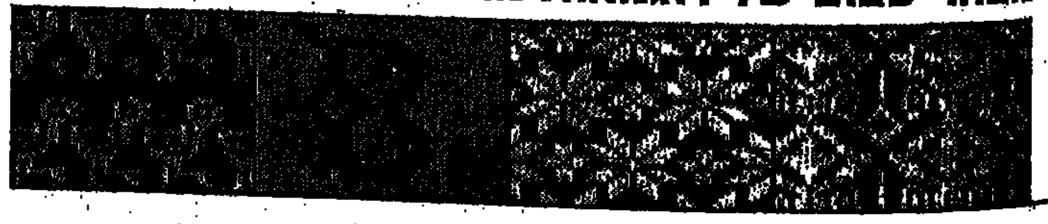

פרדס חנה: דוגלס, דרך הבנים.
צפת: בוכניק, ירושלים 76, מיני גלורית, שני חסכון, 45/49.
קריית אונו: גרינברג, מרכז מסחרי.
קרית אתא: חצרוני מרכז שביט.
קרית ביאליק: סטודנברג, ההגנה 16/1.
קרית ים: סלון סלקול, שד' ירושלים 15.
קרית שמונה: דהן מרים, מרכז רסקו 76.
ראש פינה: פרידמן דבורה, הרחבה 19.
רמת־יצחק: הוד פרידה, עוזיאל 45.
בת־ים: גלובוס, העצמאות 62.
זכרון־יעקב: ברקוביץ רות, המייסדים 46.
טבעון: אלקטרו טבעון, מרכז מסחרי.
יהוד: אלקטרו רון, יהוד.
כפר־סבא: גנדל את זלוטניק, ויצמן 116.
מגדל העמק: קולבצקי, מרכז מסחרי.
נצרת: בני שופיק חוסון, שוק מרכזי.
נצרת עילית: אלמליח נפתלי, מרכז רסקו (משרדים).
עפולה: סלון ניצח המזנה, אגה.
נהריה: ריכנטל, הרצל 77.
לוד: פאוזי, הרצל 66, מאור, הרצל 146.
מרים, הרצל 69, חזיג', הרצל 49.
רמלה: אסתר אוניברסל, רח' הרצל 63, קריסטודולו, הרצל 79, קרם חית, מרכז מסחרי 10.
אור־יהודה: בחרי, מרכז מסחרי, מומצת.
בני־ברק: זינה אסבר, ירושלים 60, קיבל בלומה, עקיבא 30, מאיר יוסף, עקיבא 41.

להשיג בתנאים נוחים

axco adv. נולה - הרנותי

שבע עליות לרגל למוסקווה

כבר ב־1964 בא יאסר ערפאת למוסקווה, לבקש מהרוסים טילי נ"מ „סטרלה" בשביל המחבלים — וכבר אז הפגיש אותו נאצר עם ברז'נייב ועם גנראלים רוסיים ○ ○ מאז ועד היום היו ביקוריו רבים ורק הביקור לפני אש"ף — הלך יושב במיפגש של השבוע שעבר

מאת **דורית לנדס וגדעון צור**

„מוחסין אמין" — כך כתוב היה בדרכון של האיש המזוקן בעל המשקפיים השחורים, אשר טס ביולי 1964 במטוס סובייטי למוסקווה, על מנת לפגוש את צמרת השלטון הסובייטי: ברז'נייב, קוסיגין ופודגורני.

האיש המזוקן, שזכה עכשיו בפירסום עולמי בהופעתו בעצרת האו"ם, עלה מאז פעמים רבות לרגל למוסקווה. ביקורו האחרון, כאורחו של ראש ממשלת ברית המועצות אלכסיי קוסיגין, אינו הביקור הרשמי הראשון שלו, אם כי רק עתה נמסר, שזהו ביקור רשמי, ואילו בפעמים הקודמות היו הביקורים במסגרת מפלגתית, כאורח המפלגה הקומוניסטית הסובייטית. אולם כבר אז, ביולי 1968, בביקור שקיומו לא פורסם עד היום הזה, הונחו היסודות לאיסטרטגיה הסובייטית במזרח התיכון, אשר גורסת הסתייעות ב„אירגון השחרור הפלשתינאי" לשם העמקת ההשפעה הסובייטית באזור.

למעשה, רק אז הגיע ערפאת למלוא השפעתו בתנועת המחבלים הפלשתינית. שהרי רק בדצמבר 1967 סולק קודמו, אחמד שוקיירי, מן השליטה ב„אירגון השחרור הפלשתינאי" וערפאת החל להידחק למקום המרכזי, תחת המסווה של יחיא חמודה, שנבחר אז כראש „האירגון לשיחרור פלשתין".

עוד בראשיתו של „האירגון לשיחרור פלשתין", בספטמבר 1964, נתפרסמו ידיעות, כי אחמד שוקיירי עומד לבקר במוסקווה ולבקש סיוע צבאי סובייטי. אך מיד אחרי כן נתפרסמה הודעה, שהביקור לא ייצא לפועל. וב־15 במאי 1965, ב„יום פלשתין", נערכה בפקינג הפגנת הזדהות עם „האירגון לשיחרור פלשתין", שפתח קודם לכן משרד בבירתה של סין.

זה היה, כמובן, בימי שלטונו של שוקיירי ב„אירגון לשיחרור פלשתין", ובימים הראשונים של הופעת ערפאת כמנהיג „אל פאתח", שהחל בפעילותו ב־1 בינואר 1965 ואט־אט השתלט על כל אירגוני החבלה.

נוסחה אחרת

באותן שנים הסתייגו מאוד הסובייטים לא רק מ„האירגון לשיחרור פלשתין" של שוקיירי, אלא גם מפעולות „פתח". כאשר החל „פתח" בפעולות החבלה בגבול ישראל, עדיין קיימה ברית המועצות יחסים דיפלומאטיים עם ישראל, ואף באיגרות רשמיות שונות לא הגדירו הסובייטים את מלחמת „פתח" כמלחמת גרילה, כתנועת שחרור לאומית, אלא ביקשו לראותם כמחרחרי ריב ומדון מטעם חברות הנפט המערביות. עוד במאי 1966, בנאום שנשא אלכסיי קוסיגין בענין הסיכסוך המזרח תיכוני, השתמש בנוסחה של „הגנת זכויות הפליטים הפלשתינים" — ולא כפי ש„פתח" רצה אז, ולא כפי שהסובייטים מנסחים עתה, כלומר: „זכויות העם הפלשתיני".

אנשי „פתח" מתחו ביקורת על דבריו של סגן נשיא הסובייט העליון, איליאשנקו, אשר ערב מלחמת ששת הימים ביקר בביירות, ומול שאלות כתבים פלשתיניים, מה תהיה עמדתה של ברית המועצות אם יתקיפו הערבים את ישראל לשם החזרת זכויות הפליטים — התחמק מתשובה ואמר, ששאלה זו קשורה באו"ם. אנשי „פתח" לא קיבלו את הקו הסובייטי הזה והסובייטים המשיכו להאשים את אנשי „פתח" שהם סוכנים בעקיפין של חברות הנפט המערביות, שהרי אותה שעה היתה נתונה סוריה במלחמת נפט עם המערב וברית המועצות חששה, שהתקפות המחבלים על ישראל ישמשו עילה לישראל להפיל את המישטר בסוריה. אף על פי כן, כאשר הובאה למועצת הבטחון הצעת גינוי להתקפות המחבלים בגבול הצפון, הטילה ברית המועצות ויטו.

חשדנות — גם במצרים

גם המצרים התייחסו בחשדנות ליאסר עראפאת ולחבריו בראשית דרכם. חשדו, שהם למעשה תא של אירגון „האחים המוסלמים" והמודיעין המצרי הגביל את פעולות „פתח". ערב מלחמת ששת הימים הטיל נאצר את מרותו למען אחמד שוקיירי, כפה על חוסיין לקבל אותו חזרה ואף להתיר לו לפתוח משרד בירושלים העתיקה. המצרים אף ניסו לעכב את השתלטות „פתח" על „האירגון לשיחרור פלשתין" אחר מלחמת ששת הימים, אך הדבר לא עלה בידיהם. משום כך השתררו יחסים קרירים בין המצרים לבין „האירגון לשיחרור פלשתין" במחצית הראשונה של 1968. ובאותה שעה מתחו גם הסובייטים ביקורת חריפה למדי על חמומי המוח שבקרב הערבים, שלא רצו לקבל את ההחלטה 242 של מועצת הבטחון. הכוונה הברורה היתה כלפי „פתח", שהחל אז בהסתה נגד משא ומתן ישראלי-ערבי על בסיס ההחלטה 242.

רק בקיץ 1968 חלה התקרבות בין נאצר לבין ערפאת. ערפאת חיפש אז טילים אישיים וביקש להשיג באמצעות מצרים את ה„סטרלה" הסובייטית, טיל-כתף שעתיד היה להתפרסם במלחמת יום הכיפורים. נאצר לקח את ערפאת עמו למוסקווה, באותו מטוס סובייטי שהטיס אותו בטיסה הסודית, שבה גם נקבעה מחלתו המסובכת. נאצר הציג את ערפאת לפני השלישיה השלטת, ברז'נייב־קוסיגין־פודגורני. אחר שערפאת שוחח אתם, הם הזמינו אותו לשיחות עם מאזורוב, האיש הממונה על יחסי החוץ של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית. בפגישה זו, ביולי 1968, נכחו גם שני גנראלים סובייטיים, שערפאת הרצה באוזניהם על פעולותיו של „פתח", כוחו, מטרותיו וצרכיו הצבאיים.

האיש עם הטילים

באותה פגישה לא קיבל ערפאת את ה„סטרלה" שביקש. נשק זה סופק אמנם אחר כמה חודשים על ידי מוסקווה למצרים, אך לצרכי הגנתה של מצרים, ולא לצרכי „פתח". האיש שהביא אותו למצרים היה אלכסנדר שלפין, איש שרותי הביון הסובייטיים, שבא עם המשלוח הראשון של טילי „סטרלה".

באותה תקופה כבר החלה להסתמן בעתונות הסובייטית תמיכה מוצנעת בטירור הערבי, אם כי ברית־המועצות העדיפה שלא להכריז על כך בבירור. עוד באפריל 1969 טען הראדיו של המחבלים: „ההפתעה הגדולה ביותר היא עמדתה של ברית־המועצות... היא יודעת יפה, שהמהפכה הפלשתינית היא מהפכה של שיחרור לאומי, ועליה לשנות משום כך את עמדתה". היו אלה סימנים של אי־שביעות רצון ממצב אספקת הנשק הסובייטי למחבלים.

עוד באותו חודש נתפרסמה הודעה של „האירגון לשיחרור פלשתין", שבה נאמר: „חובתנו הלאומית מאלצת אותנו לרשום לפנינו, כי ברית־המועצות ממשיכה בעקשנות להתעלם מזכויות הפלשתינים".

קריצה אל סין

באותה שנה ביקר יאסר ערפאת בסין. למרות שהיתה נתונה בתהפוכות „המהפיכה התרבותית", גילתה סין ענין בערפאת ובתנועתו. היה זה אמצעי לחץ של ערפאת על מוסקווה, לקבל הזמנה רשמית, לבוא בפברואר 1970. באופן רשמי הוא היה אורח של „ועדת הסולידאריות האפרו־אסיאנית", אירגון-חזית של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית. מטרת הביקור היתה להשיג נשק סובייטי בשביל המחבלים והכרה רשמית ב„אירגון השיחרור הפלשתיני" כתנועת שיחרור לאומית.

באחד הראיונות סיפר אחרי כן ערפאת, כי יעצו לו לרכוש בעיקר מוקשים בברית המועצות, כי „שום פעולה אינה יכולה להשפיע על המוראל של צה"ל, ולשבש את תנועתו, כמו מוקשים". ההכרה הסובייטית העקיפה בערפאת בפברואר 1970, וביקוריו בארצות מזרח אירופה, תוך הקמת קשר קבוע בין המפקדה הראשית של המחבלים בביירות לבין שגרירות ברית המועצות בלבנון, עודדו את ערפאת לעימות עם חוסיין בספטמבר 1970. אך בסופו של דבר, לא רוו הסובייטים נחת מעימות זה, כאשר ארה"ב התערבה באותו „ספטמבר השחור" וברית המועצות נאלצה להיסוג.

מאז עלה ערפאת כמעט כל שנה לרגל למוסקווה, לבקש סיוע צבאי; באוקטובר 1971 וביולי 72'. בין הזמנים ביקר גם במוסקווה יריבו של ערפאת, ג'ורג' חבש.

יושב על הבמה

גם ערב מלחמת יום הכיפורים נראה ערפאת ליד ראש הממשלה קוסיגין: היה זה בטקס הפתיחה של האוניברסיאדה השביעית, שנערכה באיצטדיון לנין. משלחת ישראל צעדה בין שבעים המדינות שהשתתפו במשחקים, ועל במת הכבוד ישב יאסר ערפאת, ראש „האירגון לשיחרור פלשתין".

אחר מלחמת יום הכיפורים חששו המחבלים, פן יאבד קולם במצהלות הערבים. אך כשהוחל בהכנות לכינוס של ועידת ז'נווה, הבטיחו הסובייטים לערפאת, שאיש לא ידבר שם בשמו. ערפאת הוזמן למוסקבה, לדון בעמדת אירגונו. אך הביקור נדחה פעמים אחדות, משום שהסובייטים רמזו על רצונם בהקמת ממשלה פלשתינית גולה. ערפאת היה נכון לדון ברעיון, אך ג'ורג' חבש, מנהיג „החזית העממית", התנגד, והוא הצליח לגבש סביבו כוח ניכר, שכפה את דעתו על ערפאת, שלא ללכת לז'נווה.

חיבוקים ונשיקות — טקס־חובה של ידידות (ערפאת עם קוסיגין)

באוקטובר 1970: קוסיגין (מימין) נפגש עם ערפאת אצל סאדאת

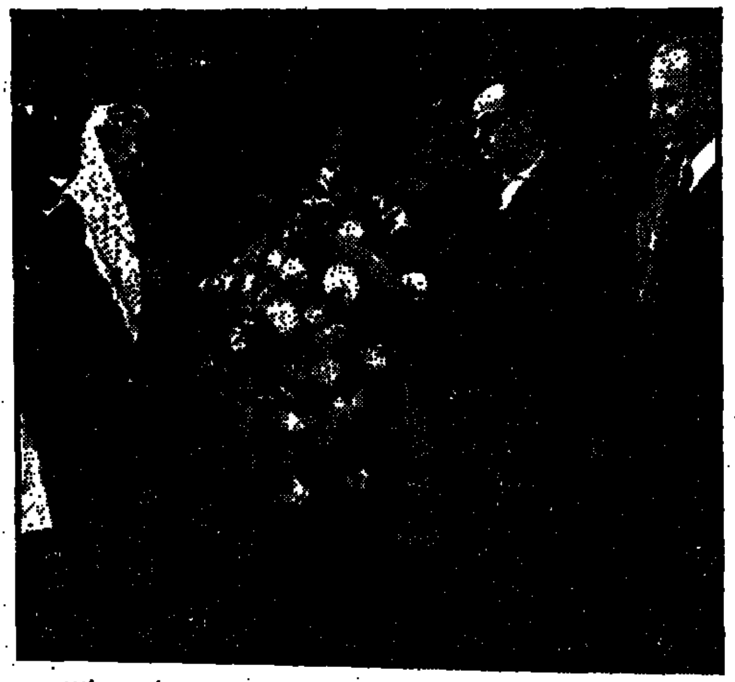

באוקטובר 1973: ערפאת, לצד קוסיגין, מניח זר על קבר לנין

בנובמבר 1974: ערפאת אצל מזכיר האו"ם קורט ואלדהיים

כרטיס לז'נבה

מוסקווה הפעילה לחץ. לפי גירסות אחדות, איימה שגרירות בריה"מ בביירות, שכל משלוחי הנשק והסיוע למחבלים יופסקו, אם לא יחדלו המחבלים מהתנגדותם לוועידת ז'נווה. ברית המועצות חששה אז, כי עקשנותם של המחבלים תערער את המצב באיזור. אחר שהפלג שצידד בעמדתו של ערפאת יצא כשידו על העליונה, נסע ערפאת למוסקווה. בתום הביקור הזה דרשה ברית המועצות את שיתופם המלא של הפלשתינים בוועידת ז'נווה והביעה את תמיכתה המלאה בהזמנת הפלשתינים.

אולם התנגדותה של ישראל מנעה את שיתופם בפתיחת ועידת ז'נווה. אף על פי כן, לא גנזו הסובייטים את רעיון הממשלה הגולה, ובביקורים שערך שר החוץ אנדריי גרומיקו במזרח התיכון, באביב 1974, הוא חזר והעלה את הענין, בדיוניו עם ראשי ערב ועם המחבלים.

הקיץ ניסו עדיין הסובייטים להשפיע על מנהיגי הפלגים השונים שבתוך תנועת המחבלים. הם הזמינו למוסקווה, בצד ערפאת, גם את נאיף חוואתמה מ„החזית הדימוקראטית", ואת זוהיר מוחסיין מ„א־צעיקה", כדי לגבש תמיכה ברעיון הממשלה הגולה.

אך בינתיים נערכה ועידת ראבאט, היתה עצרת האו"ם, וערפאת קיבל את הגושפנקא הרשמית. הוא הוזמן שוב למוסקווה, בשבוע שעבר, הפעם כאורח רשמי של ממשלת ברית המועצות, לא כנספח במשלחתו של נאצר כמו ביולי 68, ולא כאורח הוועד לסולידאריות אפרו־אסיאנית, אלא כאורח רשמי של ממשלת בריה"מ. ערב בואו של ערפאת למוסקווה הכריז שר החוץ גרומיקו, בנאומו לכבוד יום המהפכה: „איש אינו יכול למנוע מערביי פלשתין את זכותם להגדרה עצמית, בכלל זה זכותם למדינה משל עצמם". זו הפעם הראשונה שדובר על מדינה פלשתינית, ולא רק על זכויות לאומיות לגיטימיות.

עם מיטען זה ועם הבטחות אלה חזר ערפאת למזרח התיכון, כשהוא יודע, שבתוך האירגון שהוא עומד בראשו, „האירגון לשיחרור פלשתין", ישנם תאים המנוהלים על ידי שליחים שקיבלו את אימונם בברית־המועצות. דבר זה מצא את אישורו הפומבי במשפט הצבאי, שהתנהל באחרונה בשכם נגד מהנדס עיריית שכם, מן הפלג הצבאי של המפלגה הקומוניסטית, אשר הודה, כי חצה את הגבול, התייצב בקונסוליה הסובייטית בדמשק, ושם קיבל דרכון מזוייף, שעמו יצא באוקטובר 1972 למכון מיוחד בקרבת מוסקווה, ללימודים עיוניים וצבאיים; אחר שאומן בקורס חבלה, חזר לשכם והחל להקים את התאים לפעילות חבלנית.

גם זאת יודע ערפאת, כשם שהוא יודע, שמרבית הנשק שבידי ששת אלפים חברי אירגונו, אירגון „אל פתח", הוא נשק סובייטי. השאלה שלו כרגע היא: כיצד לשכנע את אירגוני המחבלים הקטנים יותר, לקבל את הקו הסובייטי בענין הממשלה הגולה ובענין ההשלמה עם הקו של ועידת ז'נווה.

ספל קפה עם אלוף (מיל.) דן טולקובסקי

מאת דב גולדשטיין

צילם ישמח יצחק

טוב לפגוש בימים אלה איש אופטימי, משרה בטחון. טוב עוד יותר כאשר רואה־חוורודות איננו איש־הרשות, המגן על עמדות שהוא אחראי לגיבושן, ומדרך הטבע מיטשטשים לו לעתים התחומים בין משאלות־לב למציאות, אלא בר־סמכא כאלוף (מיל) דן טולקובסקי, מפקד חיל האוויר לשעבר, הרחוק מן השררה הממלכתית, ממעיט להשמיע את דעתו מאז פרש משרותו הצבאי לפני חמש־עשרה שנים.

אין הוא מטייח טיוחים ואינו פותר בעיות בהתעלמות מקיומן. האופטימיות שלו, האמונה הגדולה כי לישראל מזומנות שעות יפות וגדולות, אינה רק נטיית־לב. הוא איש חושב. מבסס את ניתוחיו ותחזיותיו על ראייה מפוכחת.

אף אינו תולה תקוותיו בנסים ואינו סומך יתדותיו על הגורל היהודי ועל ההשגחה העליונה. הכל תלוי בנו ורק אם נקח את גורלנו בידינו ונגלה עקשנות גדולה וכוח־עמידה ונכונות להילחם ולסבול ולהקריב — תזרח לנו השמש.

הצמיחה - והדילדול

הקשיים הגדולים — גלויים לעין: „האנושות נמצאת עתה במצב, שלא הכירה אותו מעולם — ואנחנו חלק קטן מהאנושות הזאת. אנחנו חיים בתקופה של צמיחה מהירה מאוד של אוכלוסיית כדור־הארץ: ארבעה מיליארדים עתה, שישה מיליארדים בסוף המאה — והמומחים מתווכחים אם האוכלוסיה העולמית תתייצב ברבע הראשון של המאה ה־21 על עשרה מיליארדים או על חמישה־עשר. אל הגידול הזה מתלווה התופעה המדאיגה של דילדול הדרגתי באוצרות הטבע. ותופעה שלישית, קשה מן השניה, אקוטית ממנה, מיידית: אין העולם מייצר כיום מספיק מזון לאוכלוסייתו. „אל אלה מתווספים כמה קשיים 'קטנים' יותר: אין אנו יודעים כיצד לנהל מאסות גדלות ותולכות של כוח אדם. מזה נגזרות התופעות החמורות של הביורוקראטיה, האופיינית לעולם המודרני; אנו מפרים יותר ויותר את מאזן־הטבע. אחת הראיות לכך היא הזיהום, ועוד ועוד.

„כאשר בוחנים את התופעות האלו, בתוספת יחסי המתח הפוליטיים הבינגושיים וההתעצמות בכלי נשק קטלניים, אין מנוס משתי הנחות: השנים הבאות יהיו קשות לאנושות כולה; אין כל סיבה להניח, או לקוות שפונקט (דווקא...) ישראל עמוסת־הבעיות, מוקפת־האויבים ונלחמת על קיומה, תהיה פטורה מכל המצוקות ותנחל לה את חייה על מי־מנוחות ותטפח אשליות".

הסכנה: אשליות

— מה הן האשליות הגדולות שישראל ואזרחיה מטפחים? שיונח להם מעול החשש מפני המלחמה ושפיכת־הדמים? שיכירו בזכות שלה להתקיים?

זו אשלייה. מעצמות העל, הבאות להסדיר את היחסים ביניהן, אינן מדברות על שלום. הן מדברות על הפוגה, על הרפייה. במקרה הטוב ביותר. מדוע איפוא לצפות שדווקא כאן, במזרח־התיכון, מתוך איזו גישת־אבסורד, אפשר יהיה לחקים שמורת־טבע שכזאת? כאן — יהיה ,שלום. אם נהיה נבונים, נשיג שלום. וכאשר אין משיגים — פשוט, מפני שאי־אפשר להשיג ואין טעם לייחל לזה בתנאים הנוכחיים — אנחנו מאשימים את עצמנו, שהחמצנו הזדמנויות ולא עשינו מה שיכולנו לעשות, והציבור שלנו מסתובב מתוסכל. צריך להגיד את האמת כולה: יש לחזור לבסיס המפוכח, הרציני. לא שלום יהיה לנו כאן, אלא שנים קשות, מתוחות, חמורות, ונקוות שנגיע למצב של אי־לוחמה — אבל אנחנו נתגבר על הכל, אם נשתחרר מן האשליות.

— מה הן הבעיות החמורות שאתה חוזה לישראל?

העולם של היום שונה בתכלית מזה של לפני עשרים שנה והוא הולך ומשתנה בקצב מהיר מאוד. דרוש לנו כושר־הסתגלות גדול לתמורות המתחוללות. המיבחן של הדרג הנושא באחריות בתחומים השונים — הממשלתי, הפוליטי, הצבאי, הכלכלי — הוא ביכולת לסגל את היעדים, השיטות, את המערכות האנושיות; את אורחות־החשיבה לקצב התמורות.

„תסמונת הבארון"

בעייה שניה: נהיה כאן בראשית העשור הבא 4 מיליון יהודים. זה מעט, מעט מאוד. נצטרך בכוח־אדם מצומצם לפתור בעיות רבות. במיבנה החברתי שלנו, בהתנהגות של יום־יום, במה שאנחנו תובעים מעצמנו ומוכנים לשאת — נצטרך להתרגל לאורח־חיים, שאנחנו מפיקים מעצמנו יותר, מנצלים הרבה יותר את הגורם האנושי ובהרבה יותר יעילות.

אנחנו חוטאים בשטח הזה. מן המאה ה־19, מתקופת הבארון המיטיב, התרגלנו לחשוב, שעצם העובדה, שאנחנו יושבים בארץ־ישראל ובונים אותה, מזכה אותנו לפיצוי ולתמורה, ללא קשר לתפוקה שלנו, למאמץ וליכולת. מדינת הרווחה יצרה בכל העולם דגם בלתי־יציב, שבו גואה גל של ציפיות, ללא קשר למאמץ האישי. אצלנו זה בולט עוד יותר בגלל „תסמונת הבארון". אצלנו יש ניתוק מדהים בין המאמץ והתמורה. נשתרר איזה מצב מגוחך, שיותר מדי אנשים סבורים כך: „אני בא לעבודה בשמונה בבוקר — זה מזכה אותי במשכורת. אם אתה רוצה תפוקה — זה דבר אחר, תן לי תמריץ, דחף, עידוד, סיבה". זהו אסון־טבע, שאם לא נשתחרר ממנו, ובמהירות — אני חוזה שחורות לעתידנו. אנו חייבים לטפח משמעת קיבוצית ופרטית, לתקן את היחסים הלקויים בין איש לרעהו, להשכיל להיות ישראלים פחות מכוערים ויותר יפים על מנת שנוכל לחיות ולהגשים את המשימות שלנו, ולמשוך עלייה נוספת ארצה.

האמת הונחה על השולחן

— אתה מדבר על הסתגלות, על משמעת קיבוצית, על אורחות חיים יפים יותר בתקופה שבה מרגישים האזרחים, שמלחמת העצמאות של ישראל עדיין לא הסתיימה...

אני משוכנע, שמדינות ערב רוצות להשמיד אותנו וקשה לי מאוד להבחין בין מדינות מתונות וקיצוניות. ועידת רבאט והופעת ערפאת באו״ם עשו שרות גדול לישראל: הן הניחו את האמת על השולחן — גלויה, חשופה, זועקת. נאיוויות מוחלטת היא, שאין עם במצבנו יכול להרשות לעצמו, להניח, שאם נעשה ויתור כזה או אחר, ואפילו יהיה זה ויתור טריטוריאלי גדול ומרשים — זה יספק את הערבים ויביא לנו הכרה מצידם ושלום. זו שטות לצפות להשביע את התיאבון הערבי, כמו שהיתה זו שטות נוראה ורוויית־דמים לנסות להשביע את תיאבונו של היטלר בשנות השלושים המאוחרות. זהו בזבוז זמן ואנרגיה, להתווכח עם עצמנו ועם אחרים מכל הארצות והסוגים על זכותנו שלנו לעומת זכותם שלהם לארץ בה אנו יושבים. הם רוצים להכחיד אותנו מתחת לשמיים, וכל שאלת הזכות כלל אינה רלוונטית.

— אז מה הפתרון? עוד מלחמות? במציאות בינלאומית, המבודדת את ישראל ועושה אותה תלויה בחסדי מימשל אחר, האמריקאני? זו חזות, שלאורה אפשר לגדל דור חדש מארץ־ישראל?

תבוא התעוררות מאשליות

הזמן אינו פועל לרעתנו. אני דוחה את ההנחה הזאת. אני מאמין שתחול התפכחות הדרגתית של העולם המערבי מן הפסיכוזה של ויתורים לערבים. היום הם שוגים בנטייתם לוותר לערבים, בתקוות־שווא להעביר את רוע גזירתם, ולהבטיח לעצמם דלק. העולם המערבי כבר שרוי במשבר כלכלי, אשר ילך ויעמיק. ילך ויחריף. חוש הקיום של עמי המערב יחייב אותם להתעורר מאשליותיהם, להתפכח ולנקוט גישה תקיפה כלפי העולם הערבי. התהליך הזה יפעל לטובתנו.

בתקופה הנראית לעין יתפתחו בעולם מוקדי מתח ועימות נוספים בין המעצמות. אחד הבולטים שבהם: באיזור האוקיאנוס ההודי והמפרץ הפרסי. אנחנו שוב לא נהיה מוקד המתח היחיד והבולט מכולם.

יותר ויותר אנשים בארה״ב מכירים עתה בעובדה, שקיומה של ישראל חזקה במזרח־התיכון מוסיף כוח לארה״ב. זו שטות מוחלטת — ובארה״ב מבינים זאת לעתים טוב יותר מאשר בחלקים שונים של הציבוריות הישראלית — להגיד, שאלמלא קיומה של ישראל, היה לארה״ב קל ופשוט יותר. אפילו בתוכנו, בארץ, ישנם אנשים חושבים, הסבורים שאנחנו גורם מכביד ומסבך, ומקוננים על כך. ישראל היא נכס לארה״ב. בגלל הבדלי גודל ועוצמה בולטת יותר תלותה של ישראל בארה״ב, אבל ניתוח רציני מוכיח, כי ארה״ב זקוקה לישראל בחלק זה של העולם — לרבות ההשפעות וההשלכות על אירופה ועל מקורות הנפט — אולי לא פחות משזקוקה ישראל הקטנה לארה״ב.

לא שלום מדומה - לא „סאלאמי"

מתחי המזרח־התיכון מהווים סיכון לשלום העולם. מלחמה באזורנו יכולה לגרום להידרדרות מסוכנת ביחסים הבינלאומיים. לדעתי, יעשו ארה״ב וברה״מ כמיטב יכולתן למנוע מלחמה במזרח התיכון. יהיו מתחים רבים במזרח התיכון, כדוגמת זה שלפני שבועיים בגולן, ואף חריפים ממנו. אף לא מן הנמנע, כי תוצאת המתחים האלה תהיה מלחמה נוספת. אבל הולכת וגדלה רגישותן של המעצמות למצב במזרח התיכון וזהו גורם מייצב למעננו. כל זאת — רק בתנאי אחד: שנעמוד על שלנו ושלא נלך שולל אחרי אשליות של ויתורים ושל „שלום" מדומה ולא נסכים בשום פנים להיחתך ב„שיטת הסאלאמי", חתיכה אחרי חתיכה, ולא נרשה בשום אופן שיהודה ושומרון ייהפכו לבסיסים לחימוש סובייטי.

— אתה „נץ" גדול, האלוף...

איני יודע. אני מקווה שאני מציאותי — ואופטימי מאוד בקשר לעתיד, אם נשגס מותניים. יהיו לנו שנתיים־שלוש קשות מאוד, אבל בסופן, אם לא ניחלש ונחית חדורי רצון עז, נגיע לאן שאנחנו רוצים להגיע. אנחנו צריכים לחזור אל האמיתות הפשוטות, שפירנסו אותנו כל השנים: לעבוד קשה, להתאמץ, להשתדל — ולברוח מאשליות „השלום" המדומה.

— האם אינך מאמין בשום סיכוי להסדר מדיני, ולא היית תומך בשום ויתורים, להשגת הסדר כזה?

איני מאמין שהסדר מדיני אפשרי היום: אם תיפתח אפשרות להסדר, שמשמעותו האמיתית הוא ויתור על המלחמה כאמצעי לקידום המטרות מצד הערבים — אחשוב שנית. מה שהערבים אומרים לנו מפורשות וגלויות הוא, שאינם מוכנים תמורת ויתורים שלנו, אפילו מפליגים; להגיע להסדר של שלום, ואף לא של אי־לוחמה. ולכן אסור להעלות על הדעת ויתורים חד־צדדיים. אבו־רודס? זהו אוצר כלכלי בלום וקלף מדיני יוצא מגדר הרגיל בעידן המחסור בדלק נוזלי! מדוע להעלות בכלל את האפשרות לוותר עליו? או שארם א־שייח: בשום פנים ואופן ובשום נסיבות — לא! האגרוף הקמוץ הזה שלנו על עורק־התחבורה גורלי, שקשור בבאב־אל־מאנדב, חשיבותו חורגת בהרבה מעצם הבטחת השיט לאילת, ואסור לישראל לוותר על האחיזה הזאת.

עלינו להיות מוכנים למלחמה נוספת והדורים לא רק רצון ונכונות להילחם בשעת הצורך, אלא גם בטחון מלא ואמונה עמוקה ביכולתנו לנצח. ואנחנו ננצח, אין לי בזה צל של ספק! עלינו לכלכל את ענייננו בתבונה, בכשרון, ואם יהיה צורך בכך — לעמוד במבחן המלחמה. הנכונות הזאת להילחם היא הגורם המכריע להקטנת סיכוני המלחמה. אין לי בטחון שאפשר בכלל למנוע מלחמה, אבל המרכיב החשוב ביותר להגדלת הסיכוי למנוע אותה, הוא — הנכונות להלחם.

משרדו של דן טולקובסקי, מנהל חברת ההשקעות של בנק דיסקונט, הוא הצנוע ביותר שראיתי בשנים האחרונות: קירות ערומים, שולחן־עבודה פשוט וישן, שטיח מהוה שידע ימים טובים מאלה. מכאן הוא מנהל קונצרן של עשרות חברות וחברות־בת, בעיקר בשטחי התעשיה, שמאזנו הראה בשנה שעברה יותר ממיליארד לירות. „טוב לי כאן, הוא אומר, ואיני צריך יותר מזה. זהו הרי כל הרעיון, לא לבזבז את ה־הכנסות בנוטאי־סרק, אלא להועיד אותם לתכליתם: פיתוח, יצוא, הרחבת הייצור".

דן טולקובסקי הוא „אחד האנשים המסודרים בעולם", בתפקידו כמפקד חיל האוויר (1953—1958) הטיל מורא בלבבות הכפופים לו, בעזרת סרגל־חישוב קטן, שנעשה בעיניהם סמל לקפדנותו ולסדר המשובח שלו. יליד תל־אביב של שנת 1921, בוגר גימנסיה „הרצליה", הוכשר כמהנדס באנגליה, שירת כטייס בארה.איי.אף. הבריטי.

טולקובסקי מדבר בשקט, עברית שורשית וטובה. יש משהו באישיותו, שמזמין לנהוג במחיצתו בצינעה ולשתוק כאשר הוא מדבר.

ביצועיזם עם מוסר

— דיברנו, האלוף, על איכות־חיים וגם על הצורך להתאמץ. אתה חושב שזו ציפיה סבירה באווירת השערוריות האופפת אותנו? אתה מאמין, שהפועל יטרח בכל יכולתו להשתכר בקושי רב למחייתו, כאשר „אנשי־מעלה" יומרנים מבזבזים מיליונים מכספי הציבור?

אני מתייחס בחיוב רב למונח: ביצועיזם. אני חסיד גדול שלו. טוב לקום בבוקר ולעשות דברים. התנאי: שהעשייה מלווה מערכת קפדנית מאוד, ללא פשרות, של ערכים מוסריים מוחלטים, של שיקול־דעת בלתי נפסק מה אסור ומה מותר. זה נכון בכל מקרה. קל וחומר כאשר מדובר בכספי הציבור. אחת מתופעות־הלוואי הקשות והחמורות של הביצועיזם הוא התגברות של גישה אמוראלית: „אני גדול, אני מוכשר, אני יודע מה טוב והפסיקו לבלבל לי את המוח!"

זו צורה של ניהול עסקים ללא סייגים. זה מפתח את הגישה של „אני ואפסי עוד". רבים, נוהגים כך. אחדים כבר הסתבכו. אחרים — עוד לא. גם להם יש „סיכוי" טוב.

— האם אפשר להסתפק במערכת המוראלית, שכל אדם שוקל במסגרתה מה מותר ומה אסור, או שיש לעגן את האיסורים בחוקים מפורשים?

המנכ״ל מנהל את החברה. הדירקטוריון הטוב והפעיל בעולם יכול להיות בעל־השפעה רק עד לגבול מסויים. כאשר הדירקטוריון והמנכ״ל מפתחים מירקם חי, ערני, שוטף, יומיומי, עם מה שנעשה בחברה או במפעל, אפשר להקטין את הסיכוי לטעויות. מעבר לזה: דירקטוריון צריך להיות כל הזמן דרוך וער, לבחון אם שיקולים טובים והחלטותיו נכונות, ואם נכון כאשר מינה מישהו לתפקיד המנכ״ל, ואם טעה — עליו לתקן את הטעות בזמן וללא דחייה. אם המנכ״ל מסתיר במתכוון מחלכים ופעולות מהדירקטוריון, קשה לדירקטוריון להתעורר בזמן. סוד ההצלחה של החברה הוא במינוי המנכ״ל. אסור להצר את צעדי המנכ״ל, אבל צריך לדעת מתי לשלוח אותו הבי־

(הסוף בעמוד 45)

„בשנים הבאות, שיהיו קשות לאנושות כולה — אל נשלה את עצמנו, שדווקא ישראל תחיה את חייה על מי מנוחות"

„אל לנו להאשים את עצמנו, שאיננו משיגים את השלום, שאין לייחל לו; גם המעצמות מדברות רק על הפוגה והרפייה"

„עם ועידת ראבאט הונחה האמת על השולחן — ואף תמימות היא להאמין, שוויתור כלשהו ישביע את התיאבון הערבי"

„אני מחייב ביצועיזם — בליווי ערכים מוסריים מוחלטים ●● השכר והתמורה צריכים להיות תוצאה של מאמץ ויכולת"

השרה שאמרה „לא" לאונסק"ו

מאת סאלי קווין
סופרת „וושינגטון פוסט"
מיוחד למעריב

פראנסואז ז'ירו, הש־רה לענייני מצב האשה בממשלת צרפת, שסירבה ל־הופיע בוועידת אונסק"ו במחאה על החלטותיה נגד ישראל, היא קרוב לוודאי האשה המפורסמת ביותר בצרפת.

יחד עם סרוואן־שרייבר יסדה את שבועון החדשות הנפוץ ביותר במדינה, „ל'אכספרס", וזמן מה אף עמדה בראשו יחידה.

היא נאבקה בהצלחה בפוליטי־קאים התוקפניים ביותר, ואף הצ־ליחה לגבור על הנשיא ואלרי ז'יסקאר ד'אסטן בהופעה בטל־וויזיה, שבה יצאה נגדו. בכל זאת, התחנן ממש לפניה, שתצ־טרף לקאבינט שלו, אחרי שזכה בבחירות.

היא זוכה להערכתם של אנשי־הרוח הידועים ביותר בארצה. עם זאת, היא מתארת את עצמה כ־ביישנית, פאסיווית, צנועה ונשית — ומצד שני גם כתחרותית, חז־קה, עקשנית, מתגרה.

„אינני פמיניסטית"

היא טיפוס האשה הפועל והמ־פעיל אחרים. בפחות משלושה חודשים חוללה שינויים גדולים בתנאי האשה בצרפת, ועוררה שימת לב לנקודות אחרות שלא תוקנו.

„הגבר העולה לשלטון", כתבה פעם, „יש לפניו חודשים לפעול בצורה שתזעזע את הזולת, במו־בן האמיתי של המלה. כדי לי־צור זעזועים, יש לפניו מאת ימים". היא כתבה זאת, לפני שנתמנתה להחזיק בתיק הראשון לענייני נשים בממשלת צרפת. והיא קיימה את שדרשה.

היא ישירה ונלווית־לב מאוד. אין אלה תכונות מפתיעות ב־עתונאי, אך הן יוצאות מן הכלל כשהדבר נוגע בפוליטיקאי.

„אינני פמיניסטית", היא אומ־רת. „אין לי עניין ב,נשים' ל־עצמן. יש לי ידידות טובות ב־קרב הנשים. אני מחבבת לעבוד אתן. אבל אינני מחבבת את הט־יפוסים התוקפניים, הערקצניים. עבר זמנן. כשהנשים נאבקו ל־השיג את זכות הבחירה, אז היו אמיצות לב.

„אין מזימה גברית"

„אך אינני יכולה לשאת את הרעיון כי קיים קשר עולמי של גברים לרדות בנשים. אם נכון הדבר ואם הצליחו הגברים, כי אז הנשים שוטות באמת. אם הן רואות עצמן כקורבנות, הרי זהו קרבן טיפשי. אין שום מזימה גברית. הנשים פשוט עומדות עתה ברגע מסוים של ההיסטו־ריה".

פראנסואז ז'ירו, שהיא עתה בת 58, איננה כנשים אחרות. כש־היתה צעירה מאוד, שיעממו או־תה נשים. תמיד יללה, תמיד הת־לוננו, היא מספרת. „אך הייתי צעירה והייתי בת־מזל. לא עמדו לפני המכשולים שעמדו לפניהן. עמדו לפני רק המכשולים שעמדו לפני בחור צעיר. מאז נעורי, תמיד חשבתי עצמי למוכשרת ל־עשות דברים. אמי אמרה לי: ,אלב הגורל הרע במצחך'. סבו־רתני שהאמהות אחראיות לכל, בדרך שבה הן מגדלות את יל־דיהן".

אביה של פראנסואז ז'ירו, ש־היה איש עשיר ואשר אותו הע־ריצה, מת בילדותה. בגיל 15 כבר נאלצה לצאת לעבודה כדי לתמוך באמה, באחותה ובעצמה. היא נעשתה נערת תסריט אצל במאי הסרטים הידוע ז'אן רנואר, ול־אחר מכן מחברת תסריטים. בעת מלחמת העולם „התגלגלה" לעתו־נות, בדרך מקרה.

לידה מחוץ לנישואין

בזמן המלחמה הרתה, מחוץ ל־נישואין. היא ביקשה לעשות הפ־לה אך הדבר לא עלה בידה והיא ילדה בן (הוא מת לפני שנתיים בסופת שלג). אחר־כך אסרו או־תה הנאצים בשל פעולות במח־תרת וגבה נשבר בעת עינויי ה־חקירות.

אחרי המלחמה ואחרי שעבדה בעתונים ובכתבי־עת שונים, פג־שה אשה אמריקנית, הלן לאזא־רף שמה. יחד יסדו את שבועון הנשים הנודע „אל" שעתה הוא הפופולארי ביותר בצרפת.

„בעבודתי בשבועון למדתי ל־חבב נשים" — היא מספרת. ב־שבועון זה עשתה לעצמה שם כאישיות חזקה, מנתצת־פסילים ומלוצת־מגמות.

היא זיעזעה אז את צרפת, ב־הדפיסה מחקר בנושא ההיגיינה של האשה הצרפתית. התברר שנשים רבות מכבסות את הגורית־הביריות שלהן רק אחת לשנתיים ושרק אשה אחת מתוך ארבע יש לה מברשת שיניים בביתה.

היא עזבה את השבועון אחרי שפגשה את ז'אן־ז'אק סרוואן־שרייבר, „ילד פלא" של העתו־נות, דינאמי ושאפתן. הם התאה־בו, ושניהם יחד יסדו את ה־שבועון הליבראלי „ל'אכספרס", שהיום הוא שבועון החדשות ה־נפוץ ביותר בצרפת.

זו היתה אהבה שכל צרפת דיברה בה — עד היום שבו הו־דיע לה סרוואן שרייבר, כי הוא עומד לשאת אשה, אחרת. היא היתה קרובה אז להתאבדות, עזבה את השבועון, ועבדה זמן מה בעתון „פראנס סואר".

„חלפו שנים, שבהן הייתי חולה־בת מהלכת", סיפרה פראנסואז ז'ירו על התקופה שבאה אחרי שנכזבה אהבתה. „עברו שנים עד שמצאתי דרך חיים אחרת, שנים לפני שהייתי מסוגלת לי־צור מחדש קשר הולם עם עצמי".

אך היא הצליחה בכך היטב. בסופו של דבר חזרה לשבועון „ל'אכספרס" ועד היום היא ו־סרוואן־שרייבר ידידים קרובים ועמיתים. עדיין רואים בהם את צוות העתונאים המסעיר ביותר בצרפת.

„מבקרי שוטים"

קשה להבין כיצד אשה חזקה, כה נואשת בהחלטתה, הושפעה בצורה כה נואשת מפרשת אהבה. אך היא מסבירה זאת בפשטות: „אדם מהלך על שתי רגליו. רגל אחת מקצועית והשנית — פרטית. כשרגל אחת נשברת עדיין אפשר לעמוד. אך במקרה זה נשברו שתי רגלי".

פראנסואז ז'ירו קטנה בקומתה וקולה רך. שערה גזור בדרך טב־עית, קצר. באיפור כמעט אין היא משתמשת.

בגדיה מצטנעים, יקרים, בעי־קר מבית האופנה של איוו סאן־לורן. מתחו עליה ביקורת בגלל מלתחתה היקרה, והיא עונה: „מדוע אסור לי להוציא כסף רב לקנות בו בגדים? אני משתכרת כסף זה בעבודתי. זה מה ש־חשוב. חוץ מזה, מבקרי שוטים".

פראנסואז ז'ירו (אין היא רואה בעין יפה כשמקדימים לשמה את התואר „מאדאם" או „מדמואזל") השיגה כה הרבה בקריירה הממ־שלתית הקצרצרה שלה, בתביעו־תיה לתקן את מצב האשה, עד שנעשתה לאחד ממוקדי המימשל הפופולאריים ביותר בצרפת.

אין היא סובלת לשמוע מישהו אומר, כי אין הנשים מסוגלות לעשות מה שגבר מסוגל לעשו־תו. „אם יש בידיהן האמצעים, אם הן משכילות, אם יש בהן בטחון עצמי, הן מסוגלות אף מסוגלות", היא אומרת. יחד עם זה היא מוסיפה: „רק גברים יכולים להעניק לאשה בטחון עצמי... וכמובן, הגברים, גם הם זקוקים לאשה".

פראנסואז ז'ירו היתה נשואה פעם ל„רוסי מושך מאוד". מ־נשואין אלה נולדה לה בת. היא התגרשה ב־1952. היא לא ניש־אה שנית, אך היו לה פרשות־אהבה ידועות עם כמה מן הגב־רים רבי־ההשפעה ורבי־הכוח ב־צרפת.

„הערכה לישראל"

במאמריה תקפה פראנסואז ז'י־רו את מדיניות האמברגו של דה־גול ויחסו לישראל ואת ה־מדיניות הפרו־ערבית של פומ־פידו. היא הביעה סלידתה מן הטרור הפלשתיני וכתבה על הע־רכתה לישראל.

מתחו עליה ביקורת על שהס־כימה להצטרף לממשלתו של ז'יסקאר ד'סטאן שאף כי איננו איש הימין, הוא רחוק משמאליו־תו של פראנסואה מיטראן, שבו תמכה בבחירות.

אך אומרים, כי ז'יסקאר ד'אס־טן קוסם לה מאוד והוא יצר ל־מענה את תפקידה בממשלתו ב־דחותו את התנגדותו של ראש־הממשלה.

„אני תומכת עתה בז'יסקאר, משום שאין איש אחר, בשמאל או בימין, שבעיות האשה נוגעות ללבו. הוא אדם אינטליגנטי מאוד והוא חש כי משהו עומד להש־תנות בעולם הנשים. אנשי ה־שמאל שונאי נשים. אחד מהוגי הדעות השמאליים המפורסמים שלנו אמר, כי נשים מסוגלות להיות רק עקרות־בית או זונות. מיטראן עצמו איננו מחבב נשים בדרך הדרושה. אין הוא מעניק להן הזדמנויות".

למימשלה הצטרפה אחרי שקו־דם לכן דחתה את ההזמנה. זה היה משום שראש הממשלה, ז'אק שיראק, ניסה להעניק מעמד נחות לתיק שלה. היא כתבה אז טור ב„ל'אכספרס" ובו אמרה, כי „אי־לו הייתי מסכימה לתפקיד, כפי שהציע אותו שיראק, הייתי מו־צאת את עצמי כעבור שבוע ב־מטבח ארמון אליזה, מכינה קפה לשרים".

הפלה ופיקוח על הילודה

ז'יסקאר כעס מאוד על שיראק, התערב בפרשה, ושיכנע אותה ל־הצטרף לממשלתו. מייד לאחר התמנותה לתפקיד החדש, מינתה גבר כראש לשכתה. מאז היא פועלת בתחומים, שלדעתה הם החשובים ביותר.

„בצרפת, התחומים עיקריים הם הפלה ופיקוח על הילודה", היא אומרת. היא הצליחה להביא הצ־עת חוק לפני האסיפה הלאומית, שלפיה תותר הפצה חופשית של מידע בדבר פיקוח על הילודה ואמצעי מניעה. והיא השיגה הבטחה שלא יפעילו את חוקי ההפלה הקיימים.

„אני מתחייבת גם לנסות לסייע לנשים ללמוד לתמוך בעצמן. עלי ללמד אותן לחיות מרחיקות־ראות. שואלים בחורה צעירה מה תהיה בגיל 50 והיא עונה ,מתה'. אין הן מסוגלות לעמוד בפני העובדה כי החיים ממושכים, וכי אשה איננה יכולה להיות אובייקט מיני לנצח. אין לי דבר נגד זה. זה נעים מאוד להיות אובייקט מיני. אך אשה איננה יכולה לבנות את חייה על כך".

„הדבר החשוב ביותר, לי ולכל אשה אחרת, הוא ללמוד להיות עצמאית מבחינה כלכלית. אם אני יכולה להשתכר למחייתי, כי אז פשוט אוכל לומר ,שלום' כש־אינני מאושרת".

היא אשה מאושרת. מאושרת משום שהשיגה את רצונה, משום שהיא ממלאת תפקיד שבו היא יכולה ללמוד. „אני מקווה כי כשאהיה בת 90, עדיין אלמד דברים חדשים".

הצד הרביעי של המטבע

הצגה

אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁחוֹשְׁבִים שֶׁאֲנִי צוֹעֵק.
אֲבָל זֶה הַקּוֹל שֶׁלִּי. פַּעַם דִּבַּרְתִּי חַלָּשׁ אֲבָל
אַף אֶחָד לֹא שׁוֹמֵעַ אֶת אֵלֶּה שֶׁלֹּא מְדַבְּרִים.

אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁחוֹשְׁבִים שֶׁאֲנִי מַרְכִּיב
מִשְׁקָפַיִם. אֲבָל זֶה הָעֵינַיִם שֶׁלִּי. לָקַח לִי
קְצָת זְמַן עַד שֶׁרָאִיתִי שֶׁאַתֶּם רוֹאִים אוֹתִי.

אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁחוֹשְׁבִים שֶׁאֲנִי חוֹבֵשׁ
כּוֹבַע. אֲבָל זֶה הַשְּׂעָרוֹת שֶׁלִּי. הֵן פָּשׁוּט גָּדְלוּ
בְּצוּרָה כָּזֹאת וְצָרִיךְ לְסַפֵּר אוֹתָן.

אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁחוֹשְׁבִים שֶׁאֲנִי נוֹעֵל
מַגָּפַיִם. אֲבָל זֶה הָרַגְלַיִם שֶׁלִּי שֶׁנִּמְשָׁכוֹת
לִרְחוֹבוֹת רֵיקִים וְנִטְבָּלוֹת בִּשְׁלוּלִיּוֹת שֶׁל שֶׁמֶשׁ.

אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁחוֹשְׁבִים שֶׁזֶּה אֲנִי.
אֲבָל זֶה רַק מִשְׂחָק קָטָן. אֲנִי שָׂם אֶת כָּל
מַה שֶּׁיֵּשׁ לִי עַל עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע וְזוֹרֵק קֻבִּיָּה.

בעייה פדגוגית

אני נוסע עם שירה, מחפש את חסוף של כביש החוף בשש וחצי בערב. על יד הרמזורים עומדת אשה עם שמלה קצר־צרת וארנק פלסטיק לבן ומבריק, ריסים ארוכים עד רדינג ד', ונעליים שחורות על עקבים דקים. ושירה שואלת:

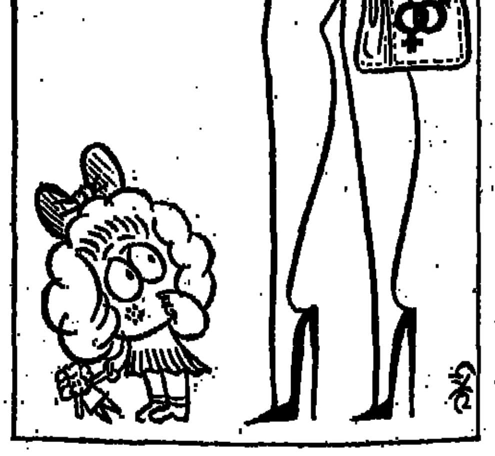

„אבא, מי זה הדודה שעומדת פה? למה היא מחכה, אבא?"

עכשיו, אם שירה היתה בגילי ולא בת שלוש ושלושה חודשים, הייתי יכול להגיד לה: „זה שום דבר, זה רק זונה שמחכה שירימו אותה ויתנו־לה כסף בשביל זה". המשפט הנ"ל הוא משפט עברי עם תחביר נכון פחות או יותר, וכל מלה שבו היא האמת במערומיה. אין בו אף מלה שהיא לא אמיתית, וזה עונה בדיוק על שאלתה של הילדה. אבל הילדה בת שלוש, ולפי חוקים שלא אני המצאתי, אסור לילדים בני שלוש לדעת את האמת לפני שהם יודעים את כל השקרים.

אז אני תמיד יכול להגיד לה: „הדודה הזאת מוכרת את גופה לגברים תאוותנים ומקבלת תמלו־גים אותם היא מוסרת לסרסורה". אבל כאן יש איזה שלוש מאות מלים שהילדה לא נתקלה בהן, בכיפה אדומה לא כתוב שום דבר על המלוגים וסרסורים. וגוף האדם מוכר רק בריפרוף, בתנור של המכשיפע ב„הנזל וגרטל", שהיתה אוכלת ילדים אבל לא מוכרת גופה ודברים כאלה.

האור הצהוב מנצנץ ברמזור המצלם, ואני מסמיק וזורק לילדתי עוד שקר קטן:

„זה דודה מסכנה, שעבדה כל היום, ועכשיו היא מחכה לאוטובוס שיקח אותה הביתה..."

וכאן מתגלית הילדה כלא־מטומטמת, ואומרת: „אז למה היא לא עומדת בתחנה של האוטובוסים? אף אוטובוס לא יעצור לה אם היא לא תעמוד בתחנה..."

עכשיו אני יודע, שמה שאני צריך להסביר לה זה שהמשטרה מקפידה מאוד להרחיק את הפרוצות מתחנות האוטובוס, משום ששידול אינו עבירה חמורה כל כך אם הוא מתבצע רחוק מההמון הסואן. זה מה שאני צריך להגיד לה. אבל גם את זה אסור לי לאמר, משום ששידול זה נושא שנלמד רק בכיתות ההמשך, וילדתנו עדיין ממשיכה את הגן של יעל.

עכשיו, אתם יודעים, שלילדים יש טבע לשאול את אותה השאלה שוב ושוב, עד שהם מקבלים עליה תשובה שמספקת אותם פחות או יותר. אני מכיר כמה אנשים ששאלו „מה זה?" עד גיל ארבעים ושלוש, ואני לא רוצה שהילדה שלי תהיה תמהונית באופן מיוחד, אז בסוף אני לוקח אוויר ואומר מהר:

„זה חיילת, שירה. היא שומרת על המדינה, והיא מחכה לטרמפ שיקח אותה לצבא".

גם זה משפט עברי הגיוני עם תחביר נחמד ודי מדוייק. ההבדל היחיד בין המשפט הזה לבין המשפט שבתחילת הרשימה הזאת הוא, שהמשפט הראשון הוא אמיתי, והמשפט הזה הוא שקר מוחלט. אבל הילדה מקבלת משום מה את ההסבר עם החיילת. מלבד המלה „טרמפ" הכל נהיר לה, ואנחנו נוסעים מהר הביתה, לראות את בילבי.

■

בבית אנחנו מוצאים ספר שאמא קנתה על איך באים התינוקות לעולם ולמה. אנחנו מדפדפים בספר המצוייר, שירה ואני, ומסמיקים בין הדפים. קודם כל יש שם פעולות ריכוך עם פרחים שמת־נשקים ודבורים מתעלסים, כלבים שרוכבים אחד על השני כמו אינדיאנים במערב הפרוע, ותרנגולות מחוברות עד להודעה חדשה.

בסוף, עייפים אך רצוצים, אנחנו מגיעים לאדם, שזה הגוע שהייתי רוצה שבתי תכיר באופן מיוחד, ושם יש ציור צבעוני של איש ואשה ששוכבים מתחת לשמיכה, ורק הראש מציץ להם מתחת לשמיכה. מה שמראה לנו, שהמין האנושי מזדווג בעיקר בחורף כנראה. הגבר מחייך. האשה לא כל כך. ובטקסט כתוב: „לילה אחד ישנים אמא ואבא ביחד ומזדווגים".

ושוב אני בצרה. משום שאני, בניגוד למיליוני המזדווגים בעולם, לא ישן כשאני עושה את זה. אני ער לגמרי. ואני לא יודע מה להגיד על הציור האידיוטי הזה...

„זה שני חיילים, שירה. הם גמרו לשמור, ועכשיו הם ישנים. לילה טוב".

תפסו אותי עם נקניקיה

אתם יודעים למה אני אוהב את המדינה הזאת? כי האנשים פה עוזרים אחד לשני בטוב וברע, כולם בעד אחד ואחד בעד כולם כל היום וכל הלילה. אחרת אי אפשר להסביר את מניעיו המי־סתוריים של הוגה־הדעות הצפוני שעצר אותי לפני כמה ימים ואמר:

„בוא הנה, ראו אותך".
„ראו אותי? איפה?"

„אוכל נקניקיה בלחמניה בסטקיה של אוריה. עם חרדל בנוסח המחדל וקטשופ כחול".

„כן", אמרתי, „הייתי רעב. אני מודה ש־אכלתי".

„אכלת אכלת, לא נעשה מזה עניין", אמר הוגה־הדעות הצפוני. „אבל שזה לא יקרה יותר,

חביבי. לא איכפת לי שאתה אוכל לפעמים. אבל שלא יראו אותך. כל המדינה חוסכת. הנשיא מצ־טמצם. ואתה משתולל עם הנקניקיה הזאת? ואחר כך עוד כותב שירים לילדים. תתבייש לך".

התביישתי והמשכתי לכיוון החוף. אנשים נפ־חדים התחבאו בתוך המכוניות שלהם, שלא יראו שהם נוסעים בזמן שהולכי הרגל הולכים ברגל. במסעדות אנשים אכלו מתחת לשולחן, כשהם רועדים מפחד מפני העתונאים האנטימימסדיים שעלולים לחשוף אותם בכל רגע. הוגה־הדעות עצמו המשיך והלשין על בזבזנים מפורסמים. הדרך לפני אריק שרון לקבל מינוי־חירום של קבע ב־צה"ל נחסמה, רוזנבאום הוליך שולל את רכטר, מכבי רמת־גן הבריאה לבולוניה. ואני נשארתי ברמת־גן עם חצי לחמניה, חשוף לדעת הקהל שרואה לי את החרדל ואת הקטשופ הכחול.

יכול להיות, שבקרוב אסגיר את עצמי, ואשים קץ לדרמה המביכה הזאת. בהיאכון.

יהונתן גפן

חודש חדש

סיפוריהם של אלה ואורי ושל צביה ואיציק (וילדיהם), על „עידן החגורה". כאשר הריון גורם להרהורי חרטה, קניית פרחים לשבת גוררת ריב, וה„הידוק" נוגע בנפש — בספר, בתקליט, בחלום של לימודים

מאת נורית ברצקי

צילמה יעל רוזן

תלוש המשכורת לא היה שונה מזה שבחודש ש־עבר: 1,734 ל״י + 40 אג׳. בחודש שעבר יכולת לקנות באגורות אלה חבילה בת 5 מסטיקים. היום — רק 4.

השעה 6.30. אורי, בן 31, עובד מדינה, חזר לפני חצי שעה מעבודתו בעיר, המרוחקת כשלושת רבעי שעה מהמושבה השקטה. הילדים שותים כוס חלב ומציגים לפני אבא דיקלו־מים ושירי חנוכה, שלמדו היום בגן. הבכירה לומדת בגן־חובה; שני ה־קטנים — בגן הרשות המקומית. אמם, אלה, בת 25, מציעה את המיטות. לפני חודשיים התקבלה בתת הצעירה לגנון ומאז היא עובדת — פעמיים בשבוע — בטיפול בילד אחר. 200 ל״י לחודש. בשנה הבאה, כך היא מקווה, תוכל לעבוד במשרה מלאה. מקצוע אין לה, אבל יש לה הר־בה רצון טוב וחריצות.

חור בשן - חור בתקציב

בשבע־ורבע הילדים במיטותיהם. אפשר לשבת בניחותא ולשוחח על היחס שבין המשכורת לבין החוב אצל רופא־השיניים. בחודשים האחרונים נצרכו כל חמשתם לטיפול שיניים. זה הסתכם בקרוב לאלף לירות. ו־עדיין זה לא סוף־פסוק. אלה סובלת מכאב שיניים כבר למעלה משבוע, ו־הרופא הודיע לה, שיצטרך לעקור שן. היא אפילו לא שאלה כמה תעלה העקירה. היא מחכה.

„לפני כמה חודשים עשינו חש־בון וראינו, שאנו מוציאים כל שבוע כ־150 ל״י על צורכי מכולת, חומרי ניקוי וכדומה. לפי החישוב שלי, נצ־טרך כעת ל־40 ל״י נוספות לשבוע לפחות. אולי יותר".

בניגוד לרושם, הירקות והפירות, הביצים והבשר, אינם זולים יותר ב־מושבה מאשר בעיר. להיפך, בעיר יש אפשרות לקנות בשוק. במושבה, תושב שאינו חקלאי קונה אצל היר־קן, שמחיריו כמחירי עמיתו בחנות עירונית, או שהוא נזקק לשוק בעיר הקרובה. ואז צריך לחשב גם את מחיר הנסיעות. „פעם בשלושה שבועות אנחנו נוסעים העירה, לשוק, לקנות ירקות ופירות. עושים את זה ביום שממילא צריך לנסוע העירה".

ויש, כמובן, הקניה היומית של מוצרי חלב ולחם וקניית הבשר ה־שבועית. רק עוף והודו. בשר — פעם ביובל. „ירקות ופירות אוכלים, כמו־בן, רק בעונה. אז הם גם טובים יו־תר וגם זולים יותר. לפעמים קונים ארגז שלם".

קיוסק - מחוץ לתחום

חינוך הילדים אינו עניין של מה בכך. בעד שני הקטנים משלמת ה־משפחה 100 ל״י לחודש (אחרי הנ־חה). בעד הגדולה — לכאורה אגרת חינוך בלבד. הילדים צריכים לשלם מדי חודש 30 ל״י בעד אוכל, ויש עוד: כל אותן הוצאות־ביניים, כגון מסיבות, חגים, ימי הולדת, חוגים, צי־לומים.

„כשכל הילדים בגן מצטלמים, וה־צלם מחייב אותך ב־25 ל״י, לא נעים לא לקחת את התמונות. כשפותחים חוג חדש, מעמידים אותך לפני עוב־דה ואתה חייב לשלם. ויש פתקאות קטנות שמגיעות לילד, כנוסח: נא לשלוח 10 ל״י בעבור מסיבת החג. וימי הולדת, שרמת הכיבוד בהם צרי־כה להיות כמו אצל שאר הילדים".

עניינים פעוטים כאלה מסתכמים בכ־300 ל״י לשנה. הילדים עדיין לא מקבלים דמי כיס, אבל גם זה יבוא. הם למדו, שהקיוסק הוא מחוץ לתחום בשבילם. ממתקים — רק בבית.

חובות־דירה

אלה אומרת, שאילמלא החובות, היו מסתדרים מצויין. אבל לולא החובות — לא היתה דירה.

ויש חשבון מים וחשמל. סעיף הבי־גוד לא גבוה; בני הזוג מספרים, שהם מחכים לחגים וימי הולדת ול־מתנות של ציקים מסבתות ומסבים ומ־דודים. כשצריך לקנות זוג נעליים, דוחים מחודש לחודש, עד שמצטבר סכום ואז קונים. „אני תמיד קונה לילדים נעליים טובות. על זה אינני חוסכת. זה חשוב. אינני מעבירה נע־ליים מילד לילד. אמרו לי, שזה לא בריא לרגל. לעומת זאת, אני מעבירה בגדים מילד לילד ומקבלת הרבה ירו־שות מילדי אחותי. לעצמי — כמעט אינני קונה. כשאני קונה — או רק בבית הרושה או בשוק הכרמל.

ספר - רק לילדים

„עכשיו אני עוברת קורס תפירה. קיבלתי מכונת תפירה. אני חושבת, שזה יהיה חסכון גדול, אם אדע לת־פור בעצמי".

ובתקציב, כמובן, יש ביטוחים על מיכשור (מקרר, מכונת־כביסה וכדו־מה), אגרת טלוויזיה ורדיו, וחידוש רשיון הנהיגה. „מכונית אין לנו. מי יכול להחזיק מכונית, אם אין לו השתתפות?" — אומר אורי. אבל את הרשיון הוא מחדש. וקונים „מעריב", ומדי פעם גם „את". לפעמים מתח־שק לקנות ספר, אבל כבר „עידן ועיד־נים" לא קנו ספר לעצמם. רק ליל־דים.

הם יוצאים במבצע פעם בשישה שבועות, לסרט או להצגה, „כדי לא להתנוון". לעומת זאת מרבים לבקר ולארח חברים. תמיד יותר זול בבית. סעיף נכבד בהוצאות מהוות המת־נות לחתונות, לימי הולדת ולחגים. „זה יוצא בעצם תיקו — נותנים מת־נות ומקבלים מתנות". לעתים רחו־קות הם נוסעים לבקר את הוריו של אורי, הגרים בקרית־שמונה. „לפני ה־פיחות נסענו עם הילדים. התענוג עלה לנו 200 לירות. הורי במצב כלכלי לא טוב. גם אחי, עם חמשת ילדיו, גר בקרית־שמונה. כשאנחנו כבר באים פעם, אנחנו רוצים להביא מתנות".

התחזית

מה יהיה החודש?

ישלמו כ־600 לירות חובות על הדי־רה; 90 לירות מהחוב לרופא השי־ניים; 130 לירות לגני ילדים; 120 לירות בערך בעד ארוחותיו של אורי במקום העבודה. „עשינו חשבון שילך לנו לפחות 800 לירות לצורכי מכולת וכדומה. תעשי חשבון — הלכה המש־כורת", אומרת אלה בחיוך.

נשארו אותן 200 לירות שהיא מר־וויחה. וזה סכום המיועד להוצאות בלתי־צפויות, כגון תיקון זוג נעליים שנקרע, ניקוי יבש למעיל־חורף, מתנ־נה של חברה טובה, מסים וכדומה.

בוטלו תכניות

ומה עם חשבון החשמל? „אנחנו מחכים לקבל את הביטוח הלאומי. עד עכשיו קיבלנו פעם בחודשיים 136 ל״י ביטוח לאומי, ותמיד שילמנו בו את חשבון החשמל והמים. עכשיו נק־בל כ־180 ל״י, ואני מקווה, ש־סכום זה יכסה את חשבון החשמל ו־

המים". בסוף כל חודש הם חנוקים, אבל אינם לוקחים בהקפה. חוק בל יעבור.

לפני הפיחות היו להם תכניות. למי אין? „קיוויתי, שנגמור לשלם את ה־חובות כל עוד הילדים קטנים. עם ה־ילדים, גדלות ההוצאות. הזמנו ארונות לילדים — ונאלצנו לבטל את ההז־מנה. רצינו לסגור את המרפסת ב־תריסול (מכונת הכביסה עומדת במר־פסת), אבל גם התכנית הזאת נידחתה. מכונית או סטריאו — זה נשאר חלום".

התפריט היומי כמעט שלא השתנה. נכון, קודם היתה צריכת תוצרת ה־חלב כמעט בלתי מוגבלת, ואילו עכ־שיו הפסיקה אלה לקנות „פריגורט", והילדים שותים „אשל", שעולה כיום יותר ממה שעלה „פריגורט" לפני ה־פיחות.

מה נצמצם?

„על מה נצמצם? קשה לענות. אם קודם הרשינו לעצמנו מדי פעם לקנות בגד — עכשיו ודאי שלא נקנה. הנה, הציעו לנו ללכת בחנוכה להצגה, ב־מחיר מוזל, 7.50 ל״י כרטיס. אבל צריך לחשב גם את הוצאות הנסיעה".

בימים אלה, כשהחורף קרב, הם מתנחמים בעובדה, שהספיקו לקנות לפני עליית המחירים חבית נפט גדו־לה, שתספיק להבערת התנור במשך החורף כולו. אומרת אלה: „מי שאגר — צדק. אשה שאגרה מספיק — הר־וויחה. לא רק את הלירות, אלא גם את הזמן. היא תוכל לנשום, עד ש־תבוא תוספת היוקר. לצערי, לא הצ־לחתי לאגור הרבה. הילדים היו בדיוק או חולים והייתי מרותקת לבית".

כמו בעבר, ישתדל אורי להשיג שעות נוספות בעבודה, ולעשות שב־תות. אבל כשיש לך בבית שלושה יל־דים חמודים המחכים ל„אבא של שבת", זה קשה.

*

צביה מלגלגת על מדורי ה־נשים, המלאים עצות לחס־כון ולצימצום הצריכה. „האם מישהו עשה את החשבון, שרוב התבשילים הזולים יותר דורשים זמן רב מאוד להכנה? ומה ב־דבר הנשים העובדות, שאין להן שעות על שעות בשביל לתכנן איך לעשות מה משום דבר?"

הבטחתי לצביה, שלא אפרט שום סימנים שיזהו אותה, את בעלה ואת שלושה ילדיה. „כן, אני מתביישת. בו־שה להתבייש? בישראל של השנים האחרונות, מי שלא הסתדר — מת־בייש. אחרים חטפו מלוא חפניים. ב־יושר או שלא ביושר, זה כבר סי־פור אחר. היום כולם מלאי צדקנות של הידוק חגורה. אבל אני ורבות רבות כמוני נאבקות עם החגורה כבר שנים".

אלמלא מאוחר מדי...

12 שנות נישואין, שלושה ילדים (11, 6, 3) „גרידה אחת, בתקופת ה־מיתון". עכשיו היא בחודש החמישי להריונה. „אילמלא היה כבר מאוחר מדי, יתכן שהייתי עושה הפלה. עכ־שיו פתאום אינני יודעת, איך נסתדר עם ילד נוסף".

הבעל — עובד במוסד אקדמי. היא פקידה. יחד הם מרוויחים 2,800 ל״י. חשבון הוצאות אין. „אנחנו פשוט לא מוצלחים. כל החברים שלנו, כמעט, הסתדרו על חשבון הוצאות, ירושות והורים. אנחנו, אפילו לדירה לא הגע־נו. עדיין גרים בדירה שכורה". שניים וחצי חדרים בפרוור תל־אביבי. עולה 750 ל״י לחודש.

אחרי הלידה, כפי הנראה, תיאלץ להפסיק לעבוד. מטפלת ליום שלם, זה עניין יקר מדי למשפחה בת שש נפ־שות. „גם עכשיו אני משלמת לאשה, שמחזירה את הקטן מהגנון. שמעתי את כל הדיבורים על פיצויי ההתייקרות. זאת בדיחה" — היא אומרת במרי־רות. „נדמה לי, שמי שמחליט על גובה התוספת, אינו יודע כמה עולה לחנך ולגדל ילד בישראל. אלה היוש־בים שם לא מבינים, מה פירוש להפ־סיק שיעורי פסנתר של ילד מוכשר, לומר לילדה שרוצה ללמוד באלט — אין כסף, להסביר שאופניים זה לוק־סוס, למרות ש„לכל הכיתה יש", וב־המחאת יום ההולדת שנותנת הסבתא קונים לילד מה שהוא צריך, לא מה שהוא רוצה. כן, אנחנו מפונקים... רו־צים גם פעם לקנות תקליט, ספר, לל־כת לשמוע קונצרט, לראות הצגה".

חופשה - באוהל

היא מגלה, ששנים רבות תיכננה לסיים את לימודיה (למדה שנתיים היסטוריה), אבל משנה לשנה זה פחות מציאותי. והם רצו, כמובן, לנסוע ל־טיול בחוץ־לארץ. „אבל בישראל, זו זכות השמורה לעשירים בלבד. וזו אחת הסיבות שהצעירים פרובינציא־ליים כל כך. חיים פה בחנק. לפני 4 שנים נסע בעלי (במסגרת עבוד־תו) לאירופה. רציתי להצטרף, אבל לא יכולנו לגייס מספיק כסף".

חלק מימי החופשה השנתית „בילתה" השנה ליד מיטתו של בנה, שהיה חולה חודשים מספר. בדרך כלל הם מבלים את החופשה באוהל, על שפת הים. „זה מאוד רומאנטי ומאוד לא נוח, עם שלושה ילדים. אבל למש־הו אחר אין כסף. בדמי ההבראה — תמיד יש משהו דחוף לקנות". כמו, למשל, מעיל חורף שלא החליפה כבר שש שנים. וגם השנה, כפי הנראה, לא תקנה חדש.

בשנה שעברה „חססו קריזה" וקנו ציור. הרעיון היה שלה. עד היום אין היא יכולה לסלוח. לו על ששיכנע אותה. „אנשים במעמדנו לא יכולים להרשות לעצמם לפתח טעם לאוריגי־נלים".

עצבים מרוטים

היא מודה, שבחודש האחרון עצ־ביה מרוטים. „אינני יודעת מה קרה לי, אני מתעצבנת מכל שטות. רונן (אחד הילדים) שבר אתמול בקבוק מיץ מרוכז, ואני יצאתי מכלי והרבצתי לו, בפעם הראשונה בחייו. צעקתי, שזה עתה שבר למעלה מ־7 לירות. אחר כך אכלתי את עצמי. הוא רק בן שלוש.

„בעלי ואני רבים יותר מתמיד. בו־שה לספר על איזה נושאים. עובי שכ־בת הריבה על פרוסת הלחם; זוג כרטיסי קולנוע שקנה במשרד כרטי־סים, במקום בקופה (ושילם קומי־סיון); חולצה שקניתי מחוץ לתיכ־נון; פרחים לשבת. אנשים כמונו לא צריכים לקנות פרחים לשבת...".

לפני שבועיים ראתה בסינמאטק את סרטו של דה־סיקה, „גונבי האופניים". „בכיתי אחר־כך שעות והיו לי סיוטי לילה. חלמתי על תקופת המיתון, כש־בעלי פוטר והיינו מיואשים לגמרי".

בעלה, איציק, מייחס את הפחדים שלה לדפרסיה של הריון. הוא לא ראה את הסרט; הם אינם מרבים לצאת יחד; בייבי־סיטר עולה 3.50 ל״י ל־שעה. לפעמים הבן הגדול מסכים להי־שאר עם הקטנים, אבל מאז אסון מע־לות הוא פוחד.

„בלי חשבון"

צביה ואיציק חיים „בלי חשבון". כפי שמגדירה צביה — על חשבון „אובר דראפט".

„אילו היינו חיים על תקציב מוג־דר, לא היינו מסתדרים".

גם צביה מכירה את כל המקומות הזולים (יחסית). בהתחלת החודש היא קונה בשוק ובחנויות של סיטונאים. בסוף החודש היא חוזרת לירקן ה־שכונתי: בשוק לא מוכרים בהקפה. „כמו כל אחד, חשבנו מה אפשר לצמ־צם. החלטנו להפסיק לעשן ולהפסיק לצלם את הילדים. אבל עדיין הדבר לא הגיע לשלב ביצוע. אדם זקוק לנחמות קטנות. כוס קפה עם סיגריה וצילום של ילד מחייך הם נחמה פורתא".

כ־1800 איש, אשה וילד עזבו תוך שנה אחת את חיי הלחץ והמהומה של הערים, כדי להיקלט...

מן הכרך המבעבע

...בקיבוצים: לשנות אורח־חיים, להבטיח חינוך טוב לילדים, להשיג בטחון סוציאלי וכלכלי, או להתמודד עם אתגר מרגש ונותן־סיפוק

אל הכפר הרוגע

מאת לוי יצחק הירושלמי
צילמה יעל רוזן

הקיבוץ — אף הוא עלה על דרך חדשה לכיבוש לבבות: מודעות פירסומת בעתונות.

אנו נתקלים במודעת מאירת עי־ניים, מלווה בצילום אנשים על רקע נוף אילתי, בזו הלשון: „קיבוץ אי־לות, שלושה ק״מ צפונית לאילת, עשוי לעניין גם אותך! אם ברצונך לקחת חלק בבנייתו של ישוב צעיר ומתפתח, להבטיח חינוך מעולה ל־ילדיך, להעניק למשפחתך בטחון כל־כלי — בוא לאילות. אנו מקבלים היום חברים חדשים ובעיקר משפחות עם ילדים עד גיל 10 (כתה ד'). נשמח להפגיש אתכם לשיחת היכרות הדדית. פרטים ניתן לקבל במזכירות קיבוץ אילות, טלפון מס' 2252—059, או במזכירות הקיבוץ המאוחד, רחוב לוטין 27 תל־אביב, טלפון מספר 245271".

זוהי פנייה־הצעה — ללא הגבלה למעשה. קיבוץ אחר פירסם מודעה בלשון אחרת: „קיבוץ עין־גדי מעו־נין לקלוט חברים צעירים בוגרי צבא, רווקים ורווקות, עד גיל 26. המעונ־יינים יפנו בכתב אל מזכירות קבוצת עין גדי, דאר נע ים־המלח". ההגבלה היא כפולה: גיל ומצב משפחתי. גם הקשר שונה — באמצעות הדואר בלבד. רק הכוונה היא אחת: למשוך אנשים צעירים בעיקר מחיי־עיר אל חיי־כפר.

גם ותיקים

מי שסבור, כי רק קיבוצים מרוח־קים וצעירים עושים שימוש במכשיר מודרני זה לצרכים חלוציים — אינו אלא טועה. גם קיבוצים ותיקים מאוד, מבוססים מאוד, השוכנים בלב־לבה של הארץ, אימצו לעצמם דרך זו. בימים אלה נתפרסמה בעתונות מוד־עה של קיבוץ ותיק בלשון זו: „מש־פחות צעירות, בואו לבנות ביתכן אתנו בקיבוץ נען (בסביבת רחובות). עשו זאת למען חינוך ילדיכם, לשינוי אורח חייכם. אפשרות קליטה בחקל־אות ובתעשיה. נא לפנות למזכירות נען, דאר נען, עבור ישראל שטרנ־פלד, או לוועדת הקליטה של הקיבוץ המאוחד בתל־אביב".

הפירסומת הקיבוצית החלה לפני כשנתיים. אך בימים ההם העזו להש־תמש באמצעי זה רק בודדים. כמה קיבוצים גיששו, מיששו את הדופק, פרצו שבילים. בקיבוצים רבים לא ראו זאת בעין יפה, כעין „פריצת גדר" בנוסח עירוני. ותיקים אמרו: הפירסומת יפה למוצרים. שמרנים בתנועה הקיבוצית הגדירו את המוד־עות, שנועדו לכבוש לבבות, כ־„סטייה".

מחלוקת על השיטה

אך המציאות עשתה את שלה. עכ־שיו — הפירסומת היא דרך לגיטי־מית, מקובלת על רבים וטובים בתנו־עה הקיבוצית, לזרמיה השונים. עם זאת, יש גם עכשיו אנשים בתנועה הקיבוצית, הרואים את מודעות הפיר־סומת ברגשות מעורבים, כפי שמעיר פטר גלבוע, איש נחשולים, המרכז את „תיק" הקליטה בקיבוץ המאוחד ומייצג גם את הזרמים האחרים בנו־שא זה (אגב, „קליטה" — פירושה: קבלת חברים חדשים, הן מהעליה החדשה והן מהיישוב הוותיק). הוא אומר: „בכל קיבוץ, עבודת ההכנה לקראת פירסום מודעה איננה טכנית. לפני מעשה הפירסום מביאים את הענין לאסיפה כללית בקיבוץ".

ואמנם, עד היום מצויים משקים, שיש בהם התנגדות חריפה לפירסום מודעות, תהיה המטרה נעלה כאשר תהיה. בקבוצת חולדה, הסמוכה לנען, אין גורסים שיטת הפירסומת לצורך זה. „אילו באו אלינו כמה משפחות חדשות, היינו מקבלים אותן בזרועות פתוחות ובחמימות רבה" — אמר לי אחד מוותיקי המשק. — „אבל מודעות אינן לפי טעמנו".

גם נצר־סירני אינו מפרסם מודעות. „זה שיקול של הקיבוץ", מעיר מלכי־אל. „הקיבוצים המרוחקים יותר עו־שים פירסומת, אך קיבוץ השוכן ליד תל־אביב אינו נזקק לאמצעים כאלה. אולי גם משום שאצלנו יש יותר פניות ואיננו זקוקים לאמצעי זה".

תהליך חינוכי

משק שפיים, השוכן לחוף הים בשכנות להרצליה־פיתוח ולכפר שמ־ריהו, קלט וקולט משפחות ותיקות, אך לא הסתייע עד כה בפירסומת. מזכיר המשק, בני כצנלסון, בנו של אברהם כצנלסון (אחיו של המשורר יצחק קצנלסון שניספה בשואה), מהר־הר בקול רם: „מודעת פירסומת אולי אינה קולעת, כי היא מבליטה כמה אנחנו דומים לעיר. אמנם, אמצעי זה יביא הרבה אנשים ברגע הראשון, אך מי יודע אם זה יהיה שלם בהמשך. כי הקליטה בקיבוץ היא תהליך חינו־כי. והרי חינוך אין מקנים במודעות".

פטר גלבוע, שרבים בכל הזרמים הקיבוציים גומרים את ההלל על פעילותו למען משיכת כוחות חדשים לתנועה הקיבוצית, אינו רואה טעם לפגם בדרך הפירסומת. הוא מקדים ואומר: „הכותרת היא מן העיר אל הכפר". אין לשכוח זאת. עד לפני שנתיים היתה מקובלת על התנועה הקיבוצית הנחה, כי יודעים שיש קי־בוץ, ומי שרוצה להצטרף — יבוא ויירשם. גם אז היו פניות. המספר לא היה רב. הפניות עצמן — לא היו אידיאולוגיות, ברובן. המודעה מהווה או נותנת, כתובת ישרה וישירה, לא בירוקראטית.

היענות מפתיעה

„הנסיון הראשון נעשה על־ידי אי־לות ונחשולים. התגובות ממש הפתי־עו. הגיעו מאה פניות. מגל זה נקלטו בתנועה הקיבוצית — לא רק באילות ובנחשולים — כשלושים משפחות, מהן שש באילות וארבע בנחשולים. השאר — בקיבוצים אחרים. עשר המשפחות שהגיעו לאילות ולנחשולים כבר נקלטו ושייכות לחברת החברים.

„מתברר, כי אנשים רבים מאוד לא ידעו כלל שהקיבוצים מוכנים ומזומנים לקלוט חברים חדשים. באי־לות יש עוד שלוש משפחות במעמד של מועמדות. גשר־הזיו פירסם מוד־עה. באמצעותה יגיעו תשע משפחות לקיבוץ בכללו, מהן אחדות לגשר־הזיו עצמו. בנתיב הל"ה עסקו באר־בעים משפחות בקירוב, אחרי פירסום מודעה. ארבע כבר הגיעו למשק, בקרוב יגיעו עוד שתיים".

כאן המקום לציין, כי קליטת ארבע־חמש משפחות במשק היא קליטה כמעט „המונית".

הריחוק מושך

המודעות הן רק בבחינת „אור צהוב", אך לא „אור ירוק". ארוכה הדרך מהפנייה אל המשק ועד לקבלת המעוניין כמועמד. בעבר נהגו משקים שונים להשיב על פניות, ביו־זמת הפונים — בכתב. עכשיו יודעים בקיבוצים, שלא זו הדרך. צריך לבוא לבתיהם של הפונים, וחייבים להזמי־נם אל הקיבוצים, למען יראו את החיים כמות שהם, על האורות והצל־לים, על ההנאות והתקלות, על החק־לות והקשיים, על חיי הרוח ועל החו־לין, יתרשמו באופן בלתי אמצעי ויחליטו על־פי ראייתם ובחינתם של־הם.

גילוי מעניין: ככל שהמשק מרוחק יותר משאון העיר ומפותח פחות — הוא מהווה מקור משיכה גדול יותר. הדוגמאות רבות. נצביע על שני מש־קים, אחר מסע־פירסומת הגיעו למרום הגולן מאה נפשות — בחלקן מהעליה החדשה ובחלקן מהיישוב הוותיק — ומתוכן נשארו במקום 70—80 נפש. קליטתן נמשכה גם תוך המלחמה. משפחות עברו את מבחן האש. בת־קופת המלחמה עברו את הפינוי ואח־ריו — חזרו למרום־הגולן.

באילות היו עשרות פניות אחר פירסום המודעות. לעומת זאת הגיעו לנען — בעקבות המודעה — 15 פניות, „ואם מתוכן יגיעו שלוש־ארבע משפחות למשק, זו תהיה הצל־חה".

מי ומי

מי הם האנשים העוברים מן העיר אל הכפר, אם ביוזמתם העצמית ואם בעקבות מסע־הפירסומת?

רובם הגדול אנשים מסודרים ומבו־ססים. אלה פונים אל הקיבוצים בעיקר לאחר פירסום מודעות בעתונות.

בשנתיים האחרונות הגיעו לנען כ־40 נפש (בין אלה לא נכללים המתנדבים), מהם משפחות צעירות מקרב העליה החדשה (אחרי אולפן קליטה בגבעת־ברנר), מהם מהיישוב הוותיק. בין הוותיקים — מהנדס בניין, עובדים במפעלי תעשיה וכיוצא באלה. בין הנקלטים בשפיים — רו־פא, אחות, גיאולוג, סוכן ביטוח, שוטרת, מורה, כלכלן ועוד.

ההרכב הגילי של הנקלטים במשקים השונים — 25 עד 40, לרוב זוגות עם שני ילדים. „הרוב הגדול, — מספר פטר גלבוע, — באים ממקו־מות עבודה מסודרים. אנשים שכבר הגיעו לדירה. חלק לא־מבוטל אנשים שעברו את הקיבוץ באחת מתחנות חייהם, אם דרך נח"ל, שליח, גרעין של תנועת נוער וכיוצא באלה.

„חיים אחרים"

מה מביא אנשים צעירים ומבוססים אל הקיבוץ?

המניעים לכך — רבים ושונים. זוג צעיר, שההורים קנו לו דירת פאר בגוש דן, קם יום בהיר והלך לאילות. הם מסבירים את צעדם בקיצור ובבירור: „תשמע, כך להת־חיל את החיים אנחנו לא רוצים. כל כך צעירים, ולקבל הכל במתנה — לא רוצים!" מהנדס־בנין מאשדוד, שעבר עם משפחתו לקיבוץ נען, נימק את מעשהו בשתי מלים: „נמאס ב־עיר". רופא, שנקלט במשק אחר, אומר: „אני רוצה חיים אחרים". אגב, כל אלה שנתקבלו לנען נקלטו יפה — להוציא משפחה אחת שנפ־לטה.

איש עסקים־לפרדס

כל משפחה שנטשה את החיים העירוניים ועברה לחיי קיבוץ, מהווה סיפור בפני עצמו.

הנה משפחה, בת חמש נפשות, שהחליטה לעבור לקיבוץ שפיים. ראש המשפחה — בעל עסקים מסועפים מאוד. כשהתעניין באפשרות העתקת משפחתו מן העיר אל הכפר, הצביע מזכיר המשק דווקא על הקשיים בחיי קיבוץ. מזכיר הקיבוץ הציע לאיש לבוא אל הקיבוץ, יחד עם אשתו, ולראות את חיי היום־יום. הם באו, עקבו מקרוב אחר המתרחש בקיבוץ ואמרו: אנו רוצים בחיי קיבוץ.

האיש מסר את ניהול עסקיו לידי קרוב־משפחה. הוא היה מוכן לחסל את כל העסקים ו„לגמור" לחלוטין עם חיי־הביזנס. אך מזכיר המשק אמר לו במפורש: „אל תחסל את העסקים, אל תנתק קשרים".

משפחה זו כבר יושבת בשפיים יותר מחצי שנה. ראש המשפחה עובד בפרדס. אנשי המשק מלאי התפע־לות. אחד הוותיקים אמר לי, בהצ־ביעו על האיש: „הוא מזכיר את אנשי העליה השניה במסירותו לעי־בודה, ביחסו לעץ, ולטבע". עכשיו הוא במעמד של מועמד. אם בתום תקופת המועמדות יחליטו בני משפחה זו להישאר בקיבוץ, לא ישאירו את רכושם ברשותם, אלא יעבירו אותו לקיבוץ.

„לשמור על היהדות"

משפחה אחרת באה לקיבוץ כדי לשמור על „יהדותם של הילדים". זוהי משפחה „מעורבת" — הבעל יהודי, האשה גיורת (אם כי סבתה מצד אמה היתה יהודיה). במשפחה שני ילדים. ראש המשפחה אומר: „לא ניתקתי את הקשרים עם משפחת רעייתי. אין לי שום סיבה לעשות זאת. אנחנו מקיימים יחסים טובים. אך עליתי ארצה, כדי לשמור על יהדותם של הילדים. אני רוצה לחיות בחברה בעלת משמעות יהודית־ציו־נית. חברה כזאת אני מוצא בקיבוץ".

האנשים המבקשים לנסות את דרך החיים הקיבוצית מונעו על ידי גור־מים שונים. גורם ראשון במעלה — אורח חיים.

האימה הסביבתית

אומר בני כצנלסון: „בתוך העיר הגדולה, וגם רעננה ופתח־תקוה הן במובן זה ערים, אבד ה'אנחנו' וה'אני' בתוך ה'אנחנו'. מחפשים חברה חדשה שתהיה שונה מן העירונית".

גורם אחר: אימת הסביבה. הרי־קנות והתוקפנות שבעיר מטילות אי־מה. אלה אינן קיימות בקיבוץ.

גורם שלישי: בטחון סוציאלי או כלכלי. הקיבוץ מבטיח קיום לאדם בכל עת, בכל מצב, בכל גיל. „לחיות זקן לא טוב בשום חברה", אומר דוד, איש קיבוץ נען. „בכל מקום טוב להיות צעיר. אבל בקיבוץ אין אדם עזוב באופן מוחלט גם לא לעת זיקנה. כאן אין ניקוד לגבי פנסיה".

גורם רביעי: חינוך ילדים. „בורחים מההמוניות של החינוך", סבור בני כצנלסון, „רוצים גם להתרחק מסממ־נים שונים, כמו תופעת הסמים. אצ־לנו אין תופעות כאלה. אם נודע ש„מתנדב" עוסק בסמים, מיד מעי־פים אותו".

חשש מפני המחר

גורם חמישי: אתגר. הוא קיים בעיקר לגבי משקים חדשים ומרוח־קים. זה אף מסביר את התופעה של משיכה, יתר אל ישובים אלה. המש־קים הרחוקים מציינים בהדגשת במו־דעות הפירסומת שלהם את האתגר: „לקחת חלק בבניינו של ישוב צעיר ומתפתח".

עכשיו, במצב של משבר כלכלי ושל מיתון מאיים, עלול להתוסף גורם חדש: הפחד מפני המחר. לא מחר שבעוד זמן, אלא מחר ממש. אמנם פטר גלבוע טוען, כי „אין ניצול המצוקה הכלכלית". אבל אפילו אין מתכוונים לכך, הרי גם גורם זה נתון בידי שאר נתונים, ואולי לא במקום אחרון.

מה עניין יש לקיבוצים השונים בתוספת אנשים מן העיר, אם מהאו־כלוסיה הוותיקה ואם מאוכלוסיית העליה החדשה?

מזכירת הפנים של הקיבוץ המאוחד, עדנה סולודר (שהיא עכשיו מ"מ מזכיר הקיבוץ, דני רוזוליו, השוהה בחו"ל) משיבה: „תוספת זו מגדילה את החברה הקיבוצית, מעשירה את הטריטוריה החברתית, מכניסה פנים חדשות, גורמת לעירוי דם".

הפתיחות - תשובה

בני כצנלסון משפיים ממשיך: „הקיבוץ הוא חברה סגורה. בדרך זו פותחים אותה מעט. הפתיחות חשובה מאוד גם לקיבוץ".

פטר גלבוע מרחיב את הדיבור על הפתיחות של הקיבוץ בזמן הזה. „יש פתיחות לא רק לקבלת חברים חדשים, אלא גם לכל מיני מקצועות אקדמיים. ההתפתחות התעשייתית בקיבוץ היא גורם רציני למשיכת כוחות אקדמיים. גם היכולת לקלוט אקדמאים היא רבה יותר, בזכות ההתפתחות הפנימית ב־קיבוץ, שבתוכו יש חברים אקדמאים. רמת הנקלטים בימינו היא גבוהה יותר. ההשפעה היא הדדית".

אין ספק, כי הצטרפותם של חברים חדשים ברמה גבוהה יותר מעוררת בעיות חדשות בקיבוץ. אולם התופעה בעיקרה היא חיובית והשפעתה ה־

(סוף בעמוד 42)

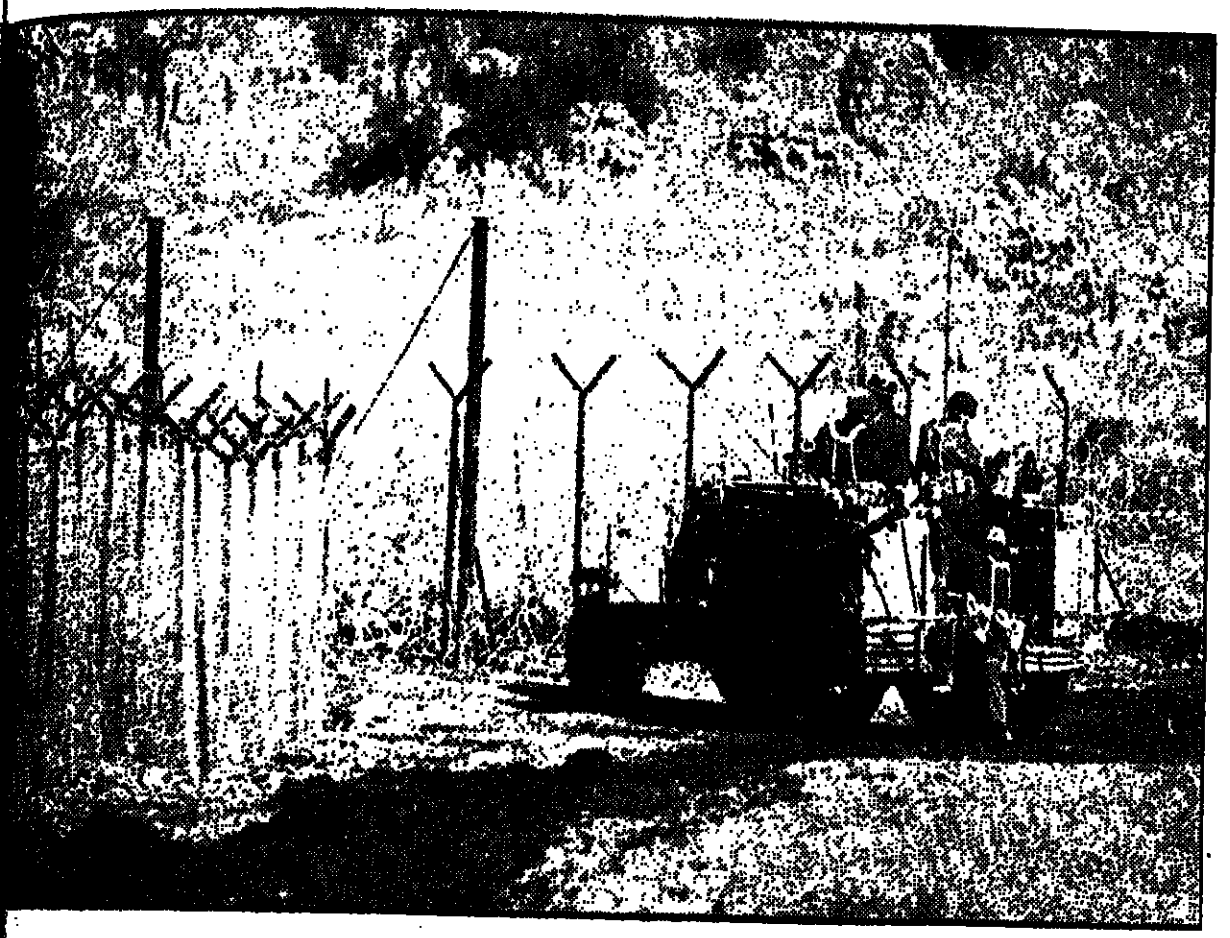

גדר קוצנית, כמו נחש פתלתל: מצח של מתכת, מגן על „הבטן הרכה"

מאת יגאל לב

צילם חנניה הרמן

הערפל עלה מן הבקעה, ומחק את הנוף האגדי שהשתרע לרגלינו. הערפל התאבך לאט, לשונות לבנות, חמקמקות, שטיפסו בוואדיות וכמו במכחול־פלאים זריז כיסו את נוף אצבע הגליל. גנזו תחת שמיכה לבנה את עציהם הירוקים של הקיבוצים דן ודפנה, הסתירו את בתי קרית־שמונה, זחלו בערוץ החצבני ועלו כאד לבן בוואדי הליטאני, מכסים על בתי העיר הלבנונית מארג' עיון ואת גגותיו של הכפר הלבנוני הפרוש לרגלינו. הערפל עלה אט אט, התאבך בוואדי שיאון, העולה ומפריד את הר דב מרמת הגולן, עד שלבסוף נותרנו לבדנו, עולם נפרד וסגור, הניצב במרומי ההרים.

בחדר הגדול, בתוך הצריף, שורר חמימות נעימה. הגשם שחבט בגג נעצר אצל הסף. הטוסטר מאיר, הלחם הקלוי מפיץ ניחוחות. מיטות סדורות לאורך הקירות, משאירות בתווך מקום צר לשולחן־ברזל, מכוסה בשמיכה. עליו קומקום, כמה כוסות. הגור תלוי על הקיר, העוזים ורובי־הסער בפינה. מנורה חשופה מטילה אור צהוב בהיר. הבחורים יושבים על המיטות. כך, באווירה שלווה, בלא גינוני טכס, אנו מחלקים את אות מלחמת יום הכיפורים.

צריך היה לערוך מיסדר צבאי למופת, עם חגור, נשק, ודום חגיגי. אבל ביום ערפילי וגשום זה מתאים יותר לחלק לבחורים את האות בדרך צנועה זו, בפשטות, באווירה חמימה, משפחתית כמעט, כאשר מעבר לדלת רועם הגשם והערפל סוגר סביב־סביב ומותיר אותנו עם עצמנו, בלי נוף, בלי מראות. מול עצמנו. מול הזכרונות.

לילדים גדולים

לוחצים את יד המפקד. נוטלים את האות שבקצוותיו כחול, פסים לבנים ומרכזו אדום. מתבוננים בו רגע. מחליקים על סיבי המשי הרך. ו...מטמינים אותו בכיס.

שיחה.

מישהו מגחך: „להתראות באות הבא".

„עזוב. מה אני עושה עם האות הזה?"

„תביא אותו הביתה. לילדים. שישחקו".

„יש להם כבר שניים כאלה".

„שישחקו, שישחקו. בשביל מה צריך אותות אם לא בשביל משחק לילדים?"

„לילדים גדולים".

„חשבתי שהאותות האלה הם סימן, שהבנים לא יצטרכו. אתם יודעים מה".

„אל תהיה תמים".

מטמינים את האות בכיס. רק נגדרגים בודדים עונדים אותו על החולצה. איש־מילואים מכניס את האות לארנק. אחר־כך, בבית, פותח את מגירת השולחן ומכניס אותו לשם. איך אמר איציק? שיהיה.

חזר באפריקה

נוגסים בטוסט, שמרגרינה נמסה עליו. ריח קפה עמד בחדר, ריח ריעות. מישהו נזכר, שבדיוק לפני שנה ישבנו על הר אחר, במקום אחר. ושוחחנו על אותם דברים ממש.

היה זה על ג'בל עתקה, באפריקה. בדיוק לפני שנה.

גדי שבתאי, בן 26, מבית אורן, שהתמחה בקליית טוסטים, חוזר אל הימים הרחוקים האלה. כאילו איזה חוט נעלם קושר אותנו עדיין לאפריקה הרחוקה. געגועים? לא בדיוק, אבל איך אומר איציק? „חצי שנה זה לא הולך ברגל. מתקשרים. ועוד איך. חוץ מזה, מכאן, שוכחים את כל הימים הקשים שהיו לנו שם. ואז נשאר, כמו מבעד למסננת, רק הזכרונות הטובים".

גדי, כובע־גרב חום, גוף דק, פנים שתמימות ותקיפות משמשות בהם בערבוביה, מבקש למצוא את הקשר בין הישיבה כיום על ההרים בגבול הלבנון, לבין ג'בל עתקה שבמצרים, ההר מעל למפרץ סואץ.

בין בוקר לערב

„שם היה קשה יותר. רוחות חזקות יותר. שכבנו שם בחוץ".

„אז איפה יותר טוב, כאן או בג'בל עתקה?"

גדי: „בבית".

המעבר חריף: בבוקר אתה אורח, שקוע כולך בבעיות המיחות, הדלק, איזון תקציב המשפחה. אתה אפילו קורא את העתון בעיניים אזרחיות. ומתאום אתה בצפון, וכבר בערב, עוד לא הספקת אפילו לרכוס את כפתורי

מי זאת רינה? מזכרת של חן נשיי על גוף פלדה כבד

גדר מתפתלת בגבול הלבנון

מילואים 74', בערפל הרובץ על מרומי הגבול הלבנוני, בצפון הקר: מחלקים את אות מלחמת יום־הכיפורים — בטקס משפחתי כמעט; נזכרים בימי ישיבה על הר באפריקה — אך הגדר קודמת לכל

שריון, וכבר אתה ניצב ליד תותח, יורה לעבר פתחלנד.

דובר צה"ל מודיע קצרות: הפגזה נכוה של צה"ל בלבנון; או: צה"ל הפגיז את איזור הפתחלנד.

הכותרות לובשות ופושטות צורה, בנשים, על־פי צו האופנה. כאשר ההפגזות גוברת, גחיות הכותרות גדולות. כאשר המצב בגבול רגוע, אתה קורא את הידיעה בעמוד האחרון, לשמה.

„כושי" לא מפחד

התותח רועם בנפץ. הפגז יוצא בשלהבת, פולח את האוויר הקר, אשר מלא אותו ברעש.

„כושי" אינו מודאג. „כושי", גור הכלבים שעלה אתנו לאוטובוס בתל־אביב, כלב־ממזר, שהצטלבו בו כל הגזעים והשאירו בו רישומם. חוטמו שחור, גבו מודקר בחצי עיגול, פרוותו כהה ועיניו חומות.

החבר'ה מלטפים אותו. יש להם צורך לפרוק באיזה מקום את הבוקטות התחילית של הקו. גור הכלבים מקבל את הלטיפות בהנאה. תמיד מי היה אתנו איזה כלב. היו להם שמות: „טיילון", „סאמבו". הם היו אתנו באפריקה, בסיני, ועכשיו — בצפון. „כושי" רץ לפני השומר הצועד אל עמדת התצפית, מכשכש בזנבו, נכנס לעמדה. יושב וממתין לפקודת האש.

„כושי" איננו מפחד מרעם הפגזים. גור כלבים זה נולד כנראה באש. הוא רק מרים את ראשו אל הרוח מעלינו ומיילל.

המצח - והבטן

הלילה נועד לריעות, לשלווה. לילה גלילי דומם. אין זמן. צריך לחגור את הנשק, לרכוס את קסדת־הפלדה, ולעלות אל העמדה החולשת על הגדר.

הערפל מחק גם את הגדר. הגדר החדשה, המתפתלת כנחש נחושת לאורך הגבול.

יוצאים לדרך; מסע לאורך הגדר, לשמירה. בערפל אינך רואה אפילו את קצה חוטמך. הקור נושך והותך, הבחורים נראים כמו אסקימוסים, עם חדובון בעל כובע־פרווה, לבוש־החורף על הסרבל החם והנעליים הכבדות. הנשק לפות בידיים והזחל"ם יוצא לדרך. נוסעים אט אט, מנחנים. הגדר כמו לובשת דמות חיה. מגינה מפני כניסת מחבלים. צריך להתבונן בה בשבע עיניים.

הבחורים, מודעים לאחריות הרובצת על כתפיהם. צועדים אט אט לפני הזחל"ם. בהליכה אחת מתחמם יותר. סורקים את הגדר, מתבוננים אל מעבר לה, אל אותו מקום השרוי בערפל לבנבן: הגשם יורד, טורדני ומצליף. פלדת הזחל"ם קפואה. הנשק קר כמטיל־קרח. הדרך עולה, מתפתלת. צועדים לאט. יש לבחון כל מטר.

רגע, מה זה? מאירים על המקום. לא. זאת לא פירצה. אף־על־פי־כן, יש לבדוק. אנחנו המצח הקשה שעל הגבול. מי שמסתנן ועובר מחסום הברזל הזה, מוצא את הבטן הרכה של מדינת ישראל. לכן צריך המצח לסטוב את המתלומות, לאתר מחבלים שחדרו, לרוץ בעקבותיהם.

השיגרה היא אפורה, מייגעת, החוזרת על עצמה יום־יום — בוקר, צהריים, ערב, לילה. פעמים, כשמשתק המזל, היום בהיר וצח. פעמים שוקעת הרגל בבוץ. לעתים יש לך הרגשה, שאין לך כוח לעוד יום פטרולים כזה. אך השיגרה נמשכת. שיגרה אפורה, שהיא הבטחון האחד, כי מגבול זה של הצפון, החוסם את הדרך לפתחלנד, לא תיפתח הרעה.

מסיק - משני הצדדים

הערפל בלע את שיירת הנשים החוזרות ממטעי הזיתים. נשים שחורות, כפופות, שעל כתפיהן מוטות ארוכים. נשים בצניפים לבנים ושמלות שחורות דחויות חוזרות ממסיק הזיתים. יום תמים אתה רואה אותן טורחות מתחת לעצי הזית, פורשות יריעות, מכות בענפים להשיר את הפרי, ונערים קטנים, שחומים, עוזרים לידן.

מן העבר השני, בצד הלבנוני, אתה יכול להבחין אפילו בלא משקפת באותו טקס עצמו, במוטות הארוכים, בנשים, בילדים המלקטים את פרי הזיתים, או מטפסים על ענפי העצים כדי לנערם, בפחים העמוסים לאחר מכן, בשעות הערב, ובשיירה החוזרת ועולה מן המטע אל הכפר.

הגדר רובצת כמחסום בלתי חדיר. מעבר לתיל אתה רואה אותם חיים חיים ממש, מתנהלים לאיטם, אותם מטעי זיתים, אותם עצים שבאור הרך של החורף הם מסגינים את שיל צבעיהם, מהאדום הרך של העלים ועד הכחול העגוג של חמוקי ההרים. הנראים מרחוק כסוסים ענקיים הדוהרים לאי־שם.

לילה — סיור לילי. מרחוק נוצצים הכפרים כרביד של יהלומים. האיכרים מתנהלים לאיטם. יש להם זמן. עגלה עמוסה יוצאת מתוך הערפל ועוברת לידינו. שני גברים פוסעים בעקבותיה. מתון־מתון. כאילו העולם ימתין להם, כאן, על מפתן הלילה היורד.

ממילואים למילואים

דומה שאין לה סוף, לגדר הזאת. אתה מכיר כבר בעיניים עצומות את כל דרכיה ואת כל פיתוליה. הגשם מתגבר והולך. כאילו השמים ירדו ונשקו לאדמה. מניחים לו לגשם להתליך על המעילים, למלא את הנעליים. הולכים מכונסים. כל אחד עם הירהוריו שלו. בעולמו שלו. רק בהפסקות הקטנות נפתחים זה אל זה, כמו פרחים אחרי הגשם.

אברהם אימץ ילדה. הוא מספר על כך בהתלהבות. סוף־סוף. חיכה לכך שנים רבות. כשאתה מלווה חיילים זמן רב, ביחידה אחת, ועובר אתם את תקופות המילואים, נדמה, שכל הבעיות ממתינות ממילואים למילואים. הילדים גדלים, לומדים לדבר, הולכים לבית־ספר. הכל נראה מהיר כל כך, כמו מצלמת שנפתחת אחת לכמה חודשים ומנציחה מצב במירוץ.

לדוד יש בעייה. התחתן, ממש עכשיו. לקחו אותו מירח הדבש. הכלה עוד מחכה במלון. היא בטוח שישחררו אותו מייד, אבל אתם יודעים מה זה צבא. „היא עוד תחשוב שברחתי לה. אמרתי לה, שאני ניגש רגע, מודיע ומשתחרר".

מוישל'ה התחתן לפני כמה חודשים. „זו הרגשה מעניינת, כשיש לך אל מי לחזור הביתה. פעם הראשונה שאני חוזר לחופש ויודע שמחכים לי". הוא שש לרעיון, כמו ילד.

מאחורי המסיכה

הזקן מסתיר את שפתיו הבשרניות. המשקפיים הכהים את מבט עיניו. זו המסיכה שבחר להתחבא מאחוריה. כשהוא מחייך, נעלם צחוקו בזקן ולא נותרת אלא עווית קלה, כחלוף פרפר, המרחפת על פניו. כשהוא בוכה, חומק בכיו לתוך הזקן ואיש איננו יכול לראותו.

זו הפעם הראשונה שראיתי אותו עם זקן ומשקפיים.

ישב מכונס בתוך עצמו. עולמו הצטמצם במדי הצבא הגדולים ממידות גופו. בחגור, בנשק שבידיו.

שעה ארוכה התבוננתי בו עד שהכרתי אותו. אני, באפריקה, היה יודע לשלהב את הבחורים סביב מדורה. היה לו צחוק פרוע לבן־שיניים, כפות ידיים עצומות, המוחאות כף בעליזות. דמה לשלהבת אש גלויה, בהירה וצוהלת.

משהו קרה לו מאז. משהו הביא אותו להסתתר מאחורי הזקן והמשקפיים. תעלומה, שאין אתה חודר לתוכה באותו פרק־זמן של מילואים יחדיו. רק פעם אחת רמז משהו, במלים סתומות, רמז כאילו נושא הוא עמו את המלחמה הרחוקה, שהשארנו אי־שם, באפריקה. נושא עמו. בנשמתו. אמר ולא פירש.

הערפל הלבן בלע את הנוף, מחק אותו והשאיר כל אחד מאתנו עם עצמו. בודד, אובד בלובן הזה. מול גדר הברזל הסוגרת על גבול הארץ.

מבט מן התצפית על בתי עיר לבנונית, על מסיק זיתים משני צדי הגבול.

מאת

יחיאל לימור

האלו! האלו!

פתאום קם אדם בבוקר ומרגיש דפיקות בלב ומ־תחיל ללכת לרופא. הוא ממתין שעה ארוכה ל־פני דלת חדרו של הרופא־הכללי, ואז מתחוור לו, שעליו ללכת להיבדק אצל רופא־מומחה. ובינתיים הלב הולם והמחשבות טורדות: מה שלום הלב שלי?

מדוע להתלבט? מדוע להתרוצץ בין רופאים? הרם שפופרת טלפון, התקשר לבית־חולים עם המיחוש ה־ראשון, ו„רופא אלקטרוני" יתן מייד תשובה שתסיר ספק מלב — לכאן או לכאן.

הדבר נשמע כקטע מסיפור של מדע בדיוני, על „האח הגדול" — רופא בבית־חולים — העוקב מרחוק אחר „האיש הקטן". אך המציאות חזקה כ־נראה מכל מדע בדיוני.

והראייה: חולי־לב, שעלולים ללקות בהתקף חוזר, מצטיידים במכשיר טרנ־זיסטורי זעיר, הצמוד לגופם. ברגע שמגלה המכשיר, שחלים שינויים בפ־עילות החשמלית של הלב, הוא משמיע קולות: „ביפ־ביפ"! החולה „שומע בקולו" של המכשיר המלומד, מטלפן לבית־החולים, מצמיד את האלקטרו־דות אל שפופרת הטלפון — וכך הוא משדר אל הרופא־התורן. זה יושב ליד המכשיר לבדיקת פעולות לב, רואה לפניו תמונה על מסך המ־כשיר, ובהתאם לכך מורה לחולה: „עליך לבוא מייד לבית־חולים"; או: „אל דאגה. הכל בסדר".

א.ק.ג. טלפוני

„המכשירים הללו כבר קיימים ומו־פעלים, אך עדיין מוקדם לדבר על הפעלה המונית", אומר פרופ' שלמה רוגל, מנהל היחידה לטיפול נמרץ

פרופ' שלמה רוגל: המרכזת — יחידה בעולם

בחולי־לב בבית החולים „הדסה" ב־ירושלים. יחידה זו, שחנכה לפני כשנתיים, בשיתוף עם מגן־דוד־אדום, שירות אמבולאנס לטיפול בחולי־לב, חנכה בשבועות האחרונים שירות מח־מכני חדש: מרכז א־ריתמיות.

המרכז החדש, שהוא חידוש רפואי גם בקנה־מידה עולמי, משוכן באחד מחדרי היחידה לטיפול נמרץ בחולי־לב, בקומה השמינית של בית־חולים „הדסה". המרכז כולו מבוסס על מכשיר „א.ק.ג." (אלקטרו־קארדיו־גראם — לבדיקת פעולות הלב) ועל... קו טלפון ישיר. חולים, ששוחררו מ־בית החולים והנמצאים במעקב, או חולים שעלולים ללקות בהתקף חוזר, מצויידים במכשיר הטרנזיסטורי. „בפ־קודת" איתותי המכשיר שלהם, הם מתקשרים טלפונית למירכזות, ומקב־לים משם תשובה מיידית על מצבם, מפי הרופא־התורן.

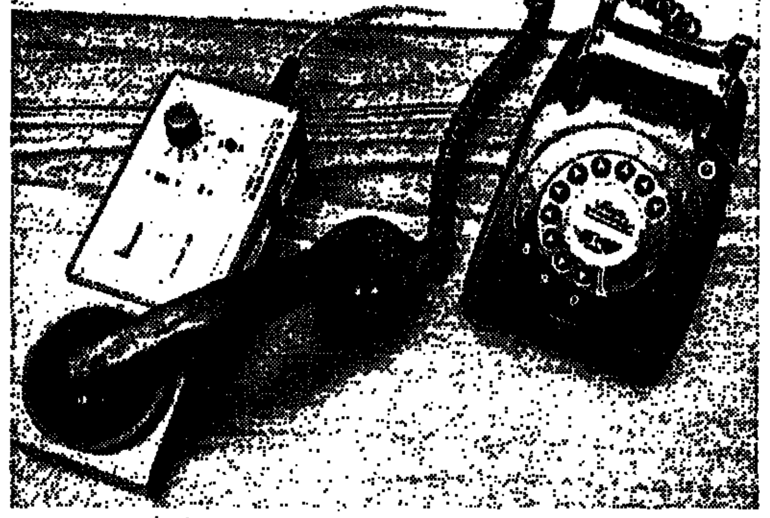
האדם מחובר לטרנזיסטור... הטרנזיסטור לטלפון...

מה שלום הלב שלי?

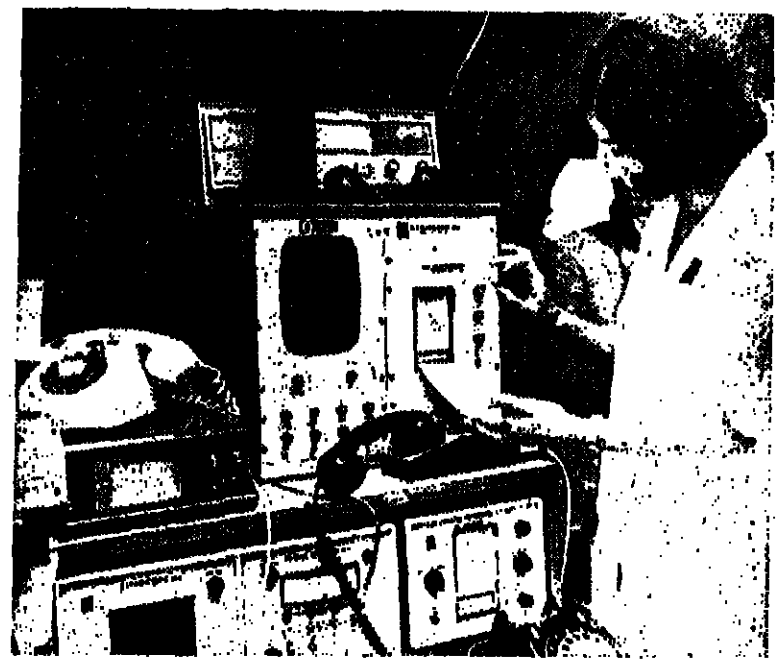
...הטלפון מעביר למכשיר־המדידה דיווח מדוייק

תרומה של חולה

„הדיווח הטלפוני על פעולת הלב איננה דבר חדש. בארה"ב נוהגים מידי פעם לתת לעיתים בידי חולים מכשירים כאלה, כדי שידווחו בטלפון על מצבם", מציין פרופ' רוגל. „אבל מרכזת קבועה, המשרתת עיר שלמה, ולמעשה גם חולים מחוץ לעיר, אינה קיימת בשום מקום בעולם". וכיד ההו־מור הטובה עליו הוא מוסיף: „מרכזת זו מופעלת 24 שעות ביממה ללא חופשות וחגים. ובעיקר — ללא שבי־תות."

פעולת המכשיר הטרנזיסטורי עצמו פשוטה למדי. המכשיר הופך את פעי־מות הלב לגלי־קול; הללו מועברים בטלפון, ועם קליטתם נהפכים לגלים חשמליים, הנרשמים במכשיר „א.ק.ג." במרכזת. הטרנזיסטורים הזעירים, ש־מחיר כל אחד הוא אלפי לירות, נרכשו בתרומתו של חולה־לב עשיר, שביקש בדרך זו להודות לצוות הרפואי של „הדסה" על הטיפול שניתן לו, בעת שהיה מאושפז במחלקה לטיפול נמרץ בחולי־לב.

כספי התרומה נוצלו לרכישת שני סוגי מכשירים. אחד, פשוט יותר, ניתן בעיקר לחולים ששוחררו מבית־החולים ונמצאים במעקב, ולפי הוראת הרופאים עליהם להתקשר, בשעות קבועות, אל המרכזת. ההסתייעות במ־כשיר האלקטרוני חוסכת מחולים אלה נסיעה לבית־החולים לבדיקות שוט־פות, ובעיקר — היא מאפשרת לבית־החולים לשחרר את החולים מוקדם יותר ועל־ידי כך לפנות מיטות לחו־לים שיש צורך לאשפזם.

מכשיר עם מחשב

מכשיר זה, משמש למעשה רק להע־ברה טלפונית של פעימות הלב ה־חשמליות. נוסף לחולים הנמצאים במ־עקב, מצויידים בו אנשים הסובלים מדי פעם מלחצים בחזה, או קובלים על דפיקות לב מואצות ובלתי־סדירות — אך ברגע שהם מגיעים לרופא, הם חשים בטוב, ומיחושיהם נעלמים. ה־מכשיר הניתן להם מאפשר התקשרות מיידית לבית־החולים בשעה שהם חשים בכאבים, ולרופאים ניתנת אפ־שרות לעקוב אחר מצבו של החולה ברגעים אלה.

המכשיר השני, השונה מקודמו, מ־תוחכם יותר, ומכיל בקירבו מחשב זעיר. מכשיר זה מוצמד לגופו של החולה וברגע שחל שינוי כלשהו בפ־עילות החשמלית של הלב, או באספקת הדם, הוא מתריע על כך — על־ידי השמעת קולות וציפצופים — ואז יודע החולה שעליו להתקשר מייד לבית־החולים כדי להיבדק מרחוק, באמצעות הטלפון.

כדי להבטיח ללא השהייה אבחנה של סגמים בפעילות הלב, התקינה הנ־הלת היחידה קו־טלפון ישיר במרכזת החדשה. כך מובטח לחולה, שכאשר יזדקק לעצתו של הרופא האלקטרוני, לא ייאלץ להמתין עד שמרכזת בית־החולים, העמוסה מאד בדרך־כלל, ת־תפנה להשיב.

כעת מפעילה היחידה כעשרים מכ־שירים ניידים, בכוונתה להציב בעתיד מכשירים קבועים במוסדות־ציבור, ש־בהם נע קהל רב. כך יוכלו עובדי או־תם מוסדות, והקהל המבקר בהם, „ל־התחבר" למכשירים ולהתקשר טלפו־נית, כדי להיבדק בכל מקרה של חשש לפעילות בלתי־סדירה של הלב.

אבחנה מהירה

פרופ' רוגל, העומד גם בראש החוג לרפואה פנימית בבית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית ו„הדסה", אומר: „אין לי כל ספק, כי בזכות האמבולנס המיוחד, הקשור בטלפון ובאלחוט ליחידה לטיפול נמרץ בבית־החולים, הצלחנו לאבחן במהירות את גורמי ההתקפים ולתת טיפול מיידי כדרוש. בכך הקטנו את חש־פעת ההתקף, וסייענו להגדלת יכולת השיבה לחיים תקינים ולפעילות סדירה של מאות חולים".

ואומנם, עתה מתכננים „הדסה"

(הסוף בעמוד 31)

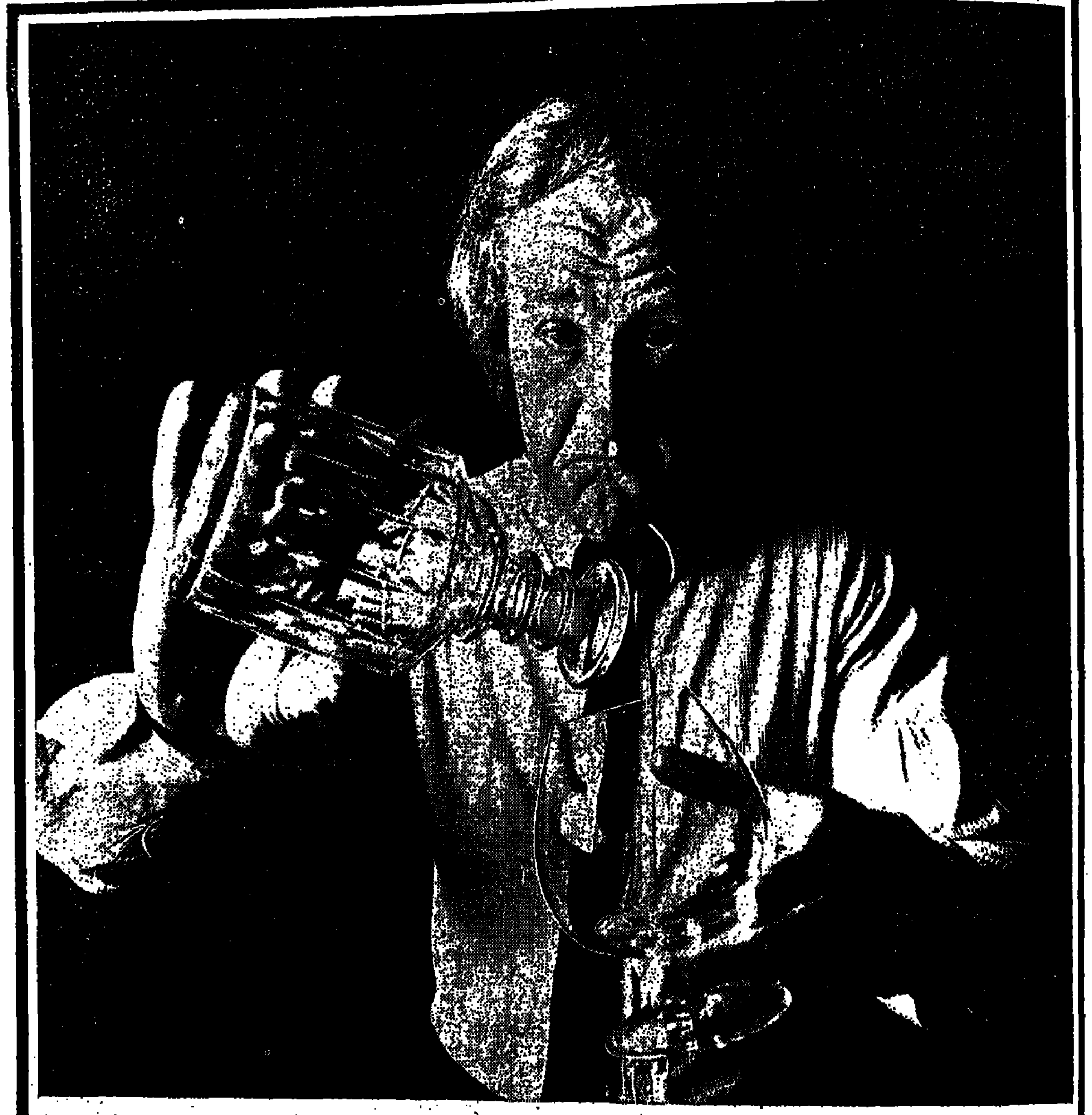

בפעם הבאה - תן פרקר!

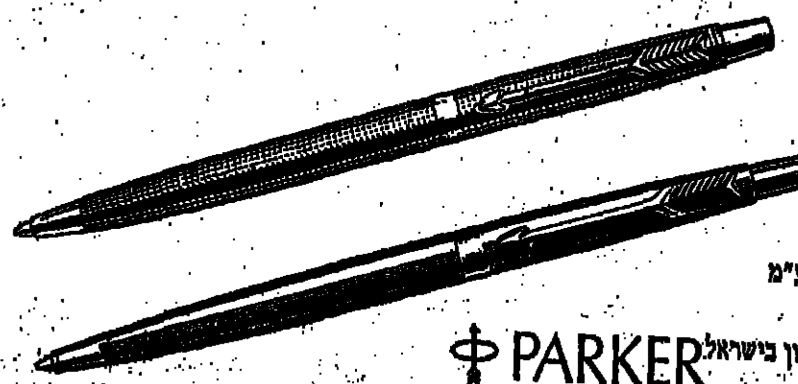

בפעם הבאה - תן פרקר!

וודאי נתת משקה טוב, אך הוא נגמר.
לו היית נותן את ה"אינטרנשיונל קלסיק" של
פרקר היה נשאר אצלו לפחות עשרים שנה.
המתנה לחגים ולכל מאורע - פרקר

להשיג בחנויות המובחרות למכשירי כתיבה.
למטרות פרסומת: המפיצים הבלעדיים: א. את י. אליהו בע"מ
רח' אלנבי 140, תל־אביב, טל: 625139.

עטי פרקר המבוקשים ביותר בעולם זכו גם השנה במקום ראשון בישראל
במשאל דעת הקהל ובתואר "הקניה הטובה ביותר".

PARKER

שלושים שנה סייד - חוזר לציור

בן 68, מביט פרץ מאיר־בדה על הכל תוך השלמה עם הבלתי־ניתן־לשינוי ● ● דרכו של צייר, שזכה להצלחה כבר בגיל 20, עבד בארץ כסייד — עתה חזר אל אמנותו

מאת דוד גלעדי

איור לספר ב־1921

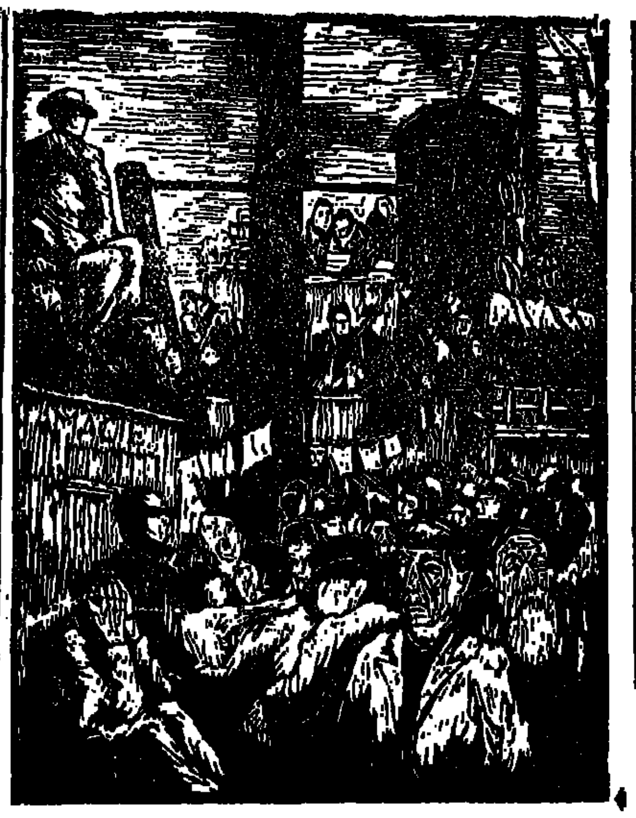

משמאל: ספינת מעפילים ◄

„המנצח" — ציור משנת 1974

שאלנו, מי האיש המופו־כח הזה, המציג תמונותיו בגלרית „לים", כי את שמו לא הזכירו עד עתה בין הציירים, ועבודותיו לא היו באולמי התערוכות. ואולי הוא עולה חדש שבא מרחוק?

אלא שנושאיו מעידים, כי הוא מעורה כאן בקרקע הזאת ובהווי הזה שמהם צמח סגנונו, ועליהם הוא מביט במין פילוסופיה של „הבל הב־לים" — משמע שהוא חי כאן, רק לא ידענו עליו.

אותו קין היושב על גופת הבל אחיו, כשהוא לבוש מכנסי ג'ינס ו־אוכל אבטיח בהנאה מרובה, מציג לפנינו סוגיה הגותית וסוגית אמנו־תית־ציורית כאחת. מצד אחד, נצ־חונו של קין, כמגלם את האנוכיות האנושית יותר מאשר את רוצח־אחיו — אנוכיות המצדיקה הכל, גם את האכזריות שברציחות. קין מתרווח בישיבתו על גופת אחיו, כתפיותיו רווחות, האבטיח שהוא מחזיק בידו ורדרד והוא נתון להנאת נגיסתו. אין שום אות על מצחו — זוהי דעתו של הצייר, המציג לפנינו הווין ש־הוא נאטוראליסטי בביטויו הפנימי, המחשבתי, בעוד שאמצעיו החיצו־ניים, הציוריים, אינם נאטוראליסטיים כלל וכלל.

רואים היטב תוצאות מוצלחות של שאיפת האמן ותחירתו להעלות על רעיונותיו — בין שהם מגולמים בידי דמויות, עצמים או נוף, ובין בידי נושא, שציירים נזקקו לו תמיד מח־דש במאה השנים האחרונות (כגון ליצנים, קירקס, אשה עם כובע, איש עם פרח, נשים בחלון וכו') — לבוש ציורי החולם את הגוף שהוא מכסה עליו, הגות וציור הולכים כאן יד ביד.

פרץ מאיר־בדה מעוות את הצו־רות לא מתוך ראייה נעמה, אלא משום ששיני הזמן נגסו בהן, ומשום שהוא משלים עם עובדות החיים ש־אין לשנותן. הוא מצייר „הוקרה ל־רמברנדט" במתכונת ה„שיעור באנ־טומיה" של הענק ההולנדי, כשעל שולחן־הניתוחים בובת־ראוות. יש כאן חיוך מסוים מאד של בן 68 שחזר לציור אחרי הפסקה של קרוב לשלושים שנה. אין זה ניתוח לאחר המוות, אלא ניתוח לאחר־זמן...

●

בן מאיר־בדה היה כוכב עולה בשמי האמנות בארץ מולדתו צ'כוסלו־בקיה. עוד בהיותו צעיר לימים, ועל כך מעידה העובדה שהוצאת אדולף־סינק בפראג הזמינה אצלו — ב־היותו בן 20 — עיטורים לסידרה ביבליופילית של קלאסיקונים בתב־נית מיניאטורית (9 על 5.5 סנטי־מטרים) במהדורה מוגבלת של 200 טפסים ממוספרים, שעל חמישים מ־הם התנוססה חתימתו של הצייר, ואת החתימה הזאת לא מכרו בזול.

אחר־כך התערב „הגורל היהודי", שתחילה החזירו מפראג לעיירת מו־לדתו הודונין אשר במורוויה (בה נולד גם תומאס מאסריק). אירופה הלכה וניצתה באש ועמדה להיות מוצפת בנחלי דם, ולא נשאר הרבה מקום לאשליות — ביחוד לא אצל צעיר יהודי שהיה ער למתרחש. והראייה, הוא הצטרף כפעיל למכבי־הצעיר, כשהוא מושך ידו מן הציור.

לפי עיטוריו לספרי אדולף סינק נראה לנו, כי היה מפוכח כבר כ־נעוריו. כי עיטורים אלה מצוירים בסגנון של האכספרסיוניזם הגרמני, החותר לגילוי העיקר ואינו שם לב לפרטים הקטנים העשויים להטות מן המסילה, לעורר אשליות. הצורות מחודדות וזוויתיות, כמו אצל בקמאן או הקל והאחרים. כי המציאות היא אכזרית, ואם המפוכחות הפכה אחרי ארבעים שנה לחייכנית, הרי חייכנות זו היא תוצאה של גיל.

בשנתך ה־68 אתה מביט על הכל ועל כולם מסביב בהשלמה עם הבל־תי־ניתן לשינוי; לא כן בשנתך ה־20, כשכל החיים וכל העולם לפניך, ואתה מסתער, ורוצה לכבוש, ואתה זועם על התקלות המכשילות. אלא שאירופה בשנות ה־30 של מאה זו, העמידה לפני צעירים, וביחוד לפני אמנים מחודדי־ראייה, מציאות שבה תצורות מתעוותות, האופקים קודרים, ואין עוד קו ישר העולה מן האדמה לשמים.

●

זהו אולי ההסבר לקשר בין מה שפרץ מאיר־בדה עשה לפני ארבעים שנה, לבין מה שהוא עושה היום. הגם שכמעט לא צייר מאז. כאיש מכבי־הצעיר היה ממארגני קבוצת המעפילים שהפליגה בספינה „אטלנטיק", שנוסעיה הוכנסו תחילה להסגר בעתלית, ואחר־כך גורשו לאי מאוריציוס אשר באוקינוס ההודי, שם בילו חמש שנים.

מהפלגה זו, שהיתה בתנאי דחי־סות נוראים, נותרו עמו היתוכי־העץ שעשה במאוריציוס. שנות הגירוש איפשרו לו לחזור לציור לכל מקצו־עותיו, לרישום, חריטה, חיתוך־עץ וציור בצבעי מים ושמן. ועל תערוכ־תו הראשונה שהיתה לו בפראג נוס־פה השתתפותו בשתי תערוכות קבו־צתיות במאוריציוס, שמאחת מהן נמצא הקטלוג בידנו. בהקדמה לקט־לוג זה מוזכרות רק עבודותיו של מאיר, 16 במספר, לרוב בצבעי שמן.

כאשר חזר ארצה ב־1945, הביא עמו צרור של ציורים ורישומים, אותם הראה למנהל מוזיאון תל־אביב דאז, ד"ר שוורץ ז"ל. לפי המלצת ד"ר שוורץ הסכימה גלריה־סואר (גלריה קטנה שהיתה קיימת אז ב־רחוב בן־יהודה) להציג את הציו־רים; המבקרים שיבחום בעתונים, אבל הקונים לא היו להוטים אחרי־הם. אחרי טלטולים כה ממושכים על גלי „הגורל היהודי" החליט לח־יות חיי־שעה ולא חיי־נצח — ואת המכחול החליף במברשת סיידים.

לציור חזר לפני ארבע שנים בלבד.

●

ציורו הוא איפוא לפי היחס בינו לבין הזמן שחלף. „הגולם" שלו הוא דמות דיוקנו העצמי המסורבל, שעל־ידה העמיד עצמו בנבכי זמן הרבה יותר רחוקים מתקופתו. הוא אומר, שגם „המנצח" הוא דיוקן עצמי. ובמה זוכה „המנצח"? ב־אשה; וזה שעיניו כלות־יוצאות מ־חוריהן בתמונה „סטריפטיז" — שוב: רק הוא עצמו. ותאוותו היא רק „עניין של גיל".

ההפסקה של שנות דור בעבודתו כצייר, אינה מעמידה בפניו שום קשיים טכניים.

הוא מעלה על הבד זה בצד זה כתמים, כשידו בוטחת, וכשהוא נעזר בקווי הטעמה, הוא שם אותם במקו־מם הנכון, לא יותר ולא פחות ממה שנחוץ.

כולם שואפי קאריירה, כמו בתמונה „הצווארון הלבן". כולם הולכים אחרי יצרי־ליבם ותאוותיהם, כמו בשתי התמונות „הערצה" או בשתי תמונות „העימות". כולם בעצם מגוחכים, כמו בכל תמונותיו של מאיר־בדה. כי בסופו של דבר, הבל הבלים הכל הבל.

יש כאן כמובן סתירה, בין פילו־סופיה זו של השלמה, לבין הרצון לתת לה ביטוי אמנותי. וסודו של מאיר־בדה הוא הניואנס האישי ש־הוא מוסיף להלך־רוח זה — הניו־אנס של גיחוך וחיוך, כי אלמלא הגיחוך והחיוך, ודאי לא היה חוזר למכחולו ולבדיו.

המכפלת של בגדי הקיץ, שיבואו עלינו לטובה בעוד כמה חודשים, אורכה נע ממאקסימום של חישוף עד למינימום של גילוי; ממכנסונים לוהטים — עד ל„מאקסי"; ובתווך — שמלות באורך „מיני" ו„מידי". האם נוצר קו זה כדי „לבלבל את האוייב", או כדי לאפשר חירות מירבית בעסקי אופנה — ימים יגידו. בינתיים אפשר להיאנח בהקלה: „צו שאנל" אינו חובה לכל.

גובה המכפלת - ערך נייד

מאת יהודית חנוך

קיץ 75' נראה עדיין רחוק־רחוק, מ־עבר לסערות החורף, אך אם מופי־עים היום בגדי הקיץ בעמוד זה, הרי זה משום שכמו עלה־זית בפי היונה; הם מרמזים על בשורות טובות, ש־מן הראוי לשים לב אליהן בימים אלה, ש־בגדי הקיץ נארזים בין כדורי הנפטלין.

החצאית המתארכת — שימי לב! אינה גוזרת סופית את ה„מיני" טרם נקבר. למעשה, מנבאים לו דווקא קיץ יפה ועליז. שכן בתצוגות אופנת הקיץ, שהתקיימו לא מכבר בפאריס, הוסיפו, לצד החצאית המאורכת, גם הרבה שמלות וחצאיות „מיני", מערכות של מכנסיים קצרים וגם „מכנסונים לוה־טים", אלה שנראו ברחוב לפני שני קייצים ונעלמו אז עם רוח הסתיו.

אפשר היה להתייחס לבגדי קיץ אלה בחיוך סתם, לולא נשאו תוויות של אופנאים, שבגדיהם מבשרים בדרך כלל מה יגיע גם למדרכה — ולא של היושבים על האולימפוס — כלומר: קנזו, עמנואלה קאהן, סנזות, מיק מק וסוניה ריקייל. שמות אלה אולי אינם אומרים הרבה למי ששמעה על דיור וקארדין. אבל אלה הם „נותני הטון" באופנה הצרפתית והבינלאומית. ואם הם החליטו לדבר שוב בשפת „מיני", פירושו של דבר הוא, שראוי לשמור על כל בגד, גם קצר שבקצרים, ולא מטעמי חסכון.

האם בגדי ה„מיני" הקיצרים מרמזים, שהמכ־פלת המאורכת לא תאריך ימים? קשה לומר. שכן בפאריס הוצגו גם בגדים רבים, שגלשו עד סמוך לקרסוליים. שמלות „מאקסי".

מי יודע, אולי גם המכפלת תהיה בעתיד „נידת", כמו שערי מטבעות מכובדים. לא יהיה קו־אורך רשמי וקבוע. אשה לפי רצונה תנהג. תרצה — תחשוף מקסימום של ברכיים. תרצה — תגלה מינימום של קרסוליים.

צחוק צחוק, אבל נוכח מחיריהם הנואים של הבגדים, מן הראוי להתייחס אליהם ממש כאל „מטבע קשה" ולחשב קניית כל בגד בקפדנות, כמו משקיע העומד לפני השקעה לטווח ארוך.

הקץ לג'וקים
שמיד
חיסול חרקי הבית
עם אחריות לשנה
תל־אביב — 03—449554
03—450264
אשקלון — 051—3019
חיפה — 04—522856
ירושלים — 02—226618
טבריה — 067—50488
בפקוח אגרונום
רשיון משרד הבריאות 12

תלמיד צעיר בצל מורהו ב„חדר"

רוברטו במאה שערים

אדריכל יהודי־איטלקי, רוברטו שצן, שלבו פיתה אותו אל „סטייה" של צילום, „כיסה" אירועי מלחמה ושלום בישראל, וברגע של אתנחתא והשראה הוא ממקד את עדשתו אל החזיונות של שכונת מאה שערים בירושלים

מטח חדעת מושך כל עין — מבטיח ריכוז ומשמעת

עושה ה[illegible] קודש לימי חול

במוצאי־שבת: המבדיל בין קודש לחול

יופי ישן, שנעלם מעולמנו ; שלווה שכבר אין כמותה ; מקור השראה לחיפוש אחר היסטוריה — זוהי שכונת מאה שערים בשביל רוברטו שצן, צלם ואדריכל יהודי־איטלקי, שהקדיש שלושה חודשים להנצחת אווירתה של השכונה. אהבתו של רוברטו לצילום נולדה במהלך לימודיו בפאקולטה לארכיטקטורה, באוניברסיטה של עיר־הולדתו מילאנו. המצלמה, שנזקק לה תחילה ככלי־עזר לימודי, נהפכת לעיקר. כתום שנה לאהבתו החדשה, ב־1972, כבר החל לצלם בשביל סוכנויות־צילום. עבודותיו הראשונות היו כתבות מצולמות על נשות אסירים פוליטיים באתונה ועל המתח הבין־עדתי בבלפאסט. בראשית 1973 — והוא בן 23 — בא לישראל. כאן צילם אנשים ובעיות : בדואים, מחנות פליטים, המצב בגבולות. ובצד אלה, גם נושאי חדשות : חווי צה"ל, ביקורו של ווילי בראנדט, אישים בישראל.

■

מלחמת יום הכיפורים מצאה את רוברטו במילאנו, שאליה הגיע חודש אחד בלבד קודם לכן. הוא מיהר לשוב לישראל ושב לצלם, כאיש סוכנות־הצילום הצרפתית הנודעת „גאמה". במלחמה עקב אחר קרבות רמת־הגולן. רוברטו שצן סיים בינתיים את לימודי הארכיטקטורה אך עבודת־הגמר שלו הגיש, בחלקה — מצולמת. עבודה זו, ששמה „ניכור העיר", הוצג ביוני 1975 בביאנלה של ונציה. בינתיים גם נשא אשה — את אורנה, ישראלית שפגש בישראל.

■

רוברטו ורעייתו יושבים עתה בירושלים. אוהבים את שלוותה ואווירתה. חיפוש אחר אווירה הוליך את רוברטו אל מאה שערים — אותה מובלעת בעלת אורח־חיים משלה. לרוברטו מאה שערים היא מקור לא־אכזב לצילומים. גם — ואולי בגלל — היותה לו סמל לאדם יהודי. אותו יהודי, הממהר לתפילה עם שחר, שולח את פעוטיו ל„חדר", כמו אבותינו במזרח־אירופה. בצאתו לצלם את מאה שערים, הועמד בפני קשיים : כיצד להסתכל, כיצד לחדור לתוך הדברים פנימה, כיצד לגבור על התנגדותם של תושבי השכונה החרדית לצילומים; לעתים חש עצמו כאנתרופולוג, חוקר שבט נידח ומסוגר. הוא התקרב אל התושבים, הוזמן לבתיהם, הצליח לשכנעם, כי מצלמתו מתבוננת באהבה. התוצאה : הרבה פנים ופינות. זקנים וילדים, בתפילה, בעבודה ובלימוד. „אינני שופט, לא לחיוב ולא לשלילה", אומר רוברטו שצן. „כל שרציתי היה להסתכל, לראות, ולנסות להבין ואת אשר ראיתי — להעביר לאחרים".

א. ן.

מאת
טלילה בן זכאי

משפחת חיים - שלך ושלי

אבנר חזקיהו, זהרירה חריפאי: יש כנפיים — אבל לא מתעופפים

מיכאל ורשביאק, מרים גבריאלי: שיחה עם ציפור — זה דבר פשוט

מי שחושב שכתב־יד של מחזה נבדל מכתב־יד של רומאן בשורות ה־קצרות של דיאלוגים, צריך להציץ בכתב־היד של „חיים חיים" — מחזהו החדש של חתולי (המכונה בתעודת ה־לידה שלו: אלי שרייבר), וייווכח, שבכל כלל יש יוצאים מן הכלל.

אצל חתולי העמוד מלא וגדוש, שורות ארוכות, רודפות זו את זו עד לשוליים, ללא הפוגה. ללא הפסקה. מפי אותו הדובר. מונולוג ארוך פותח את המחזה, מונולוגים רבים באים ב־עקבותיו.

עם עלות המסך ב„קאמרי" ניצב מר חיים (אבנר חזקיהו) על הבמה בפיז'מה, ומתאר את הקורה אותו: „בוקר. שלהי חורף. מוקדם וקר. כש־המסך עולה, אני נראה כשאני לבוש פיז'מה, עומד לפני דלת ודופק עליה בחוזקה. (דופק וקורא:) ,בלה'. (דמ־מה). לשווא".

ובהמשך: „בדרך כלל אני יודע היטב מה אני לא רוצה. אבל מה אני כן רוצה? — תעלומה. הרצון היחיד שעדיין מקנן בי, הוא הרצון לרצות. שיהיו הדברים הדמיוניים והמופרכים ביותר; להיות כדורסלן כושי, לכבוש איזו יפהפיה צעירה, להיות צפור, לא חשוב..."

וכך אנו עושים היכרות ראשונה, עמוקה ולבבית, עם מר חיים. מורה במקצועו, נשוי לבלה (זהרירה חרי־פאי), בעלת מכון יופי, המתמחה ב־הסרת שיער מרגלי הגבירות אב לבן (מיכאל ורשביאק) צעיר ומפונק, ש־אינו מתבייש לנצל את נכותו הקלה (נפל מנדנדה בילדותו) כדי לסחוט מהוריו ככל העולה על רוחו.

היש - והחסר

משפחת חיים היה חיים שקטים קרוב ל־20 שנה. ללא משברים. ללא חוויות עזות. עם ההנאות הקטנות של החיים, בתוך המסגרת הכלכלית ה־מאפשרת נוחות. אך לא רווחה.

חיים: „מה שחסר לי באופן בו־לט, הוא השפע. רוחב היד. החדר. חסרת נוחות שלמה. ישהיא הסיכום של נוחיות חלקית. תמיד דוקר מש־הו. הכל סטור ומדודּ".

כל כך מוכר.

חיים ובלה אינם עושים דבר ב־נדון. חיים אפילו אינו מלמד שעורים פרטיים — „כל המורים נותנים, מר־ויחים בשעתיים אחר הצהריים יותר מאשר בשבע שעות לפני־הצהריים. יש מורים שמעבירים שני שעורים באותה שעה; טמבל אחד בחדר אחד, טמבל שני בחדר שני, והמורה מטייל בין שני החדרים ומרשרש בשטרות..."

חיים אינו מוכן לשום מאמץ. בורח מאחריות. מחפש שלווה אמיתית. כ־אשר היה מפקח, ביקש לחזור להור־את. ולעיתים הוא מגלה, שמשרת הוראה קוסמת לו יותר. בלי שיעורי בית. בלי תיקון מיבחנים. שבע שעות עבודה — ודי. וכל יתר הזמן לעצמו. לקריאה, לריג, לפיתוח תחביבים. ו... לחלומות.

דמיון או מציאות

„לא בדיוק חלומות, — מתקן אותי חתולי — יותר מזה: אפשרויות".

המחזה מצביע על מספר אפשרויות בחיי הזוג חיים. ביחד או לחוד. ב־בריאות, במחלה ואפילו במוות.

בקריאה ראשונה — מספרים זהרי־ריה חריפאי ואבנר חזקיהו — חשבו, כי המחזה מציע שני מישורים; האחד ריאליסטי מאד. האחר דמיוני מאד. ובלשון הביצוע המקצועי — תיאט־ראלי מאד.

להפתעתם, דרשו המחזאי חתולי והבמאי, הלל נאמן, את ההפך הגמור. המחזה ריאליסטי לאורך כל הדרך. גם ברגעים הדמיוניים ביותר — ב־שיחה עם צפור, בנסיעה בכדור פורח, במיפגש עם דג־הזהב, או עם שר ה־חוץ — הכל פשוט, טבעי. לרגע אתה תוהה: דמיון או מציאות?

„בהתחלה זה היה מוזר, — מסבירה זהרירה חריפאי — אבל במהלך ה־חזרות הבנתי, שהמחזאי רוצה, שכל השינוי ינבע מן הטקסט, לא מאלמנ־טים חיצוניים". כי למרות שהמחזה שופע דמיון, הוא נשען בעצם על טקסט, מלים, מלים, בקצב ו־בהומור המיוחדים של חתולי, ההופ־כים את המעמדים למשעשעים.

המחזה נכתב מיד אחרי המלחמה. בסוף העונה הקודמת הגיש אותו חתולי להנהלת „הקאמרי", ובתוך תקופה קצרה ביותר קיבל תשובה חיובית.

לא, הוא אינו נמנה עם המחזאים המתוסכלים. אין לו מה להתלונן. הוא בעצם מרוצה, כמו לחיים שלו. גם לו יש חלומות קטנים, אך לא מנקודת מוצא של תיסכול, ולא לגבהים של אבסורד; אלא ממצב של נחות ל־עבר הכמעט־מושג.

„חיים — אומר אבנר חזקיהו — הוא כמו הציפור דודה, שיש לה כנ־פיים אך לעולם איננה עפה. מפעם לפעם היא פורשת כנפיה, ולמראה ה־תנועות נדמה, כי אוטו־טו היא ממ־ריאה אל־על, אך לא. או שנבהלה מן ההעוה, או שנתברר לה שאין דבר מצפה לה שם — מה שאין לה כאן. כך או כך, היא אינה עפה. וכמוה — חיים".

זה הסוד: להתחיל ברגל ימין

מפעם לפעם נדמה. כי יעשה מאמץ לצאת משיגרת החיים שאליה נקלע. אותה אשה. אותו בן. אותו בית־ספר. אותו מנהל. למה שלא ילך אחרי נטיות לבו, ויטעם מן החיים? הרי חיים רק פעם אחת? אבל במחשבה שניה — האשה, הבן, הבית, מה עוד מבקש אדם בחיים?

„להתחיל את היום ברגל ימין. מ־הבוקר. זה הסוד".

לא מסובך כל כך, אם חושבים על זה. ומאוד אופטימי.

כלומר, אפשר לחיות מאושר גם כך. ללא שפע. ללא נוחות שלכת. ללא הגשמת חלומות. אלא תוך השלמה עם המציאות שבה אתה חי. ש־אתה יצרת. שנוצרה סביבך.

לרגע אתה חושב, שהמחזה נכתב בימים אלה. ממש עכשיו — אחרי הפיחות. כשהקריאה לצנע מנסרת בחלל. כאשר הגברת בלה מציעה ל־שר החוץ לשפר את מאזן התשלומים שלנו בעזרת פרי־הדר, ואומרת:

„הרעיון הוא — מכת־נגד. נפסיק לייצא להם תפוזים, ונגביר את מש־לוחי האשכוליות. איך אוכלים אשכו־ליות? חותכים באמצע ובוזקים סו־כר. נכון? הרבה אשכוליות, יזדקקו להרבה סוכר. מחיר הסוכר בשוק ה־עולמי ירקיע שחקים, יתרות מטבע החוץ שלהם יתדלדלו, ורק אנחנו נו־כל לחלץ אותם מהמשבר על־ידי חי־דוש משלוחי התפוזים..."

הקהל מתמוגג. סוף סוף, כולנו נעשינו מומחים בכלכלת עולמית.

אבל חתולי מכחיש. המחזה נכתב, נחתם ונמסר לביצוע הרבה לפני ה־משבר הכלכלי במדינה. ואם יש השלכות, אין הן אלא פרי הדמיון והמציאות המשמשים בערבוביה.

כל בכורה בתיאטרון היא מיפגש של יוצרים. בצד המחזאי והבמאי, אנו פוגשים את התפאורה והתלבו־שות היפהפיות של רות דר, המוסיקה של נפתלי אלטר, וצוות השחקנים הכולל את שמעון בר (במספר תפ־קידים ותחפושות), מרים גבריאלי ו־יהודית סולה — ובמרכז אבנר חזקי־הו וזהרירה חריפאי.

„עברתי נסיון רב במחזות מקו־ריים — אומרת זהרירה. תקופת ה־חזרות תמיד מרתקת, דווקא משום שמתעוררות המון בעיות. צריך הר־בה זמן עד שלומדים להכיר את ה־מחזאי, את כוונותיו, את שפתו. את ה,נשימה' שלו".

גם אבנר חזקיהו נהנה מהעבודה על מחזה מקורי. „כשחקן, אני מעו־ניין בתפקידים טובים — אומר חזקי־הו — אבל עדיף בעיני מחזה מקורי. כי ההזדהות שלי עם הדמות, ושל הקהל איתי, רבה יותר".

בני הזוג חיים יכלו ודאי להראות גם אחרת. אולם אחרי שאתה פוגש אותם כאלה, על בימת „הקאמרי", נדמה כאילו בדיוק כך נוצרו בדמיו־נך. וזאת מחמאה גדולה ביותר לאב־נר חזקיהו ולזהרירה חריפאי.

שמחה כפולה בחנוכה ובכל ימות השנה

עשי זאת בעצמך ותחסכי

לביבות תפוחי אדמה להכנה מהירה

אין חנוכה בלי לביבות תפוחי אדמה ואין דבר קל יותר מאשר להכין לביבות מצימות כלביבות אסם הנפלאות.

הלביבות של אסם טעימות בפני עצמן, כתוספת למנה עיקרית, כמנה עצמאית עם רסק תפוחי עץ, למשל, או בכוספתאות במרק.

לביבות של אסם הן מקור הנאה ללא טרחה. יש רק להוסיף לתוכן השקית מים וביצה, לערבב ולטגן בצורת לביבות.

כשר

סופגניות מהירות ונפלאות ללא שמרים

החומרים:

חבילת קמח אסם תופח מאליו,
3 ביצים, 3 גביעים לבן,
3 כפות סוכר, שקית אבקת וניל, מעט מלח.

אופן ההכנה:

לערבב היטב את החומרים, ובעזרת כף (המשמשת כמידה) לצקת לתוך שמן עמוק רותח בלהבה נמוכה. אפשר גם לקשט בסוכר ובריבה.

כשר

שי
שלחו 5 אריזות ריקות של מוצרי אסם לפי בחירתכם אל: אסם, תל אביב, שרות שק נעול וקבלו חגיגת חוברות מתכונים 'חדשה' (מס' 6) המוקדשת לאפיה ועוגות, או חוברות 2,3 או 5 לפי בחירתכם

זה טוב-זה אסם

מהפכני! חסכוני! בריא!

חדש!

תרסיס
אל-שמן
יצהר

שמן ללא שמן
ללא קלוריות

לטיגון
אפיה
בישול
וצליה

לאחר הצלחה מסחררת בארה"ב עתה גם בישראל !

אל שמן — תרסיס שימון 100% צמחי, משמש בנקום שמן, חמאה, שומן או כל שימון אחר. מונע דביקות. ללא ריח, בלי חומרי שימור ומקל על הניקוי.

אל שמן — טוב לשימוש בכל כלי הבישול והאפיה... מחבת, סיר, פיירקס. מומלץ במיוחד לטפלון.

אל שמן — בשורה נעימה לשומרי משקל, לאלה הרוצים לשמור על גיזרה נאה, ולאלה שאינם משתמשים בשמן מטעמי בריאות.

זה נהדר - זה יצהר

פחות מקלוריה אחת לכל שימוש

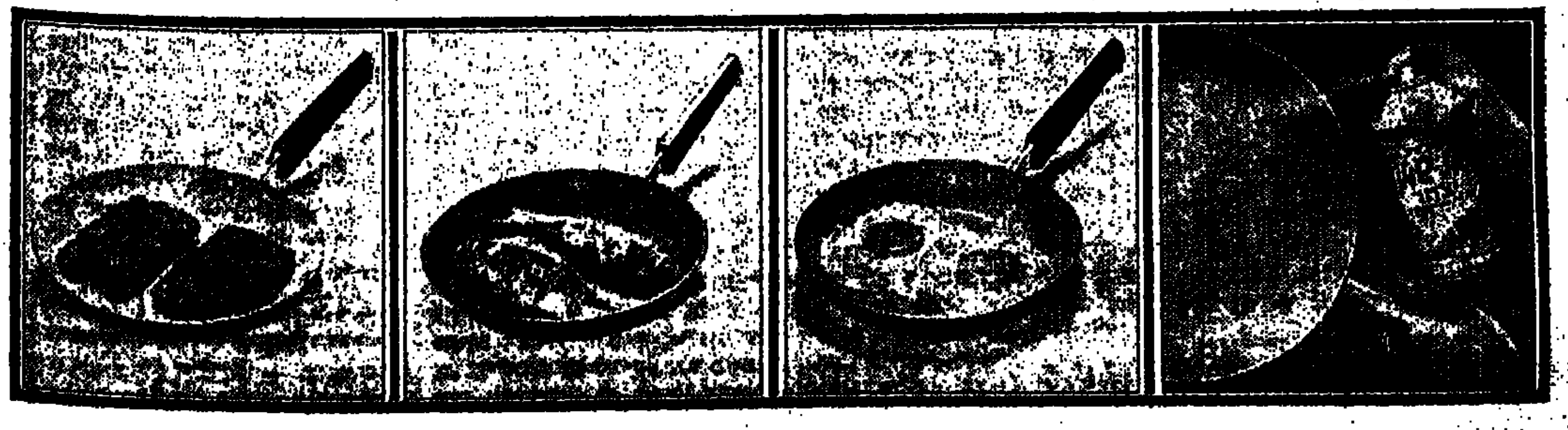

שיפודים

איך ניצלה בוליביה מהקומוניזם

לוחמי ימת טיטיקאקה (יש דבר כזה) בבוליביה התאספו טוא לוחמים עזי פנים. מפקדם פידל (צ'ה) אריאלי פנה אליהם מבעד לשפמו, תקע בם זוג עיניים יוקדות, ואמר: „מוציאצ'וס, הגיעה עת המהפכה! תוך עשרים וארבע שעות ינתן האות ונעלה על לה־פאז הבירה. נדיח את השלטון הריאקציונרי ונשליט את מרתפי העינויים המתקדמים שלנו. ברשותנו נשק ואנשים בנמספר מספיק, תחי המהפכה!".

קבוצה גדולה אחרת של לוחמים חיכתה בסביבות ימת פופו (יש גם דבר כזה בבוליביה, מי שלא מאמין, שיסתכל בי־אטלס), והכל היה מוכן לתוווה. המפקדים רכנו על המפות ועשו הכנות אחרונות. התכנית היתה להסתער על תחנת הרדיו ולשדר לאומה ולעולם על דבר המהפכה.

„האם האנשים מוכנים?" שאל המפקד.

„כן", רעמה התשובה.

„האם הם מצויידים כהלכה?"

„כן".

„האם הם יודעים להפעיל את המשדרים שבתחנה?"

„כן, המפקד, כן".

המפקד חייך בשביעות רצון, החליק את שפמו, ושאל את השאלה האחרונה:

„האם קשבנו מיכאל גורדוס יאזין לתחנה שלנו בשעת השידור?"

„אה... בה... תראה המפקד, את זה לא הצלחנו להבטיח. אנחנו באמת מצטערים, הוא יהיה מאוד עסוק השבוע. מיכאל גורדוס, ולא יוכל להאזין לרדיו בוליביה".

„לא יוכל להאזין לנו השבוע?" המפקד חיפש כיסא כדי לשבת עליו. „מתי, אם כן, הוא יהיה פנוי?"

„באמת, אי אפשר לדעת", ענה לו הי־שליש. „מקורות המודיעין שלנו אומרים, שאולי בשבוע הבא, אם לא יתקיים ביקור ברז'נייב באיי מיקרונסיה".

„אם ככה, אין מה לעשות, הא?"

„כנראה שלא".

„אם הוא לא יקשיב לנו, אף אחד בעולם לא ידע על המהפכה שלנו".

„מה שנכון נכון".

„נצטרך לדחות את המהפכה לזמן אחר".

„אין ברירה".

ככה ניצלה בוליביה מהקומוניזם.

*

אגודת־עם דרום־אמריקנית זו איננה הי־יחידה המתהלכת על האיש מיכאל. הי־המונים אוהבים סופרמנים. זה מקסים את כולנו. איך הוא יודע להאזין תמיד לתחנה הנכונה. תאונת־דרכים בריו־גרנדה, טייפון באיי קוק, תהונה בי־יאקוצק, הוא תמיד על הגל. אורי גלר ילד על ידו.

הוא מכיר את אינדירה גאנדי לפי הקול, ויודע מתי צ'ו־אן־לאי צרוד. הוא מאזין לנאום בטורקמנית, ומיד מרגיש שקיצצו את הקטעים החשובים. אני בטוח, שי־חושדים ממנו בכל תחנות השידור בי־עולם.

הוא מעיר אותי כל בוקר עם שידור ברור מרדיו סקין, או הקלטה של נאום נפוליאון לפני הפלישה לרוסיה. כולו אוזן, הוא מקשיב לכל העולם. בתקופה שיותר ויותר אנשים רוצים להשמיע את דברם, נפחות ופחות מוכנים להקשיב.

המשאלה האחרונה

נשכבו על ערש־דווי קרא אליו האב הזקן את שלושת בניו. התייצבו השלושה כ־ארזים סביב למיטתו והביטו באהבה באביהם.

נשא האב ראשו מעל לכרים ואמר: בני היקרים, הנה אני הולך לעולמי, וברצוני לצוות אתכם את דברי האחרונים. אתה, דניאל, תלמד ותהיה רופא. אתה, אברהם, לך לצבא ותיעשה קצין גבוה. ואתה, אפרים, בני הבכור, אתה תצטרף למפלגה כל שהיא ותיעשה לחבר כנסת בישראל. אני רוצה שתבטיחו לי, כי תעשו את צוואתי זו האחרונה".

אחד אחד ניגשו הבנים אל מיטת הי־נוסס, הניחו את ראשיהם בחיק האב ונשבעו למלא את רצונו.

בחיוך של אושר החזיר האב את ראשו אל הכרים ועצם את עיניו. „נפלא", לחש, „עכשיו אוכל לחזור בשקט את נשמתי לבורא, סוף סוף יוגשם חלום נושן של משפחתנו ונענה על הקריטריונים של משרד התקשורת. לא ירחק היום ויתקינו לנו טלפון".

למכירה

אסימון

במצב מצויין

מסיבות משפחתיות

בהצעות לפנות ל„שיפודים", עם המלצות וערבות בנקאית. אין אנו מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

הכרזות מקוריות בע"מ

פתאום אני שומע שריצ'ארד ברטון אומר משהו בערך כזה: „צ'רצ'יל הוא אחד מגדולי הרוצחים בהיסטוריה, ובניגוד להיטלר, הוא היה גם פחדן". יופי. צ'רצ'יל, זאת אומרת, אפילו יותר גרוע מהיטלר.

ברגע הראשון התרגזתי לשמוע דברים כאלה. בכל זאת, צ'רצ'יל, לפי עניות דעתי, הוא אחד האנשים הי־אחראים לעובדה, שגרינג לא הצליח למלא את המחסן שלו בסבון עשוי מהורים שלי (אני עוד לא נולדתי אז, הפסד לתעשיה הנאצית).

אבל כעבור רגע או שניים תפסתי את הענין. לא צריך להתרגש, באמת. זה הכל בשביל פירסומת. כי זהו חוק ההתבלטות הבינלאומי: אם אתה רוצה שישמעו עליך, אתה חייב לאמר דברים כל כך לא נכונים, שתוך בלבול מגדירים אותם „מקוריים ונועזים".

כשהקדשתי עוד מעט מחשבה לענין, נראה לי, שהעסק לוקה בחסרון אחד: חוסר אירגון. שומעים מפעם לפעם הכרזות כאלו מכל מיני כיוונים. גיוון מוגדר תורמת לענין גם חן נשי. אבל זה לא זה. דרוש איזה כוח מרכזי, שיארגן את כל הענין ויספק מדי פעם הכרזות חדשות.

לחלן מספר דוגמאות:

1. חבל שהפסיקו עם הצליבה. זה היה מנהג אנושי מאוד בעצם, אם מסתכלים על זה מנקודת מבטם של ילדים קטנים, גם מצחיק ומחנך.

2. אתם יודעים שבר־כוכבא היה הומו?

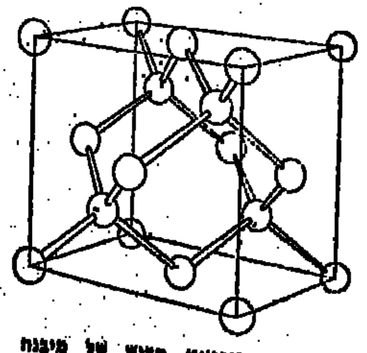

3. לפניכם שירטוט חדיש של מיבנה הקשרים האטומיים בחלום. מבט אחד בשירטוט זה מספיק, כדי לראות שרק היהודים אשמים בעובדה, שעדיין אין שלום במזרח התיכון.

4. מוצא האדם הוא מהפינגווין.

5. ליצחק רבין אין רשיון נהיגה.

6. את תורת היחסיות גילה בן־דודו של אלברט איינשטיין, ששמו היה אריק. הצרה היתה, שהוא אמנם גילה את תורת היחסיות, אבל לא הבין אותה, והלך לחיות זמר. אלברט איינשטיין עצמו היה נוכל ממדרגה ראשונה, שי־התחזה כפיסיקאי, אבל בעצם היה סאדיסט ידוע, ואחראי למעשי הזוועה של סטאלין. חוץ מזה הוא חבש פיאה נכרית ואכל עם פה פתוח.

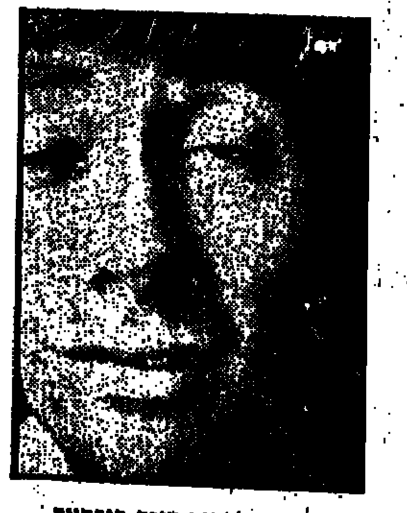

אריק מגלה את תורת היחסיות

רגע, מה אני עושה פה? זורק הצהרות באוויר ככה סתם? לא, רבותי, אני לא פראייר. אם אתם רוצים הודעות מקוריות מרשימות, מתאימות לכל מיני אירועים, תחשבו על זה בעצמכם. לא צריך בשביל זה תרבות. מנת מישכל 45 מספיקה בהחלט. בהצלחה.

מאיר עוזיאל

מה שלום הלב שלי?

(המשך מעמוד 20)

ומגן־דוד אדום להפעיל אמבולנס נר־קי מאותו סוג.

כן עומדת היחידה לטיפול נמרץ בחולי־לב לפתוח במסע הסברה על מחלות־לב ועל הסימנים המעידים על התקף ממשמש ובא.

שים לב - ללבו!

„אני רוצה, שיותר אנשים יטלפנו אלינו ויזעיקו אותנו", אומר פרופ' חגל. „לעיתים קרובות אין החולים יודעים שהם זקוקים לטיפול. אנשים סבורים, משום מה, שהדבר הזה, שיש־נו התקף־לב, אינו יכול לקרות להם. הם מדברים על קילקול־קיבה או על עייפות והם מסרבים להאמין, שהלב הוא שנפגע. לשם כך דרושה הסברה מקפת.

„ככל שמגלים מהר יותר את הפגם בפעולת הלב, כן גוברים הסיכויים ל־הצלת חיי החולה. ובעיקר — לצימצום הנזקים שעלולים להיגרם בעתיד ל־לב".

סקרים ומחקרים רפואיים שונים העלו, כי זמן ניכר חולף מן הרגע ש־בו חש החולה במיחושים כלשהם ב־לבו ועד שהוא מחליט שהוא אמנם זקוק לרופא. וכאשר מגיע אליו הרופא, אין בידיו אמצעים לאיבחון המחלה, והוא שולח את החולה לחדר־מיון בבית־החולים. כך חולפות שעות ארו־כות ויקרות עד שהחולה מגיע בסופו של דבר לאן שצריך להגיע: מחלקת הלב.

ראוי לזכור, כי שיעור התמותה ה־גדול ביותר הוא בשעה הראשונה ל־אחר התקף. הפעלת האמבולנסים, המצויידים בכל הציוד הדרוש לאיבחון ולטיפול בהתקפי־לב — והקשורים עם היחידה בבית־החולים, לשם קבלת הדרכה לגבי הטיפול במקרים מסוב־כים — מקצרת מאד את התהליך הארוך ומסייעת להצלת חייהם של חולים רבים.

לאחרונה הפיצו „הדסה" ומגן־דוד אדום חוברות־הסברה, המתארות את פעולת השירות הנייד לטיפול נמרץ בחולי־לב. „שים לב" — אומרת כו־תרתה של החוברת והחוברת מסבירה: „אם הנך חש לפתע בכאב לוחץ במ־רכז החזה; אם הנך חש לפתע בזיעה המכסה אותך; אם הנך מעל לגיל 35, ייתכן — אומנם לא בטוח — שמיחושיך מבשרים התקף־לב, והינך זקוק לעזרה מהירה ככל האפשר".

האמבולנס יגיע במהירות, ו„האי־בחון ייקבע אם החשש היה מבוסס אם לאו. במקרה הראשון עשוי הטיפול המהיר להציל נפשות, להפחית סבל ולמנוע סיבוכים. במקרה השני — חסכת דאגה מעצמך, מבני משפחתך וגם הליכים מיותרים".

בסוג אחד של פניות קצרה ידם של רופאי־הלב מלהושיע. „היו לנו מקרים לא־מעטים של צעירות, אשר התלוננו על כאבים חזקים בלב. אחר בדיקה התברר, כי לבן כואב מאהבה נכזבה, אבל ממשיך לפעול כתיקנו. מקרים אלה איננו יכולים לפתור".

מבצע מיוחד!! ברהיטי דנאל!!
מבחר מערכות סלון בעיצוב מודרני בינלאומי
ומבחר חדרי שינה מקסימים, פאר תוצרת אירופה.
אפשרות עד ל־15 תשלומים -
ללא ריבית!!
ניתן להשיג מבחר מצומצם של סלונים מהמלאי הקיים ב־30% הנחה!!!
תוקף המבצע עד 15.12.74
כל הקודם זוכה!!!
חנייה חינם לכל מבקר — מובטחת. (בחניון הכיכר)
„רהיטי דנאל"
תל־אביב, רחוב הובבי ציון 61 (ליד כיכר דיזנגוף) טלפון 284647
פתוח בזמן המבצע בשעות 16.00 — 19.30 אחה"צ

חדשות!! הגיעו דגמי 1975
חדרי שינה מיובאים
רהיטי גבעת ברנר
בואו לאולמי התצוגה המרווחים
בגבעתיים — רמת־גן
30 דגמים משגעים של חדרי שינה
מטובי היצרנים והמעצבים באירופה
* חדרי שינה צבעוניים — אולטרא מודרניים
* חדרי שינה בסגנון קלאסי ועתיק
* יעוץ ארכיטקטוני והתאמה לדירתך — (ללא תשלום נוסף)
* הספקה מיידית
כפר נח, כצנלסון 113, גבעתיים — רמת־גן, טל. 731143.

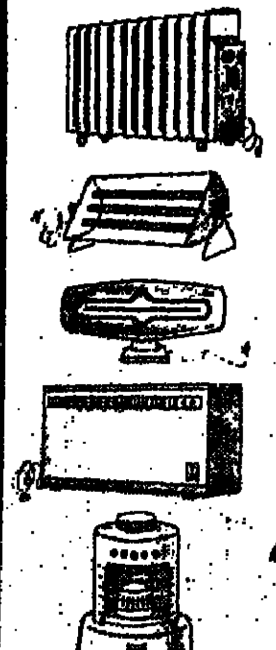
כמה
תנורים
נחוצים
לחימום
דירתך?

תנור
אחד
של
אויקל
הספקה מיידית
ללא תוספת
במחיר!

תצוגה ומכירה: תל־אביב: אויקל בע"מ, רח' פינסקר 70, 8־7־283236; גוש, אבן גבירול 52, טל. 269381. ירושלים: גלעדי, ריבלין 8, טל. 227988. חיפה: לטסל, מוריה 126, טל. 87325; רומא ישראל, הבנקים 5, טל. 512893. קרית שמונה: עזרא, איזור התעשיה, טל. 40157. צפת: ציון ממן, רח' ירושלים 57, טל. 30496. טבריה: סוכנות כל, אלחדיף 1, טל. 22012. עפולה: ברס, הנשיא 7, טל. 22863. נהריה: אלישע, מרכז מסחרי 17, טל. 920139. עכו: פלג, הרצל 18, טל. 911966. ק. מוצקין: פלג, שד' השופטים 12, טל. 717349. פרדס חנה וזכרון יעקב: מושנוב, כרכור, טל. 063-77349. חדרה: שוויצר, הרברט סמואל 68, טל. 063-22112. עמק הירדן, בית שאן, עמק יזרעאל והגליל התחתון: יחיעם בלומנזון, שדמות דבורה 065-37260, דרך חים 104, חיפה טל. 80776. אבן יהודה, השרון התיכון, נתניה: צבי וייס, רח' המייסדים, טל. 053-99549; נתניה: סוכנות „פטרולגז" שמואל הנציב 18, טל. 053-24579. רמת־גן, בני־ברק, גבעתיים, קרית אונו והאיזור: גוטמן, רח' עוזיאל 110, טל. 746838. פתח־תקוה: א. זייף, רח' ברקוביץ 4, טל. 913646. נוה מונוסון, חולון, רמלה ולוד: א. חגאי, רח' הפנינים 8, טל. 756158. רמת השרון, הרצליה, צהלה והאיזור: סינגל, רח' סוקולוב 60, טל. 476661. כפר־סבא: כהן, רח' ויצמן 69, טל. 923916. רחובות, אשדוד והאיזור: להט, רח' בית הפועלים 6, טל. 958001. קרית גת, אשקלון והאיזור: כליבו בולקה, שד' לכיש ק. גת, טל. 057-77167. באר־שבע והדרום: שלח, פסג' אוניקה, טל. 73061, 051-93125.

נקבר פעמיים

צרפת

דבר זה יכול היה לקרות רק לליאופולד מאזוך : להיקבר פעמיים. הסופר שנתן את שמו ל„מאזוכיזם" השאיר הוראה לשרוף את גופתו, והדבר נעשה בשנת 1895. אך הצנצנת שהכילה את אפרו ניזוקה בשנת 1929 בשריפה שהחריבה את ביתו הישן של הסופר.

הידיעה המוזרה נכללה בספר מוזר שזכה בהצלחה רבה בגרמניה : מורה־דרך של קברים מפורסמים בגרמניה, אוס־טריה ושווייץ, שנכתב על ידי פקיד שפרש לגימלאות בשם יואכים אוברט.

מתוך הספר הזה אנו למדים לדעת, כי הטייס פון ריכט־הופן, הידוע בשם „הבארון האדום", נקבר בבית־הקברות של האינוואלידים בברלין ; ש„רוזמארי", נערת השעשועים ש־גרמה שערוריה גדולה בשנת 1957, נחה תחת אבן הנושאת את הכתובת : „אין לך דבר יותר טוב מאשר להשתעשע כל עוד הנשימה באפך" ; וכי שום בית־קברות אינו יכול להת־פאר במספר כה רב של נושאי פרס נובל כבית־הקברות של גטינגן.

צפירת הרפאים

רומא

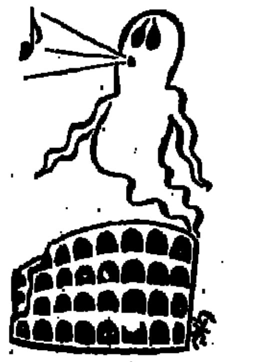

צפירת רפאים מדריכה זה עשרה חדשים את מנוחתם של תושבי רומא. בלי הרף. בכל שעות היום והלילה. לעתים נדמה כי הקול מגיע מלמעלה, אחר־כך כאילו בא מלמטה. בשעות היום נבלע הקול בתוך המולת התנועה, אך בלילה הוא מדריך את שנתם של תושבי הסביבה. מניין בא הקול הצורם, איש אינו יודע. הוא הופיע ל־פתע, באחד מימי א' הרא־שונים של איסור התחבורה בגלל משבר הנפט.

בתחילת שיערו, כי הסי־בה לכך הוא קלקול בצופר אזעקה, אחר־כך שמקורו ב־צינור מים שנבקע ולבסוף חיפשו את הסיבה בקו של מתח גבוה. אנשי משטרה וכבאים נכנסו לפעולה, חב־רות של מומחים נתבקשו לבדוק את העניין. אך ל־שווא. איש לא הצליח להפ־סיק את הקול המטריד. תו־שבי רומא יכולים עכשיו רק לקוות כי הקול ייעלם לפתע כשם שהופיע.

רק בעלי המלונות שבסבי־בה שמחים בהטרדה הזאת : הם רואים בצפירת הרפאים נקודת משיכה לתיירים.

באמבטיה אני אדמירל

רוצ'דייל (אנגליה)

יש לו אהבה גדולה : שיט. אך מכיוון שכספו אינו מספיק לרכישת ספינת־טיולים, הותר המכונאי ביל ויל־יאמס באמבטיה ישנה שקנה אצל מוכר גרוטאות. „היא לא עלתה לי הרבה ואני נהנה מאוד", אומר ויליאמס.

דרך אגב : תחביב זה אינו כה חדש. בקנדה קיים מזמן „ארגון מרוצי אמבטיות", שהתקין תקנות קטגוריות לסוג ספורט זה ומכין עכשיו את התחרות העולמית ה־ראשונה לשיט אמבטיות.

סוחר הסמים בן ה־14

טורקיה

33 חדשים ו־8 ימים ישב טימוטי (עכשיו בן 17) ב־כלא הטורקי באיזמיר. כל יום הסתכלה אמו בת ה־36 של האסיר הצעיר על חו־מות הכלא. כל יום הסתכלה וקיללה. כי מאז נכלא בנה, עברה לגור יחד עם חמשת ילדיה האחרים בבניין ישן מול בית הסוהר : מחאה אילמת על המאסר של ילדה.

טימוטי דייווי נעצר ב־גיל 14 באשמת מסחר ב־סמים ונידון לשש וחצי שנות מאסר. מאז התייסרה ג'ייל דייווי. כי רק למענה ולמען ילדיה שבאו לטור־קיה בלי כסף רצה להשתכר קצת כסף ונלכד ברשתם של סוחרי סמים. הוא נת־פס מיד בנסיונו הראשון.

החוק החמור של טורקיה לא ידע רחמים. לא הועילו ההתערבויות הדיפלומטיות בכל רחבי עולם. בינתיים שכחה העתונות העולמית את העניין. רק אמו של טימוטי לא רצתה להיכנע. היא הפציצה את השלטונות הטורקיים במכתבים ובקשות, וסוף סוף זכה בנה בחנינה.

ביום שחרורו של בנה עמדה ג'יל דייווי עם יל־דיה משעות הבוקר המוק־דמות לפני שער הכלא ו־

חיכתה לבנה. לבסוף נפתח השער וכך נסתיים הפרק הטראגי בחייו של האסיר.

ארבע כנפות תבל

באופניים אל מיטת החולה

הילטרופ (גרמניה)

כאשר מצלצל הפעמון אצל אחות משמרת הלילה בבית החולים בהילטרופ (מחוז מינסטר), היא עולה חיש מהר על האופניים ה־חונים על ידה ומגיעה ב־מהירות דרך המסדרונות הארוכים אל החולה שקרא לה.

חידוש זה הונהג בבית החולים לא כדי שהאחות תמהר להגיע לחולה, אלא עקב מעמסת העבודה ה־גדולה הרובצת על האחיות בגלל המחסור בכוח אדם בבתי החולים. היא בדעת של הנהלת בית החולים להנהיג נסיעות על „סק־טים", אלא שאלת מארגי־כים זריזות גדולה מצד ה־אחיות, ולכן בחרו באו־פניים.

זה יותר בטוח

צוולה (הולנד)

הלידה של ילד רביעי היי־תה עלולה לגרום למותה של יאנקה קוימאן (32). משום כך הזמין אליו רופאה של האשה את בעלה בארנד (39) והציע לו שיסכים ל־ביצוע עיקור בגופו.

בארנד הסכים לכך ללא היסוס והעיקור בוצע בבית־החולים בצוולה. עתה היה בארנד משוכנע, כי אשתו לא תלד לו עוד.

כעבור חצי שנה הבחינה יאנקה קוימאן שהיא בהרי־יון. היא פרצה בבכי, ו־רופאה היה משוכנע, שההרי־יון הוא פרי בגידתה של יאנקה בבעלה. גם החלטתו של בעלה היתה נחרצת : לה־תגרש ממנה.

עוד לפני הדיון בבית־המשפט נכנסה יאנקה ל־בית־החולים, לשם ביצוע הפלה. באותו זמן ביקר אצ־לה בעלה לעתים רחוקות בלבד. כל זה השתנה לפתע, כאשר נודע במקרה לאשתו של אחד הרופאים, כי יתכן, אומנם לעתים רחוקות, שגם גבר שבוצע אצלו עי־קור, מסוגל להוליד. הסיכוי הוא של 1:100,000.

האשה האומללה נאחזה גם בקרן אור קלושה זאת. בע־לה הסכים לפנות למומחה, אשר בדק אותו ומצא, כי אכן התרחש הדבר הזה אצ־לו.

בני הזוג התפייסו. הרו־פא שביצע את העיקור של בארנד הביע את נכונותו ל־בצע ניתוח שני — הפעם חינם. אולם בארנד דחה את ההצעה. „מצאנו פתרון יותר טוב. אשתי תבצע את העי־קור בגופה. זה יותר בטוח".

חוויות ורכילויות

(צרפת)

...בשעת ארוחת־הצהריים רגיל תוכי גדול, יליד ...אמריקה הטרופית, המתגורר בגן־החיות במאדיראק ..., לנהל שיחה עם ידידיו הזירי־הבר מוייטנאם, ...מתיישב בנחת על גבו של אחד מהם. כך, ..., יותר נוח לו לספר להם את רכילות היום.

הספר של לא כלום

ניו־יורק

...שאחד המו"לים ב־... נורד לא פעם עקב ... לשאת בהוצאות דפוס ... ובשכר סופרים גבוה, ... להוציא הפעם ספר ... הספר נושא את ... „הספר של לא כלום" ... בכריכה מהודרת ש־... דפים, תוכנו : לא ... נמצאו לא הודפסה אפילו מלה אחת, אף לא מספרי העמודים.

מהמהדורה הראשונה נמ־כרו כבר 25,000 עותקים. מדוע זכה הספר לתפוצה כה ניכרת, ברור, לדבריו של המו"ל : „מקובל שבבית צ־ריכים להימצא ספרים רבים ומהודרים. על פי רוב אין קוראים אותם. למה איפוא לא יקנו מיד ספר ריק ?"

סקי־מים בצוותא

האמשייר (אנגליה)

„מאנדי", הכלבה בת ה־תשע, אינה להוטה אחרי טיולים ארוכים ברגל, אך לעומת זאת היא אוהבת ל־החליק בסקי־מים יחד עם גברתה, וירג'יניה ונאבלס. לעתים קרובות מאוד נראה הזוג הזה באגם שבמחוז האמשייר (אנגליה).

בתחילה עסקה וירג'יניה לבדה בספורט זה, אך הכל־בה קפצה אחריה למים, שח־תה על־ידה ורצתה לחקות את גבירתה. בעזרת ידיד התקינה הצעירה כן מיוחד, שעליו עומדת „מאנדי" ונג־ררת על־ידה במהירות רבה במים.

במקום שפנים — זהב

...פאון (אנגליה) ... היום ההוא לא ישכחו ... עטלי (15) וסטפן ... (14) לעולם : שני ... רצו לעקוב אחרי ... וגילו אוצר זהב. ... ליד אחד הצוקים ... נגעו מתכת נוצצת. ... הבינו הנערים ... כאוצר של זהב. הם ... שנות מטילים כאלה ... השכה לבתיהם. ... יצאו מיד למקום ... נוספים וגילו ש־... מטילים נוספים. אחרי־... הידיעה ככל ה־...

... הסכה שמחתם ... לעצב : הם לא ... משבון, כי עליהם ... את האוצר למשטרה.

רק בית־דין יחליט למי הוא שייך : לאיש שאיבד אותו, למוצא או למחוז קורנוול.

בכיתת רב ציפה כל הכפר להחלטת בית־הדין. בינתיים הובהרו כמה פרטים בעזרת מומחים : שוויו של האוצר כ־[illegible] לירות שטרלינג ; גי־לם של המטילים לפחות 200 שנה וממילא לא יוכל בע־ליהם לתבוע אותם ; אף גם מחוז קורנוול אינו רשאי לתבוע אותם, מכיוון שהם היו שייכים כפי הנראה ל־אחת הספינות הספרדיות ש־טבעו במפרץ.

נשארה המסקנה היחידה : המטילים יוחזרו לשני ה־נערים, אשר רקדו משמחה בו במקום — באולם בית־המשפט.

הטלפון רוצה לשתות

(סאנדרלנד, אנגליה)

... הגברת אליזבט גרין ... סאנדרלנד רוצה ל־... היא חייבת לפני כן ... את גינת ביתה. את ... נתן לה הטכ־... שמור במקום על ה־... „כשהאדמה יבשה יו־... די, די לפעמים להש־... כדי לתקן את ... ותת־קרקעי ...

... גרין : „הייתי ... בתחילה ... — והטלפון ...

נשים בישראל:
ב־25 בדצמבר יופיע, לראשונה בעברית, שבועון צבעוני למלאכת יד!

"ידי זהב" היא החוברת הראשונה מסוגה בארץ בעברית, שתצא באורח סדיר ע"י הוצאת מסדה, במתכונת של שבו־עון ותוקדש אך ורק לתחומים שונים של מלאכת היד. השבועון יופיע מדי יום ד' בשבוע, כשהוא מודפס בצבעים חיים ומאירי עיניים, על נייר משובח.

"ידי זהב" הוא, למעשה, המהדורה העברית לחוברת זהה המופיעה בכל העולם בשפות שונות (איטלקית, אנגלית, גרמנית, הכתמית) במוניטין [illegible] לחוברת המצליחה עצמה. [illegible] אפשרויות נפלאות לניצול שעות הפנאי והחסכון.

ספחת הכלא שלך למלחמה ביוקר המחיה

[illegible] עשירות ההוראות למלאכת יד שמכיל "ידי זהב" לשמש לך לא רק אמצעי מהנה לבילוי שעות הפנאי, אלא בעיקר : מפתח לחסכון.

השבועון הצבעוני והמפואר המודפס על נייר משובח, יביא לך באמצעות מדוריו הרבים והמגוונים, הוראות בגזירה, תפירה, רקימה, סריגה, קליעה, שזירה והתאמת אפליקציות.

"ידי זהב" יסייע לך לעמוד בכבוד בנטל הקשה והמעיק של המחירים. בעזרתו ובהדרכתו, תחסכי הרבה בתקציב הביגוד המשפחתי, בהוצאות על טיפוח הדירה ובתקציב המיועד למתנות.

אנציקלופדיה למלאכת יד

אוסף של כל החוברות "ידי זהב" מעניק לך, בסופו של דבר, אנציקלופדיה עשירה למלאכת יד. מסיבה זו כל חוברת [illegible] חוברת קודמת [illegible] במוסף [illegible] של [illegible]).

מה את עשויה למצוא בדוגמים המוצעים ב"ידי זהב" ? — מעיל סרוג לפעוט, מפיות רקומות, בובות בד, כריות דקורטיביות וכיסויי מיטה מקסימים, אהילים, סוודר חגיגי לגבר שלך, מפות עשירות גדולות ועוד דגמים ורעיונות אין־ספור.

להשיג בקיוסקים ובחנויות העתונים

את השבועון תוכלי להשיג בכל הקיוסקים וחנויות העתונים והספרים הסמוכות לביתך ; אולם תוכלי גם לקבלו באמצעות הדואר, אם תהיי מנויה. עלייך לשלוח — 57.60 ל"י (מנוי ל־12 חוברות) להוצאת : מסדה ר"ג, דרך ז'בוטינסקי 21 ואחת לחודש יביא אלייך הדואר מעטפה ובה ארבע חוברות "ידי זהב".

ידי זהב

צחוק בקו

...ה, הגעתי רק כרגע: האם תוכל לספר לי את ההתחלה?"
(ל'אירופיאו)

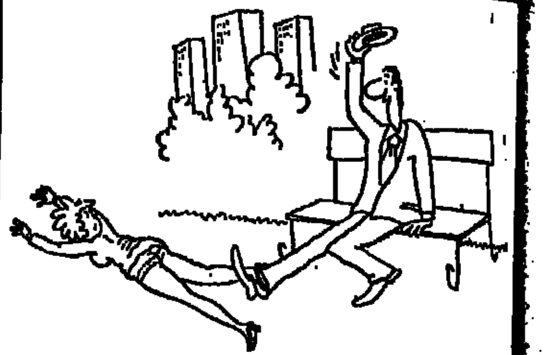
...אני כי תהיה זו חוצפה לפתוח בשיחה אתך ללא כל ...ות"
(קויק)

„תמיד חלמתי על זה: ארוחת בוקר במיטה".

...אנו מקיימים! רחמו עלי! לכל הפחות אל תניחו אותה על ... קבר!"
(קרוקודיל)

„בוא, נסתתר כאן, ברטו!"

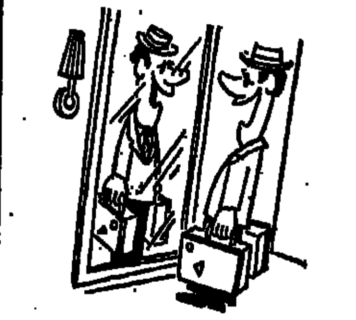
„לא, אין לי שום דבר להצהיר... לא, אין לי שום דבר..."
(שווייצר)

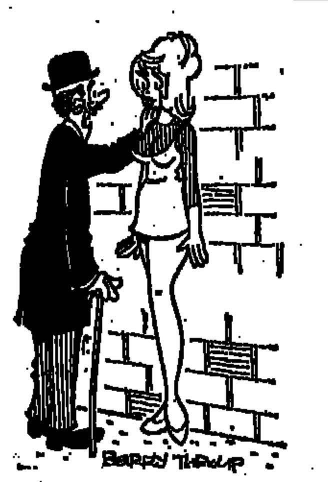
„מה דעתך שתשורי אתי לדירתי ותעזרי לי לנסח את צוואתי?"

„נוותר על גאוותנו ונקרא למכבי האש".

„אילולי היית כל כך נחמד, לא היתה כל הלהקה הזאת נגררת אחרינו".
(קויק)

„אינך צריך עוד להעמיד פני תם — בית-המשפט זיכה אותך".
(שווייצר)

„היא כנראה אשת-שיחה נעימה".

„אתה מוכן להעניק לי אוטוגרף?"
(קויק)

הידעת עד כמה חזקים גרבי לודזיה מאקרילן?

לודזיה
60 שנה של איכות ואופנה
ACRILAN
Monsanto

מיליון דולר בעד ראש

מאת משה נתן

ה„ביאו לי את ראשו של אלפרדו גארסיה" סרטו האחרון של סם פקינפה, הוא מסע אימים עקוב מדם אל לב המאפליה, המקום שם מתקלף האדם מכל שכבות הציוויליזציה ופועל כחיה קדומה בג'ונגל.

„גארסיה" מתרחש במקסיקו של המאה העשרים, כמו ש„כלבי הקש" — שסרט זה הוא לו המשך — התרחש באנגליה של המאה הזאת. אולם בשני הסרטים דומה כאילו חותר פקינפה לפצח את קליפת המודרנה ולחדור אל המרתף האפל שבו חבויים האינסטינקטים הטבועים בנו מקדמת דנא. „כשאתה רואה לאיזו דרגה של אלימות מגיע אדם", — אומר פקינפה, — „אתה נוכח לדעת, שעדיין אנו עומדים, מבחינת האבולוציה, במרחק צעדים מעטים מן הקוף".

הסרט שלפנינו אפוף מראשיתו אפילה ימי־ביניימית. זו מודגשת בצילומי הפתיחה, בביתו של פיאודל מקסיקני, המזכירים בקומפוזיציות, בצבעים חומים־כהים ובחלוקת האור תמונות עתיקות. פה ושם יש בסרט תנועה אלימה של מכוניות דורסניות ומטוסים, המזכירה, שבכל זאת בימינו־אנו מתרחש סיפור זוועות מוזר זה. אבל רוב הזמן דומה, כי אנו שרויים בימי הביניים החשוכים והמתמשכים של נפש האדם.

מי שראה סרטים קודמים של פקינפה יודע, כי הוא „מאמין קטן" בטבע האדם. הוא גם מאמין מעט בצופי סרטיו. אין הוא מסתפק בהצגת האלימות, הנושא המרכזי של כל יצירתו. הוא רוצה לדחוף את חוטמו של הצופה לתוכה; לזעזע אותו, להחרידו, להעמידו באין מיפלט מול מעמדים של בושה, תועבה ואכזריות, שלא ידע כמותם. האלימות, האובססיה הפרטית של פקינפה, אוחזת בו כדיבוק. הוא מדגיש אותה; הוא מסגנן אותה כמחול, או כפולחן; הוא מגדיל אותה בצילומי „סלואו מושן" כדי שחלילה־וחס לא נפסיד שום פרט שבה. הלהט הכפייתי של פקינפה דוחף אותו לא פעם לעבר חוסר טעם ופרימיטיוויות — עובדה שקוממה נגדו רבים, הטוענים כי סרטיו מחליאים אותם. פקינפה מסכים אתם (מן הסתם, לא בלי הנאה). אבל הוא מאמין, כי על אף היותם מחליאים, הם מראה שבה משתקף כל אחד מאתנו. אנו נוסיף, כי גם בפחות מוצלחים שבהם יש עוצמה, פיוט ובערה של אמן אמיתי.

ב„הביאו לי את ראשו של אלפרדו גארסיה" מרחיק פקינפה לכת בהצגת האלימות, צעד אחד נוסף מעבר למה שהראה ב„כלבי הקש". כאילו דרש לעצמו הפעם להתמכר ביותר שאת, ללא כל מעצורים, לדיבוק שלו. בקטעי הזוועה הזכיר לי הסרט את אחד המחזות הפרימיטיוויים ונעדרי הבושה ביותר, „טיטוס אנדרוניקוס" של שקספיר הצעיר. בחלקו הראשון של המחזה שוחטים המלכה הברברית טימורה ובניה את בניו של טיטוס לעיניו, אונסים את בתו (כשהיא שכובה על גוויית אחד המתים שהוא בעלה), ועוקרים אחר מעשה את לשונה, לבל תוכל להעיד על הזוועה. במערכה האחרונה מוביל שקספיר את הזוועה לקיצוניות הנוגעת בגיחוך: טיטוס טובח את בניה של המלכה הרוצחת, אופה מגופותיהם עוגה גדולה, ומגיש את המטעמים לאמם.

פקינפה אינו מגיע לשיאים כאלה. אבל יש לו חישגים משלו. גיבור הסרט יוצא בחשכת הלילה לקברו של גארסיה לעקור ממנו את ראשו. הוא חופר בקבר, לעיני ידידתו, העוקבת אחריו בתיעוב וחלחלה. בהגיעו לגוויה, הוא מוציא משור גדול ומתחיל לנסר את הראש. פתאום מנחית עליו אלמוני, המגיח מן החשיכה, מהלומה רצחנית והוא מתמוטט לתוך הקבר. כשהוא מתעורר, ראשו של גארסיה כבר נעקר מן הגוויה ואילו ידידתו טמונה יחד עמו בקבר הפתוח. אחוז בולמוס, הוא מנסה לחלצה מן הבוץ השחור ולדובבה. לשווא. הגופה אינה עונה. דעתו נטרפת מחרפה ויאוש. בצאתו מן הקבר, אין הוא עוד אותו אדם שנכנס לתוכו. מעתה תהיה דרכו זרועה גוויות ודם.

ה„ביאו לי את ראשו של אלפרדו גארסיה" הוא חלום־בלהות, שהרוח הרעה בו היא תאוות הממון. הכסף — אומר פקינפה — הוא הגורם ההרסני ביותר בחיינו. ברדיפה אחריו נופלים בני אדם אל הנורא מכל סופם, שדעתם נטרפת וחייהם נחרבים. „גארסיה" הוא סיפורה של נפילה כזאת, דומה ברוחה ובמוסר השכל שלה לסרטו הקלאסי של ג'ון יוסטון, „האוצר מסיירה מאדרה", ששימש ללא ספק השראה לפקינפה.

ראשיתו של הסיוט בתמונה אידילית, המהווה ניגוד אירוני לסרט כולו; ברבורים צחורים שטים בנועם על מימיו של נהר רגוע. על שפת הנהר שוכבת נערה, מלטפת את בטנה התפוחה. ההמשך מציג את פקינפה כבמאי בעל כשרונות נדירים; הנערה מובלת בכוח אל הטרקלין בבית אביה, בעל אחוזה מקסיקני שנראה ומתנהג כשליט קדמון. לעיני המשפחה כולה, המלווה את המעמד בדממה וביראה, מבקש האב לדעת, מי הגבר שחילל את בתולי בתו. הבת משיבה בחומת סנטר סרבנית. פקינפה מצלם את עדיו של המעמד, את מבטיה הסתומים של האם, את דיוקנאותיהם של אבות המשפחה על הכותל, צופים אילמים בפולחן הכבוד הפרימיטיווי המתחולל תחתיהם. דממתם מופרת על ידי הזעקות של הנערה, המוכרעת בהריונה כריעה מייסרת, עד שתיאות לגלות את שם אבי הוולד שבבטנה. אחר שהוכנעה ופלטה את שמו, פונה האב אל כל הנוכחים: „אני מוכן לשלם מיליון דולאר" — הוא אומר — „לאיש שיביא את ראשו של אלפרדו גארסיה".

כאן עובר בקפיצה מחשכת ימי הביניים, שבהם כאילו מתרחש מעמד זה, אל ימינו. מכוניות מזנקות בדהרה מסחררת מן האחוזה, מטוסים ממריאים; נורתה היריה הפותחת את המירוץ הקטלני אחר הממון — מירוץ שמסלוליו הם אבדן צלם האדם, שגעון ומוות.

עיקרו של הסרט הוא אודיסיאה של תאוות בצע. אולם הגיבור, היוצא לחפש את ביצת הזהב, איננו דמות מיתולוגית הרואית. להיפך. כגיבורים אחרים של פקינפה, הוא מגזע המפסידנים. בני (וורן אוטס) הוא אמריקני, שנקלע לפני שנים למקסיקו, כפסנתרן של בארים. פעם היו באים למקומו בעלי שם, כמו הכוכבת פולט גודארד. אך מאז החדר והבאר שבו הוא מנגן הינו קובה של נידחים. השם אלפרדו גארסיה מדליק את בני מיד. גארסיה הוא בעיניו הגבר היפה, אהוב הנשים, שהוא לא הצליח מעולם להיות כמותו. גארסיה פיתה לא רק את הנערה הבתולה, שבגללה מחפשים את ראשו, אלא גם את האשה שבני כרוך אחריה. אם ישיג את ראשו של גארסיה, ינקום בו על המעגל הסגור של עוני, עליבות וכשלון, שחרש בעגלתו וגם יחלץ עצמו מן ה„אף אחד אינו מפסיד כל הזמן" — הוא אומר לאלה המכנים אותו „לוזר" (מפסידן). נחוש החלטה הוא יוצא למסע, לגמור פעם אחת כמנצח. ראשו של הנואף הוא „כרטיס היציאה" שלו החוצה.

הגיבורים של סרטי ההרפתקה יצאו בשם עצמם, למלא משימה שהטילו על עצמם. בסרט זה נשלח בני למשימה על ידי מחוץ — סינדיקט של פשע, המפעיל אותו לצרכיו. הוא אף אינו יודע, שראשו של גארסיה שווה מיליון, ומוכן למלא את המשימה בעד נתח קטנטן.

פרט אירוני נוסף: האיש שהוא יוצא ללכדו אינו עוד בחיים, נהרג בתאונת דרכים. את ראשו המבוקש אפשר למצוא רק בקבר שבו נטמן. מסע המירדף נהפך עד מהרה לסיוט נקרופילי.

על סף הסיוט, מעניק פקינפה לגיבורו ולאשה הנוסעת עמו (איסלה וגה, שחקנית מקסיקנית שופעת חום נשיי, חושניות וקסם) רגעים אחרונים של חסד. כאן מתגלה פקינפה כבמאי היודע בשעת רצון לצייר אווירה לירית, רכה ומעודנת: השניים יושבים תחת עץ, בשדה ירוק, רגוע. אין הם צעירים, אין הם יפים. שנות חייהם היפות כבר מאחוריהם. איש מהם לא הצליח להגשים עצמו בהישג־של־ממש. הם מדברים על מקום חדש, שבו יתחילו הכל אחרת. בני מאמין, שהדף החדש ייפתח תודות לכסף בעד ראשו של גארסיה. האשה, מפוכחת ושפויה יותר, יודעת, שלא הממון יביא את גאולתם. הערך העליון בעיניה הוא הקשר שנוצר לראשונה בין שניהם והבטחתו לשאתה לאשה. שלוות הטבע סביבם כמו משלווה את הקשר העדין שנרקם. „נשכב לישון תחת הכוכבים", — אומרת האשה, — „אני רוצה לעשות אותך מאושר הלילה".

אבל השלווה והאושר אינם מתקיימים זמן רב בסרטיו של פקינפה. הם נפתחים לשעה קצרה, כמו פרח ענוג, ונדרסים מיד ברגל גסה. בכל פינה אורבים פולשים מסוכנים, החודרים אל החלקה הפרטית ביותר של הגבר, כדי לפגוע בעקב אכילס שלו: האשה. ב„כלבי הקש" היו אלה בני הכפר, שצרו על ביתו של המתמטיקאי ואנסו את אשתו. ב„גארסיה" אלה שני נוודים, המזדמנים על אם הדרך ומתנפלים על הזוג, שמכין את עצמו לשנת לילה בחיק הטבע. אחד מהם מסתער בסכין על האשה לאונסה, שעה שהשני מחזיק בגבר ומשפילו בשירה עממית גסה („הוא כבר משכיב אותה על גבה / היא מראה לו כל מה שיש לה"). אולם אצל פקינפה אין האשה נאנסת באמת. היא מתמסרת מרצון, גם אם היא מתנגדת לאנס ברוחה, גופה מתמכר לו בהנאה גלויה (אקסיומות אלה על טבע האשה קוממו נגד פקינפה גדוד של מבקרות קולנוע, הרואות בו גבר גס, שבוי ללא תקנה במושגים פרימיטיוויים). הגבר, לעומת זאת, נועד אצל פקינפה להפגין דומיננטיות, במתן חסות לאשה, בסילוק הפולשים ובנקמה שהוא נוקם בהם.

ב„כלבי הקש" חתמה הנקמה בפולשים את הדראמה העקובה מדם. ב„גארסיה" היא רק תחנה ראשונה בטבח ארוך שאין לעצור בו. לילה לפני הטבח, מנסה האשה להפר את הגזירה. היא מדברת בשם הקדושה שבצלם אנוש ובשם השותפות, שנוצרה ביניהם — שהחבירה בקברים תחסל אותם. אבל גיבורו של פקינפה שבוי כבר ללא מיפלט בשגעון הכסף. („יש לי הזדמנות ואנחנו לא נחמיץ אותה"). למעשה, הוא מחמיץ בדרך הדמים גם את המעט שהיה לו בתחילת הדרך. כשהוא חופר בקבר, הוא מאבד את כבודו בעיני האשה שיועדה להיות רעייתו, ואחר כך הוא מאבד [את חי]יה, גופה נשאר ללא רוח חיים ב[…], עם „החלק הכי טוב" מגופו כפי […]שאמר בני: החלק הפחות טוב — […] — מטלטל בתוך שק, במושב [מ]כוניתו, וסביבו שורצים זבובים. הזבובים והראש הכרות הם […] כל מה שיש לבני עלי אדמות. הוא […] אליהם. מעתה לא הוא שולט [בהרג], אלא ההרג שולט בו. כך נפתחת [פ]רשת הטבח ההמוני.

[…] הדרדרותו של בני בדרך הדמים מסו[…] בסל שהוא נושא בידו. בראשית […] היה סל זה שייך לאשה שאהב. […] מילאה אותו באוכל שהכינה במו [ידיה], בצאתם לפיקניק בחיק הטבע. ה[…] היה לשדה קטל — והאשה קור[בן] […] — המזכרת היחידה שנותרת […] — מלא עתה בראשו נוכח בני […] בתחנתו האחרונה […] כי הרג לשווא. את כשלונו הוא […] בדמם של כל הסובבים אותו, עד […] הכדורים משיג גם אותו.

ה„ביאו לי את ראשו של אלפרדו גארסיה" הוא משל גדוש זוועות […]. ועם זה עובר מן המסך אלינו, […] כשנדמה לנו, שפקינפה לא רק […] את חוטמנו לתוך האלימות שהוא […], אלא גם מתגרה בנו במתכוון. […] שוור ומטורף זה, יותר מאשר [בסר]טים אחרים, גוברות האובססיות של פקינפה על האמן שבו, ומעבירות אותו [לא] פעם על דעתו. עם זאת, חובה לי[…], כי בימים שבהם היו האלימות […] לסחורה של בדרנים זריזים, ה[…] נשמתם לשטן למען בצע כסף (…„מגרש השדים"), משמשות הזוו[עו]ת שבסרטי פקינפה אמצעי אמנותי, ל[…] סכירה זו בכל המכוער והמפלצתי […], כי פקינפה נגוע — בטוב וברע […] — בדיבוק של אמן אמיתי. בשורה הראשונה של אמני הקולנוע היום שמור [ל]ו מקום של משורר האלימות.

בתמונות: וורן אוטס — מחפש ממון; איסלה וגה — מחפשת אהבה; [illegible] — זורע מוות.

פרשת סטאווויסקי: רקבון בצמרת

מאת מ. דרומי

אוהבי הקולנוע יקבלו ב־רנה המתינו שנים לסרטו החדש, „סטאווויסקי", שבא לעולם אחר תקופת שתיקה ממושכת.

תחת שרביטו של במאי כזה, ועם תסריט שנכתב בידי חורחה סמפרון, הסופר הספרדי־צרפתי המצויין, אפשר היה לקוות לתוצאה מרנינה.

אודה על האמת: חלוק אני ביני לביני לגבי התוצאה, אם כי אין להתעלם מן הצדדים החיוביים של הסרט, שהם בהחלט בלתי־מבוטלים. האמנם ז'אן־פול בלמונדו, גיבור „סטאווויסקי" ומעצב את הדמות המרכזית שבו, הוא האדם המתאים לגילום אישיותו של „סאשה היפה"? גם זו שאלה, שהמבקרים ודאי יידרשו לה.

„סטאווויסקי" מעלה תקופה בתולדות צרפת, מלפני כארבעים שנה, סביב מאורע שזיעזע את אושיות המישטר הפרלמנטארי של המדינה. אז, על רקע המשבר הכלכלי העולמי, עליית הפאשיזם והנאציזם ורפיון־כוחה של הדימוקראטיה, יכול היה נוכל מינאנטי כסרז' אלכסנדר סטאווויסקי, יליד קייב שבאוקראינה (1886), להביא את הממשלה לידי התפטרות ואת צרפת אל סף ההפיכה הימנית האלימה. סטאווויסקי היהודי — אביו היה רופא־שיניים, שמשפחתו היגרה לצרפת בשנות התשעים של המאה שעברה והשתקעה ברובע היהודי הישן של פאריס — היה בעל קסם אישי עצום.

אבל את דרכו, ממדרגת רמאי קטן אל מרום עולם־הכספים, עשה לא רק משום שהיה מחונן בקסם כזה. הוא יכול היה להתעשר בצרפת שמישטרה הדימוקראטי היה אכול לפני ולפנים, משום שהשחיתות אכלה כל חלקה טובה.

כאשר „התפוצצה" פרשת סטאווויסקי, בינואר 1934, חישבה הרפובליקה השלישית ליפול. „סאשה היפה" — כך הסתבר — מכר איגרות־חוב בשווי של 239 מיליוני פראנקים — בהמלצת מי שהיה שר־העבודה של צרפת ב־1932 — אלא שלא יכול לפרוע במועד את תשלומי האיגרות. הוא נעלם — ברי היה, כי אנשים „בעלי משקל" מחפים עליו. כאשר נמסר ב־8 בינואר 1934 באופן רשמי, כי סטאווויסקי נתגלה בווילה, בעיר־הנופש האלפינית שאמוני, וכשניסתה המשטרה לפרוץ פנימה, ירה כדור בראשו, — רעשו מוסדות ארץ.

העתונות נתנה מהלכים לגירסה, כי המשטרה רצחה את סטאווויסקי, כדי להשתיק פה המסוגל להפליל רבים.

אירגוני הימין, שחיפשו הזדמנות למיגור הממשלה, ערכו הפגנות המוניות. נעשה נסיון לפרוץ אל הפרלמנט. 14 מפגינים ושוטר אחד נהרגו, 1435 נפצעו. ימים מספר לפני מהומות אלו הגיש ראש־הממשלה, קאמיל שוטאן, את התפטרותו. התובע הכללי, שדחה פעמים רבות את משפטו של סטאווויסקי, היה גיסו. יורשו של ראש הממשלה, אדואר דאלאדייה, התפטר אחר ליל־הדמים במבואות בית־הנבחרים.

החקירות שהתנהלו בעקבות מותו של סטאווויסקי חשפו — בסיוע הרעשה בלתי־פוסקת של העתונים רבי־התפוצה, שכולם התנגדו למישטר הדימוקראטי בצרפת — „צחנות" חדשות.

עד היכן הגיע הרקב — דבר זה נתגלה כאשר פרצה מלחמת־העולם השנייה.

בתמונות: ז'אן פול בלמונדו ואני דיפרה.

אנאטומיה של האזנה

מאת ענת לוי

אוהבי הקולנוע יקבלו בברכה את הידיעה על פתיחתו של אולם קולנוע חדש בתל־אביב — „סינמה 2", אח צעיר ל„סינמה 1" (הזכור בשמו הקודם: „ירון").

„סינמה 2" הוא אולם קטן (200 מקומות) ויפה במיוחד, המיועד להקרנת סרטי־איכות, אשר עד כה מצאו את מקומם באולמות מדרגה שניה.

„סינמה 2" מקווה להיות ה„גשר" בין סרטי האיכות החדשים והישנים והקהל הטוב. הסרטים יוקרנו בו בשיטת הסרט־הנע מ־10 בבוקר ועד חצות.

לפתיחה בחרה הנהלת הקולנוע (חברת סרטי „נח", בהנהלת מנחם גולן) את סרטו של פרנסיס פורד קופולה („הסנדק") — „השיחה" עם ג'ין הקמן, אשר זכה השנה בפרס הראשון בפסטיבל הסרטים בקאן. זהו סרט איכות ממדרגה ראשונה, המעניק לקולנוע החדש כרטיס־ביקור מכובד.

פרנסיס פורד קופולה, כתסריטאי־במאי־ומפיק, מגיש סרט רגיש ומרתק, סרט מתח ללא פעולה, העוסק בפרטיות ובאמצעי־הקשר המתוחכמים המאפשרים חדירה לתחום המוצנע ביותר של הפרט, ללא ידיעתו וחרף רצונו.

קופולה מתרכז בסרטו סביב דמותו של הרי קול (ג'ין הקמן), טכנאי־קול מעולה המתמחה בציתות; ובעולמו הפרטי, עליו הוא מנסה לשמור כל כך. עולם, המתמוטט באותו רגע, בו אינו יכול להישאר „מקצוען" והוא מתייחס לא רק לטיב ההקלטות, אלא לדברים הנשמעים בהן, לאנשים שדיברו, ולגורל המצפה להם. זהו קונצרט לטייפ־ריקורדר, עד שהממד האנושי כופה נוכחותו, ומכריח אותו לנקוט עמדה; להקשיב, להתייחס.

הבמאי פרנסיס פורד קופולה החל לעבוד על סרטו זה בשנת 1966, זמן רב לפני פרשת ווטרגייט שהפכה את המושג „ציתות" למילה מדוברת ביותר בז'רגון הפוליטי.

אך הזמן עשה את שלו, והנושא הפך את הסרט לאקטואלי מעבר למצופה והוסיף עוד נופך לסרט, שמעלותיו כוללות תסריט אינטליגנטי, וביצוע מעולה.

וזוהי בחירה מוצלחת לפתיחת קולנוע חדש, המבטיח לנו סידרת סרטי איכות, ביניהם „פרקים במוסד הנישואין" של אינגמר ברגמן, „משיח פראי" לקאן ראסל, „יונתן ליווינגסטון־שחף"; פסטיבל סרטי ויטוריו דה־סיקה; „חשמלית ששמה תשוקה" עם מרלון ברנדו, וויויאן לי ועוד.

בתמונות: ג'ין הקמן.

מה מתי

מ. בן-שאול

תיאטרון

● סלפסטר 72 (תיאטרון חיפה) — מחזהו של ... על חוזל למינו בביומה של נולת צ'ילטון.
● משפחת טוט (תיאטרון חיפה) — מאת ההונגרי ..., על קצין המגיע במפתיע למשפחת פקודו.
● אל הציפור (תיאטרון עירוני חיפה) — אהרן מגטא כמה מן התמורות שחוללה מלחמת יום ... ביחסה של קבוצת ישראלים לבעיותיה, וב... לארץ. בימת: נולת צ'ילטון.
● ביקור הגברת הזקנה (הקאמרי) — זקנה בעלת ... אמני מסונך, מיליונרית ונכה בהווה, חוזרת אל ... גילן, כדי לנקום במאהבה משכבר הימים. מחזהו ... דירנמאט בבימוי יוסף מילוא, עם אורנה פורת ... ראשי.
● הו הו יוליה (הבימה) — רומיאו, יוליה ושקספיר ... של קישון מגלים שנים רבות לאחר מותם ... בחייהם, עם אריק לביא, שושיק שני ויהודה ...
● החתונה (הבימה) — „מין קומדיה" של יוסף בר־... כשהורי החתן אינם מוזמנים, משום־מה, לחתונת ... ביים: תום לוי. מאני לוביץ' מבריקה בתפקיד קטן.
● שלוש מסיבות (הקאמרי) — מחזה משעשע של ... תנטון הבריטי, על שלושה זוגות ושלוש מסיבות ... נתן חרבת עגמומיות.
● שלוש אלמנות, מונודרמה של שלום־עליכם. מגיש ... שמר. תירגם: אריה אהרוני.
● אהבה ראשונה (סדנת שכונת התקווה) — מחזה ... על עליות התימנים מאז שבזי. כתב וביים: ... אלוני. הצגה נעימה וחמה.
● מסע יום ארוך לתוך הלילה (הבימה) — מעין ... ביוגרפיה של יוג'ין או'ניל האמריקני (1953—1888), ... של עדה בן־נחום, בבימויו של מייכל מיצ'ם. ... ם: מרים זוהר, שמעון פינקל, מישא אשרוב, ... פלג ומרים אברון.
● נמר הכרכורות (תיאטרון חיפה) — עודד קוטלר ... הצגה צבעונית ויפה של יעקב שבתאי, העוסקת ... המבקש להקים קרקס בחולות תל־אביב הקטנה. ... מקסימה של רות דר. יוסי ידין באחד מתפקידיו ...
● מקבט (הבימה) — מחזהו של אוג'ין יונסקו ... מחזות האבסורד. שתי דמויות במחזהו של ... , גלמיס וקנדור, הופכים לשני ברונים מורדים, ... למלכם ואיש לרעהו. תרגם: עמוס קינן, ... : דוד ברגמן.
● השחף (הקאמרי) — מן הטובים במחזותיו של ... שחקנית מודקנת מפנה מקומה לשחקנית צעירה, ... נבובות ופיוט. עם חנה מרון, גילת אלמגור, ... תאומי, יצחק חוקיה, זהרירה חריפאי ועוד.
● נשבר לי (תיאטרון סדן) — יהורם ברקן במרכזה ... מאת עדה בן־נחום. עממי ומשעשע.
● אסיר 60 (תיאטרון סדן) — זאב רווח בהצגת־יחיד.
● היידה יפו! (התיאטרון הצעיר) — קומדיה מאת ... קורן על אחד, משוגע לכדורגל. ביים: דני ליטאי.
● עליות מזרחי (תיאטרון השזירה) — אתי גרוסס ... לאחר שנים את תפקידה של עדנה סלידל ... קלילה מאוד.
● זורבה היווני (עידן) — מחזה עפ"י ספרו הנודע ... קאזנצקיס, בתפקיד זורבה — אריה אליאס.
● טרטיף (בימת באר־שבע) — מחזה על צביעות ... של מולייר הגדיל. נוסח עברי וביום: ערנה ...
● משרתם של שני אדונים (צוות שחקני החאן) — ... בלבוש קומדיה דל'ארטה. עבוד ותרגום: יונתן ... ביום: מייקל אלפרדס. הצגת צבעונית ...
● פיקניק לשניים (מועדון התיאטרון) קומדיה על ... עם ליאה קניג ושמואל עצמון.

לילדים ולהורים

● מסע הקסמים (בימות) — עמרי ניצן ביים הצגה ... לילדים, כשהוא משתמש בהרפתקאות העלילה.
● בילבי — ילדה גיבורה הידועה לכל.
● בגדי המלך החדשים — אנדרסן מעובד. עם ... מור וג'ינה לוקה.
● כשהייתי קטן (הבימה הקטנה) — יוסי סגל, ... דיין ואראלה בר־לב. בקטעי קריאה, משחק ...
● היכל החלומות (סבאן־סלית) — מופע גדול ... קוסאי, אוליב, קוסים, כלבים, להקת נערות, ... ומלילן עמוס אטינגר.
● הצגות בתיאטרון לילדים ולנוער שליד משרד ... והתרבות:
... של לאה — קטעים מיצירותיה של לאה ... עולם הפנטומימה — עם הפנטומימאי יורם ... מי אתה מטייה מולייר? — קטעים מיצירותיו ... התיאטרון הצרפתי. בן המולטן — אגדה בצוות ... שמואל בונים ועיבד יסרה חביב. בת המלך — ... „אחת שלושה וארבעה" של ביאליק. ביימה אורנה ...

מחול ומוסיקה

● התזמורת הפילהרמונית הישראלית — במסגרת ... קלאסית קלה: רוסיני, ראוול, מיו, מוצארט ... ברהאמס. מנצח: צ'קאטו, סולן: זאב שטיינברג. בקונ־צרט לנוער: מנצח: שלום רונלי־ריקליס עם התזמורת הפילהרמונית הצעירה והסולנים סטלה ריצ'מונד, עדת גרשוני, אוסוואלדו טורן ואיסר בושקין וכן המקהלה הפילהרמונית ת"א בהדרכת סטנלי ספרבר בשיתוף האקדמיה, למוסיקה של אוניברסיטת ת"א. הם יבצעו את „יהודה המכבי" של הנדל. בקונצרט למנויים מס' 3 מנצח זובין מהטה על מאהלר וברליוז. הסולן: הוילן דניאל בנימיני.

● סדרת 11:11 (צוותא) — „הטוחנת היפה" של שוברט בביצוע הטנור מהולנד אריאן בלנקן עם אלדד נוימרק ליד הפסנתר.

● קונצרטים במוזיאון ת"א — רביעיית ת"א (טאוב, בויקו, בנימיני, וייזל) עם רחל אדונאילו משמיעים יצירות משל היידן, שנברג ורוול.

לציון 35 שנות פעילות מוסיקאלית של גיאורג זינגר בארץ ינצח על התזמורת הקאמרית של חולון, על סינפונייטה שלו עצמו ויצירות של מוצארט ודבוז'אק.

ביום ה', מגוון מוסיקאלי מיצירות שוברט היידן, אייבס, דביוסי ועוד, באירגונו ונגינתו של בוריס ברמן וכן אמילי ברנדסון, אילן גרוניך, רפאל מרקוס, זמירה לוצקי, יואל לוי, שמואל מגן, משה אפשטיין, גיא חדש ומייק אילון.

● להקת מחול בת־דור — מגישה את „קונצ'רטו גרוסו", „והיה ככלות" ואת „קרנבל" — יצירות ידועות וטובות של הלהקה.

● האופרה הישראלית — „תרוזנת מריצה", אופרטה של קלמן, „דון פסקואלה" ו„לוציה די לאמרמור" של דוניצטי.

בידור

● הגשש החיוור — השלישיה מופיעה בתוכניתה החדשה „אוסטייד סטורי" — כתב וביים: יוסי בנאי. הנהלה מוסיקאלית: גרציאני.

● ערב רחל (תיאטרון יובל) — העלאה מחודשת של שירי רחל בביומו של צדוק צרפתי, עם דורית ראובני, חנן יובל ודני כץ, בליווי תזמורת.

● רביעיית מועדון התיאטרון — בן־סירא, שמר, בר ווינגר טובים כתמיד.

● טוב לאהוב (לילך) — ערב במועדון הצוענו חשורק של דן אלמגור. שירי יין, הומור, אהבה ועוד. ביים: בני פורת. מלחין: קובי אושרת.

● אריק איינשטיין (צוותא) — מופיע בתוכנית חדשה ושירים חדשים. בחלק הראשון של התוכנית: שלום חנוך, אריאל זילבר ואדם זיידל.

● פסטיבל שירים אמריקניים — ארבע להקות מארה"ב בשירי נשמה, ג'אז, בלוז וכו'. הלהקות: „האחים טרשר", „נערי פלורידה", ה„סטס" וג'רי סינקלר.

● להקת הפלטינה — מגישה מדי יום רביעי ערב גאו במרתפי סורמללו בירושלים.

● ערב שירי תיאודורקיס (תיאטרון חשמש) — עם ליאור ייני, עווי היטמן, נורית גלרון וזונית שוהם.

חוזרו מחוקקים!
כימיונבה מגישה לך את
ברו·פרש
בקבוק הפלא הכחול
יוקה לך את האסלה ללא מגע יד, צובע את המים בגוון כחול נעים לעין מחטא, מנקה ומפיג ריחות
להשיג בבתי מרקחת, סופרסל, סופרמרקט וחנויות כל-בו בנקמן. היחיד המכיל ...
כימיונבה בע"מ
ת.ד. 88 נס-ציונה

מוצ"ש

תל-אביב
הבימה — יוליה; האולם הקטן — מסע; הקאמרי — לחקת בת-שבע; בית ארלוזורוב — בגדי המלך החדשים 11; היכל התרבות — הפילהרמונית למנויים מס' 3; אופרה — מיסיקה קלסית קלה; רביעיית תל-אביב — דון פסקואלה; מוזיאון ת"א — נשבר לי ב-9.15; בית ארלוזורוב — אוטסייד סטורי — אלהמברה; בית החייל — ערב שירי תיאודורקיס; בת דור — שירי רחל; צוותא — סדרה 11.11 ב-11; צוותא — סע לאט ב-8.30, 10.30; נחמני — אסיר 60; ס' התיאטרון — רביעיית המועדון

ירושלים
ת' ירושלים — החתונה; יפס"א — היירה יפו

חיפה
ת' עירוני — אל הציפור; בילבי — באר שבע; כשהייתי קטן — גררה; פר-אילן; זורבה היווני — בית חנן — פסטיבל שירים אמריקניים

יום א'

תל-אביב
הבימה — מקבט; האולם הקטן — מסע; הקאמרי — ביקור הגברת; היכל התרבות — פסטיבל שירים אמריקנים; אופרה — לוציאה די לאמרמור; היכל התרבות — הפילהרמונית קונצרט לנוער מס' 2 ב-3.30; בית החייל — טוב לאהוב ב-9; בית החייל — בגדי המלך החדשים ב-4; היכל התלומות — היכל הכצירט

חיפה
ת' עירוני — אל הציפור; בילבי — קרית ביאליק; יוליה — בית קשת; מולייר — באר שבע; עולם הפנטומימה — רמת השרון; עליות מזרחי — ירוחם

יום ב'

תל-אביב
הבימה — מקבט; האולם הקטן — מסע; הקאמרי — השחף; היכל התרבות — הפילהרמונית קונצרט מיוחד — יהודה המכבי; אופרה — תרוזנת מריצה; בית החייל — זורבה היווני; היכל הספורט — היכל החלומות; צוותא — סע לאט ב-9

ירושלים
בנייני האומה — פסטיבל שירים אמריקנים

חיפה
ת' עירוני — מישפחת טוט; שבים — טוב לאהוב; בילבי — חולון; סילבסטר 72 — ערד; בת המלך — בית שמש; מולייר — באר-שבע; עולם הפנטומימה — יד אליהו; אשירת לשכן — ראש העין; נשבר לי — באר שבע; שירי רחל — חולון; עליות מזרחי — מעלות

יום ג'

תל-אביב
הבימה — יוליה; האולם הקטן — משחק התחולים; הקאמרי — ביקור הגברת; בית ארלוזורוב — בן חשולמן 10; בית ארלוזורוב — בגדי המלך החדשים 4; אופרה — לוציה די לאמרמור; מוזיאון ת"א — קונצרט; בת־דור — להקת בת־דור ב-3.30; ס' התיאטרון — מסע הקסמים 10.30, 12.30; בית החלוצות — עולם הפנטומימה 10; בית החייל — בילבי 11.00, 4.00; בית כרבור — בגדי המלך החדשים 10.30; בת דור — שירי רחל; היכל הספורט — היכל החלומות; נחמני — אסיר 60; ס' התיאטרון — רביעיית המועדון; אלהמברה — עליות מזרחי

חיפה
ת' עירוני — אל הציפור; אשירת לשכן — חדרה; אוטסייד סטורי — באר שבע; נשבר לי — נצרת; טוב לאהוב — עין גב

יום ד'

תל-אביב
הבימה — החתונה; האולם הקטן — משחק החתולים; הקאמרי — ביקור הגברת; התרבות — הפילהרמונית למנויים מס' 3; אלהמברה — סדרה 1; נשבר לי; ס' התיאטרון — מסע הקסמים 10.30, 12.30; היכל הספורט — היכל החלומות; נחמני — זורבה היווני; ס' התיאטרון — רביעיית המועדון

ירושלים
בנייני האומה — נמר הכרבורות; מרתפי סורמלו — ערב ג'אז; התאו — להקת ענבל

חיפה
ת' עירוני — אל הציפור; בילבי — גבעתיים; יוליה — רמת הכובש; בן חשולמן — נצרת עלית; מולייר — קרית ארבע; בגדי המלך החדשים — בתים; בגדי המלך החדשים — חולון; עליות מזרחי — כפר סבא

יום ה'

תל-אביב
הבימה — יוליה; האולם הקטן — מסע ארוך; הקאמרי — בקור הגברת ב-9; הקאמרי — שלוש מסיבות ב-9; היכל התרבות — הפילהרמונית למנויים מס' 3; אופרה — דון פסקואלה; מוזיאון ת"א — קונצרט; אלהמברה — בילבי 11, 4; אלהמברה — אוטסייד סטורי; בית חס' חמורים — טולייר 10; בית החייל — טוב לאהוב ב-8.30; בת־דור — אסיר 60; צוותא — סנמלאותיה של לאה 11.00; צוותא — עולם הפנטומימה 11.45; היכל הספורט — היכל החלומות; ס' התיאטרון — רביעיית המועדון

ירושלים
בנייני האומה — נמר הכרבורות; בית העם — נשבר לי; סימטל — טוב לאהוב ב-8; התאו — משרתם של שני אדונים

חיפה
ת' עירוני — אל הציפור; בן חשולמן — מעון חיים; בגדי המלך החדשים — חדרה; זורבה היווני — רחובות; שירי רחל — באר שבע; עליות מזרחי — דימונה

שמלות הריון
חליפות, מכנסיים, טוניקות, סרפנים ושמלות מקסי
MASHA ✱ מאשה
תל-אביב, המלך ג'ורג' 4א, קומה ב' פינת מרכז בעלי מלאכה 6 (עיון אלנבי) פתוח כל היום ללא הפסקה טל. 282515

בתקופת הידוק החגורה-
הזדמנות בלתי חוזרת
חסכי 400 ל"י
בקניה מידית של הדגם החדש
BROTHER 405
full zig-zag Sewmaster
מחיר פרסום!
1995 ל"י
כולל מזוודה
במקום 2395
רקמות גם עם מחט זוגית
קלת מיקל וצורה אלגנטית
3 מצבי מחט זיג-זג עד רוחב 5
תופרת קדימה ואחורה בלחיצת כפתור
תופרת לולאות כפתורים כרסום וכו'
רקמות חופשית ומונוגרמים
BROTHER 405
הינה מכונת תפירה זיג-זג באיכות מעולה ובעיצוב מודרני, דגם חדש אשר עונה לכל דרישותיך!
● 3 מצבי מחט ● מצויידת באוחז חוט חויתי ● זיג-זג עד רוחב 5 ● תופרת לולאות, כפתורים, לתפנים וכו' ● תיקון רשת ● תופרת גם עם מחט כפולה ● רקמה חופשית ● תשחלה פשוטה ● הפעלה קלה.
✱ אחריות ל-5 שנים
✱ הדרכת חינם ברחבי הארץ
✱ לחשיג בתשלומים נוחים
המבצע בתוקף החל מ-6.12.74 ועד 31.12 או עד גמר המלאי הקיים
BROTHER איכות·אחריות·הזונה

פרטים נוספים אצל 100 סוכני BROTHER בכל רחבי הארץ

תל־אביב: אמפיסל, המלך ג'ורג' 62 טל. 3-287103 ואלנבי 98, נחלת בנימין 16 וינגרטן, הקישון 42, סלון מרכזי בית אל־על; גילר, העליה 36; הרל"ם גרימן, הרצל 24; ברגמן, בן־יהודה 10; קרני, פלורנטין 37; קסטרו, דרך יפו־ת"א 17; מרכז מכונות תפירה, בית לחם 8; גיסבויים צבי, רחוב נחלת בנימין 23.
ירושלים: אמפיסל, רח' יפו 43, טל. 234655, ורח' ההסתדרות 7; רוזנברג, אבן־ישראל 3; צפניה שמעון, רח' יפו 68; זרש ישראל, רח' שטראוס 23; ש., בן־יהודה 5; אלברט, רח' הנביאים.
חיפה: אמפיסל, הרצל 31, טל. 642235; ורצקי, יפו 44; טראוב, החלוץ 55; אדלשטיין, סוקולוב 15; ששה, שפירא 10; מרקוביץ, החלוץ 50; ש. קרני, הנמל 30.
אופקים: טופיק סלח, מרכז מסחרי.
אור יהודה: בהרי, מרכז מסחרי (מוצפת).
אילת: ישי לידינברג, 13/808; של אביב, רח' רתמים 1.
אשדוד: אמפיסל, שבי ציון 127 (בתחנת אגד); יעקובסון, רמבים 88.
אשקלון: סעדון, העבודה 27; אמפיסל מול בנק קופת עם; אילדיז, הרצל 21; חדד, רח' הרצל; רדיו אורי, עתיקות.
באר־שבע: אמפיסל, הרצל 66; קממנמן, סטנ' אוניקו; פטמן, טרומפלדור 67.
בני ברק: מאיר יוסף, עקיבא 41; קיבל בלומה, עקיבא 30.
בנימינה: גל אור (ונזיכה) רחוב המייסדים.
בת־ים: גלובוס, העצמאות 62.
גבעתיים: יואל ישראל בע"מ, רחוב כצנלסון 113.
דימונה: אמפיסל, מרכז מסחרי.
הרצליה: אמפיסל, סוקולוב 16; זמישלני, סוקולוב 48.
זכרון יעקב: ברקוביץ רות, המייסדים 46.
חדרה: הכט, שדרות רוטשילד 38; מוזר כנן, הרברט סמואל 50; הנשיא 60.
חולון: אמפיסל, סוקולוב 66; טרייסטר, אחד במאי 8; נח כהן, אחד במאי 8 ומרכז מסחרי, קרית־שרת.
טבריה: קופי נפתלי, מרכז רסקו (מול עלגות גיל).
יבנה: יעקובסון, מרכז יבנה; אמפיסל, מרכז.
יהוד: אלקטרו דון, קבוץ גלויות 47.
יפו: הירשנזון, רזיאל 12.
כפר־סבא: רדיו גל. (גגדל את ולוטניק) וייצמן 116.
לוד: מוזרחי יוסף, הרצל 46; סלון מרום, הרצל 69.
מגדל העמק. קולבצקי, מרכז מסחרי.
נהריה: ריקנטל, הרצל 77.
נצרת: דייב עמורי, שוק מרכזי.
נצרת עילית: אלמליח נפתלי, מרכז רסקו 16.
נתיבות: לוגסי, אזור התעשיה.
נתניה: אמפיסל בהיס, תחנת אגד והרצל 7; וינגר, רח' הנוטע 4; הנריק אברהם, רח' שטמפר 4.
ערד: אמפיסל, מרכז מסחרי.
עפולה: תוברמן, רח' ירושלים 13.
פרדס־חנה: זלוצובר דוד, מרכז מסחרי; דוגלס, רח' הדרך הבנים.
פתח־תקוה: סלון בן עמי, חובבי ציון 29; אמפיסל, אשכנזי 9; סלון פאר, שטמפר 24; גיל קור, הרצל 13.
צפת: בוכניק, ירושלים 75.
קיראון: גרינברג, מרכז מסחרי.
קרית־ביאליק: סטודנברג יונה, ההגנה 1/16.
קרית־אתא: חצרוני, מרכז שביט.
קרית־טבעון: אלקטרו־טבעון, מרכז מסחרי.
קרית־גת: אלבז, מרכז מסחרי; אמפיסל, בנין בנק המזרחי; חדד יוסף, מרכז מסחרי.
קרית־ים: סלון טל־קול, שד' ירושלים 15.
קרית־שמונה: קריזול, מרכז מסחרי.
קרית־מלאכי: רדיו כנפו, מרכז מסחרי.
ראשון־לציון: אמפיסל, רוטשילד 43; חשמלית גינדי, הרצל 72; בית הטלויזיה — גינדי, ככר המייסדים 6.
ראש־פינה: דבורה, הרחבה 19.
רחובות: פולק, הרצל 115; אמפיסל, הרצל 194.
רמלה: אסתר אוניברסל, הרצל פנת ביאליק.
רמת־גן: אמפיסל, ביאליק 29.
רמת־יצחק: רוסטוקר מאיר, שד' ירושלים 12.
רעננה: אמפיסל אחוזה 109.

1000 המחאות יובל בסך כולל

של 50.000 ל"י

(כדי לשתף אותך בחג יובל ה־125 שלנו)

ספל אחד של תה טוב... והכל כבר בסדר. ולא רק בשל מחירו הנוח. ספל אחד של תה אמיתי והרגשתך כבר טובה יותר. תה ויסוצקי. מרענן, טעים, ריחני עשיר ומהנה. תה שטעמו עמו 125 שנה. כדי לשתף אותך ביובל ה־125 שלנו, אנו עורכים מבצע פרסים גדול. בקנותך אריזות של שקיקי תה ויסוצקי במשקל גרם וחצי כל אחד (באריזות הירוקות), או במשקל שני גרם כל אחד (באריזות האדומות), אתה עשוי למצוא בתוכה תלוש המזכה אותך בשי כספי.

הערך הכולל של התלושים שיוצגו באריזות הוא 50.000 ל"י. בציון יובל ה־125 של החברה, יחולקו הפרסים כדלהלן:
125 פרסים של - 125 ל"י כל אחד.
125 פרסים של - 90 ל"י כל אחד.
125 פרסים של - 60 ל"י כל אחד.
125 פרסים של - 50 ל"י כל אחד.
125 פרסים של - 40 ל"י כל אחד.
125 פרסים של - 30 ל"י כל אחד.
125 פרסים של - 15 ל"י כל אחד.
125 פרסים של - 10 ל"י כל אחד.
אם זכית ובאריזה שקנית נמצא תלוש המחאות היובל, השלם (ע"ג התלוש) את הקופון „יהיה טוב עם..." צרף גם את שמך וכתובתך ושלח לת.ד. 2433 ת"א. המחאתנו תגיע אליך בדואר חוזר. בהצלחה!
[illegible] המבצע - במשרד ארוזי[illegible] השופטים [illegible]

יהיה טוב... עם תה ויסוצקי

מבחר סרטי השבוע

ה. אהרון

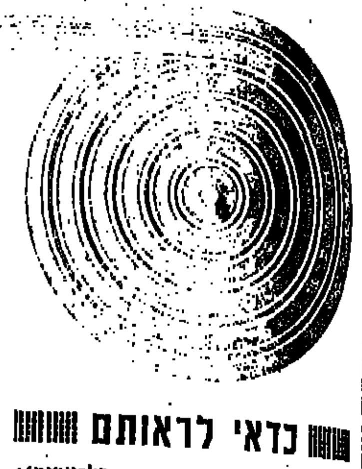

כדאי לראותם

★★ „הולך רגל" („גורדון", תל־אביב): מקסימיליאן של כתב, הפיק, ביים ומשחק: כתב־אישום קולקטיווי על מצפונה הרעוע של אומה גרמנית, שלושים

פיטר הול
„הולך רגל"

שנה אחר חורבנה של אירופה. רגשי אשם והתנערות בסיפורו של תעשיין עשיר (גוסטב רודולף זלנר), בתוך סר־טוס ציבורי ומיסרי, כופים על הצופה התייחסות רגשית ואינטלקטואלית לנושא נוקב. פיטר הול, אליזבט ברגנר, פני [illegible] ופראנסואז רוזיי בתפקידי־עזר.

★★ „קזבלנקה" („סינמה", תל־אביב): פליטים ותככים בעיר מרוקנית הנתונה לשלטון ממשלת וישי בימי מלחמת העו־לם השניה. סרט־קולט מלפני שלושים שנה, המעורר זכרון נוסטאלגי וחיוך קלוש, אך נשתייר כמילודראמה רומאנ־טית, שעיקר קסמו בהתגלותם המחודשת של מיתוסים קולנועיים בשיא זוהרם: האמפרי בוגארט, בדמות האמריקני ה־ציני בעל־הלב, ואינגריד ברגמן, הצעי־רה המקורית ביותר.

★★ „אמריקן גראפיטי" („נת", תל־אביב; „פאר", חיפה): הבמאי האמריקני הצעיר ג'ורג' לוקאס מעלה זכרון אוטוביוגראפי חוי נוסטאלגיה: ליל סיום של בית־ספר תיכון בעיר שדה בקליפורניה, בראשית שנות ה־60.

★★ „שלושת המוסקטרים" („צליל", [illegible] „היכל", הרצליה): גירסה שובבת ומצחיקה לסיפור ההרפתקאות הקלאסי מאת אלכסנדר דיומא האב, על ארבעה שכירי חרב חוללים, בני המאה ה־17. תעלולון משעשע.

★★ „העוקץ" („אואזיס", רמת־גן; „אור־לי", חיפה): שעשועון נחמד, שזכה ה־שנה בשבעה פרסי „אוסקר". סימטאות העולם־התחתון של שיקאגו, בשנות ה־שלושים. מהנה מאוד.

★★ [illegible] („רמת־יוסף", בת־ים): [illegible] סנרו, מצצת־הבין, בהבריחם [illegible] של גיע לבין [illegible] קרשים, [illegible] בגוויית פירצחים: בתחפו־שת [illegible] פארסה סיקנסית ישנה של [illegible].

★★ „אבי הגלעי" („שביט", קרית־אתא): מעשה כשרון ובחיבה לזכרו של [illegible] בנבורש המנוח, אליל תמר מש־נות ה־40. סאטירה נוסטאלגית מצויינת, ותפקיד נהדר לאלברט פיני, בדמות בלש פרטי.

★★ „הזולילה הגדולה", („לילי", רמת־גן; „סביון", בת־ים; „תרבות", לוד): קו־מדיה שחורה ומשל אכזרי על החברה הצרכנית ההתאבדותית, הצורכת את עצ־מה עד אבדון. ארבעה ג'נטלמנים אניני־חך מסתגרים בווילה ישנה בקירבת פאריס ומחליטים להתאבד בזולילה. מרצ'לו מאסטרויאני, מישל פיקולי.

★★ „סרפיקו" („ירדן", בית־שאן; כרמי־אל): דראמה משטרתית, מבוססת על פרשה אמיתית: גילוייו של שוטר חרש, פראנק סרפיקו, שחשף בשנת 1971, לפני ועדה ציבורית, פרשה מדהימה של שחי־תות והסתאבות במשטרת ניו־יורק. סגנון תיעודי חריף.

★★ „אבי אהובתי" („אסתר", תל־אביב): ד"ר סרויל המסכן, מה מעוללים לך! אבא שלו מת, אמו נהנתה מאורגזמה בלידתה אותו, הוא סובל מתסביך אדי־פוס, מאהב אמו סובל ממנו, וכל הבי־לבולת מסתיימת בטראגדיה מזועזעת. ג'יאן הקט, רוברט קליין והנער דרק ג'ייקובי.

סרטים אחרים

★ „בראש מורם" („אלנבי", תל־אביב): השריף האמריקני האגדי ביופורד פוסר, חמוש בנבוט נוטל את החוק לידיו, הו־לם בשחיתות וברקבון, מטהר את מחוזו מן השחיתות והפשע. מבוסס על סיפור חייו של גיבור אמריקני עממי. אלים, עקוב־דם ומקדש שיטות פסולות בשם החוק והסדר. ג'ו דון בייקר, אליזבט הארטמן, רוזמרי מרפי.

★ „השוד המתוחכם" („תל־אביב", תל־אביב): קנדיס ברגן, צ'ארלס גרודין, ג'יימס מייסון ותרוור האוורד מפצחים את כספת בורסת־היהלומים העשירה וה־שמורה בעולם. פעלולים שזורים בחיו־כים, דיאלוג הבלותי מבדר ואקרובטיקה נוסח מירדף־המכוניות הבלתי־נמנע. עם ג'ון גילגוד.

★ „משאלת מוות" („כוגרבי" ו„דקלי", תל־אביב; „אורלי", לוד): קח אקדח — אומרים לך הבמאי מייקל וינר וכוכבו צ'ארלס ברונסון — וצא לרחוב הניו־יורקי לחסל את הבריונים. רגשי הנקם והשנאה שלך יבואו על סיפוקם, ואחוזי הפשיעה בעירך ירדו פלאים. היזהר מן „הבשורה הרעיונית" של סרט זה. זהו רעל מסוכן.

★ „פרשת נלסון" („רון", ירושלים): גיר־סה „מעודכנת" של רומאנסה היסטורית מפורסמת, שסחטה את דמעותינו ב־ראשית שנות ה־40. פרשת אהבתם של גיבור לאומי, אדמירל הצי הבריטי, לורד נלסון, ומילגשו אמה, ליידי המילטון. גלנדה ג'קסון כאמה, שיכורה והמונית, פיטר פינץ' בדמות נלסון, מתמודד ב־עידון אריסטוקרטי עם התפרצויותיה ה־וולגאריות.

★ „ישנוני" („הבירה", ירושלים): מה שקורה לוודי אלן, המקיץ בשנת 2173 מתרדמה־עמוקה, בת 200 שנה, במדינת־משטרה עתידנית. פארודיה אבסורדית על המדע הבדיוני.

★ „שחק אותה, סם" („רון", נהריה): הרפתקאותיו המוזרות של הקומיקן וודי אלן בדמות מבקר־סרטים אמריקני, קטן ומתוסבך, המערבל את המציאות הבדו־יה והזוהרת של עלילות סרטי הוליווד משנות הארבעים, עם המציאות המתס־כלת של חייו העלובים.

★ „מרי המזוהמת ולארי המטורף" („סבוי", חולון): נהג־מירוצים כושל שו־דד את קופת הסופרמארקט ונמלט, ב־חברת ותיכה בלונדית מטומטמת (סוזאן ג'ורג'), כשצי מכוניות־השיטור של טקסאס דולק בעקבותיו. עוד מירדף.

קנדיס ברגן
„השוד המתוחכם"

★ „מגרש השדים" (הקריות, חיפה; „פאר", רמלה): ילדה אמריקנית אחוזת דיבוק משתוללת על מיטה מרקדת, מאו־ננת בעזרת צלב ופולטת נחשולי קיא וניבול פה. ויליאם פרידקין ביים סנ־סאציה, זעזועים וזוועות מפחיד, מגוחך ומבחיל, חליפות.

★ „הכל למען פיט" („נעמן", ראשון־לציון): מהתלה עממית פושרת, שבדי־חותיה ועלילותיה תפורים לפי מידות אי־שיותו וכשרונו הקומי־תוקפני של בר־ברה סטרייסנד, המסתבכת בצרות עם ה־„מאפיה", עם רשת נערות־טלפון ועם כנו־פיית שודדי בקר.

★ „תום סוייר" („ארמון", חיפה): על פי סיפור הרפתקאות מאת מארק טוויין, גירסה מוסיקאלית, המתבוננת בעולם ה־ילדות מבעד לענן סנטימנטאלי סמיך.

★ „טחנת הרוח השחורה" (אורות, באר־שבע): מתח, פעולה, אלימות וקצב קדחתני מידי דון סיגל („צ'ארלי ואריק"). סוכן השרותים החשאיים הבריטיים מייכל קיין יוצא לגלות את עקבות בנו החטוף, וחושף רשת ריגול בוגדנית.

★ „אהבת חחיים" („אורנים", בת־ים; „נורית", נצרת): היא (גלנדה ג'קסון) אנגליה, גרושה, להוטה להפיג את בדי־דותה בהרפתקת־אהבהבים בלתי מחייבת. הוא (ג'ורג' סיגל) אמריקני בלונדון, ה־מחפש „קצת סקס" מן הצד.

★ „יומו של הדולפין" („יהיעם", עכו): מדען אמריקני (ג'ורג' סי. סקוט) מאלף זוג דולפינים אינטליגנטיים, אלפא ו־ביתא — ומלמדם לשוחח... אנגלית. עלי־לה של מדע־בדיוני, בתוספת מזימה פו־ליטית וסממני־מתח.

atrix
קרם הידיים הבלעדי בעל הפעולה הכפולה

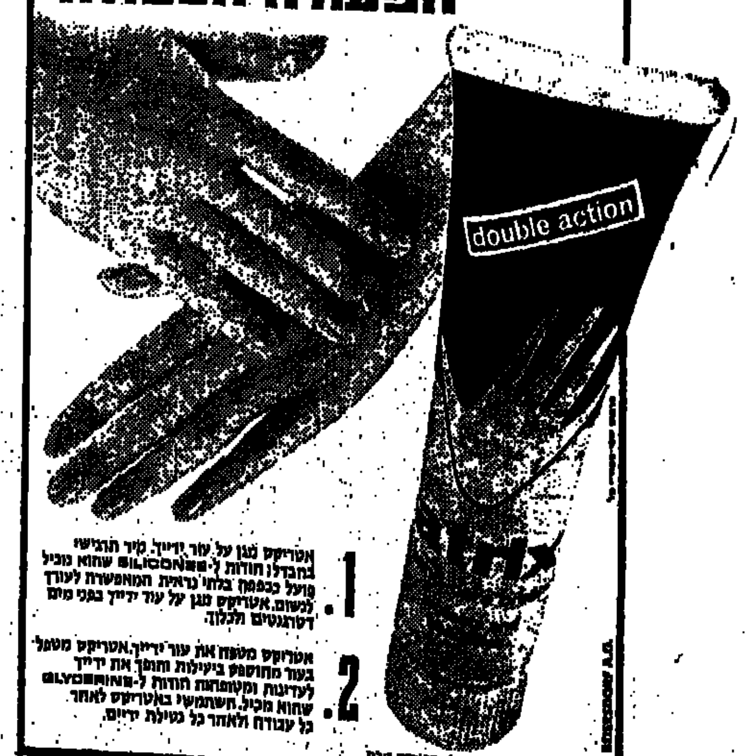

1. אטריקס מגן על עור ידייך. [illegible] שהוא מכיל פועל כבפפה בלתי נראית המאפשרת לעורך לנשום. אטריקס מגן על עור ידייך בפני מים, דטרגנטים ולכלוך.

2. אטריקס מטפח את עור ידייך. אטריקס מטפל בעור מחוספס ביעילות והופך את ידייך לעדינות ומטופחות [illegible] שהוא מכיל. השתמשי באטריקס לאחר כל עבודה ולאחר כל נטילת ידיים.

מעתה גם באריזת חסכון גדולה

מן הכרך המבעבע

(סוף מעמוד 17)

ישירה והעקיפה על כלל הקיבוץ היא רבת ערך.

הפתיחות איננה רק נפשית וארגונית. היא מוצאת את ביטויה גם ביתר גמישות בכל הנוגע ליישום עקרונות הקיבוץ וערכיו. לדוגמא: הגישה ברכוש היא היום גמישה יותר לאין שיעור מכפי שהיתה בעבר. כאשר מצטרפת משפחה עירונית בעלת דירה או עסק, אין היא מתבקשת להנחיל מיד את רכושה לקיבוץ. להיפך. אנשי הקיבוץ מייעצים לה, שלא להשכיר את הדירה בעיר לתקופה של שנה, ובוודאי שלא למכור אותה ולא למכור רכוש אחר, עד שייווכחו לדעת וישתכנעו למעלה מכל ספק, כי אכן הקיבוץ הוא ביתם.

ואמנם, כפי שאמר לי פטר גלבוע: „רשאי אדם להחזיק ברכושו חמש שנים. אם האדם משכיר את דירתו, או מוסר את ניהול עסקיו לידי אדם אחר, עליו להעביר את הכנסותיו לקופת הקיבוץ. רק בתום חמש שנים חלה חובה להעביר את הרכוש לרשות הקיבוץ. הקיבוצניקים סומכים אך ורק על המידע הנמסר להם מפי החברים המצטרפים. אם מישהו מוסר שאין לו רכוש, אין עירעור על דבריו ואין עורכים שום חקירות ושום בירורים. „חייבים לשרור יחסי אמון מוחלטים בין הקיבוץ לבין האדם המצטרף אליו", מדגישים אנשים ותיקים בתנועת הקיבוצית.

אפשר לעבוד בחוץ

הפתיחות של הקיבוצים מתבטאת גם בתנאי הקבלה. החבר החדש אינו נדרש עוד לעבוד אך ורק בתחומי המשק עצמו. אדם בעל מקצוע חופשי מקבל רשות להמשיך עבודתו בחוץ. מדען יכול להמשיך בתפקידו במכללה, או במעבדה. גם עתונאי — אמר לי מזכיר קיבוץ שפיים — יכול להצטרף עם משפחתו לקיבוץ ולהמשיך בעבודתו העתונאית.

כמובן, יש הגבלות, יש חובות חלות על כולם. „מעורבות במשק היא תנאי בל-יעבור", אומר בני כצנלסון. „כל אחד חייב לתת כמה ימי עבודה בשבוע. לא נסכים, ששפיים יהיה בית לסופשבוע, כאילו זה הרצליה-פיתוח במהדורה חדשה. כל אחד חייב לעשות עבודה גם בתוך תחומי המשק".

ואמנם, הגיאולוג, שהוא חבר שפיים, עובד ארבעה ימים בחוץ ויומיים במשק. הרופא, שהצטרף לקיבוץ זה, עובד שלושה ימים בשפיים ושלושה ימים במקום אחר. „אם מישהו מוכרח לעבוד בחוץ כל השבוע, כי תפקידו מחייב זאת, יימצא פתרון גם לו. עתונאי, למשל, יערוך את עלון הקיבוץ. מובן מאליו, שכולם משולבים בתורנויות של סופשבוע".

כולם גם יוצאים להתנדבות. עדות מוחשית: בעת ביקורי במשק בשבת, הוכרז „גיוס כללי" לעבודת הקטיף. גם הרופא והגיאולוג היו שותפים לגיוס ויצאו לעבודה. כאשר חסרות ידיים עובדות, כולם נחלצים. בהתנדבות, כמובן, מעבר לכל מיכסה.

קיימת שאלה: עד מתי יעבדו אנשים אלה בחוץ ולא ישתלבו באופן מלא בסידור העבודה של המשק? התשובה איננה פשוטה.

יש משקים, המעוניינים מאוד בקבלת חברים חדשים כדי לחסל — או לצמצם — את העבודה השכירה. ככל שקיבוצים עוברים יותר לייצור תעשייתי, אורבת להם יותר סכנה של עבודה שכירה. כמה קיבוצים, שיש להם מפעלי תעשיית משלהם, התגברו על בעיית העבודה השכירה. בגנן, למשל, יש עבודה שכירה מועטת. אבל גם אלה מעוניינים מאוד בחיסולה המוחלט. תוספת חברים עשויה לפתור את הבעיה.

1800 נפש בשנה

הקיבוצים מעודדים מגידול התנועה מן העיר אל הכפר בעקבות מסע הפירסומת. אומר פטר גלבוע: „אני רואה בפירסום שיטה. על קיבוץ מרום-גולן ניהלו פעם מסע הסברה ממש. בעזרת מחלקת הארגון של ההסתדרות הוציאו חוברת על המשק. פורסמו גם מודעות בעתונות. המודעות הביאו גל של 400 פניות. לחר-

o.b.

הטמפון הקטן שכבש את העולם

(1,400,000,000 טמפוני o.b. נמכרו בשנה שעברה ב-106 ארצות)

את חופשיה עם או-בה
טמפון o.b. הטמפון הקטן, הנוח והבטוח ביותר בעולם נותן לך תחושה משוחררת וחופשית. תוכלי ללבוש מכנסיים קצרים והדוקים או ביקיני. תוכלי לרקוד, לטייל, לטבול באמבט ולרחוץ בים בבטחון מלא.

כושר ספיגה הטוב בעולם תבנית אטימה מוחלטת
לטמפון o.b. העשוי צמר גפן כבוש כושר ספיגה שאין לאף טמפון. לעומת טמפונים אחרים המתארכים עם הספיגה, טמפון o.b. מתרחב עם הספיגה ולכן, ככל שהוא ספוג יותר כן הוא סוגר טוב יותר את פתח הנרתיק ומונע כל תזוזה או דליפה. (טבלי טמפון בכוס מים ותיווכחי בכושר הספיגה המצויין שלו).

טמפון o.b. חוסך יום במחזור ומונע ריח רע
טמפון o.b. סופג את הדם מיד עם צאתו מן הרחם לכן, הוא חוסך לך יום במחזור החודשי כיוון שבאופן טבעי, עושה הדם את דרכו החוצה במשך 24 שעות. האטימה המוחלטת של הטמפון o.b. מונעת היווצרות ריח רע הנגרם כתוצאה ממגע הדם עם האויר.

טמפון o.b. נוח ביותר לשימוש
טמפון o.b. קטן משפחון ולכן קל ונוח לשאתו בארנק. טמפון o.b. נכנס לתוך גופך בקלות תוך שניות בעזרת אצבע — ונשארת נקיה! ללא כל אביזרי עזר שיש צורך להפטר מהם לאחר השמוש.

טמפון o.b. תואם למבנה האנטומי הנשי
טמפון o.b. תוכנן ופותח ע"י צוות גינקולוגים מומחים, כך שיכנס עמוק לתוך הנרתיק לאיזור בו אין עצבים רגישים הגורמים לכאב, או אי נוחות.

o.b. מיני-לבתולות ולנערות צעירות
חדש
החידוש הבלעדי האחרון של o.b. הוא טמפון מיני המיועד לבתולות ולנערות צעירות. עם o.b. מיני אין כל חשש לפגיעה בקרום הבתולים, כיוון שהוא כה קטן ונכנס בדיוק למקום בקרום ודרכו עובר הדם.
(במקרה של כאב קל בשמוש הראשון, יש לדחות השמוש ב-3—4 חודשים).

o.b. ב-3 דרגות ספיגה
נורמל — למרבית הנשים.
מיני — לנערות, לבתולות ולנשים עם דימום מועט — בעיקר בימים האחרונים של המחזור אצל נשים המשתמשות בגלולה למניעת הריון.
אקסטרה — לנשים עם דימום רב בעיקר בימים הראשונים של המחזור.

ספות
המהפכות למיטה
חדרי שינה
מברזיל ומאירופה

15 דוגמאות בצבעים ומידות שונים
החל מ-3450.— ל"י, למסירת מיידית.
„טומה" בן-יהודה 92 ת"א, טל. 231421
אולם תערוכה רח' סמולנסקין 3, ת"א
(פינת בן-יהודה) במרתף החנות.

לכל המעוניינים בגיור
ברית ידידי הגר בישראל תסייע ללא כל תשלום לכל הפונים אליה במידע ובהדרכה בת"א ת.ד. 3333, טל. 325853, 419786; בנתניה, ת.ד. 1313, טלפון 053-24110; בבאר-שבע ת.ד. 2018, טל. 3787; בבני-ברק ת.ד. 601.

סמוך לך
וילונות מאיר
יעוץ אישי

ROSI
בנעלי רוזי-טוב לי

השבוע
פינת
הסיפור
המוזר
במעריב
לנוער

אל הכפר הרוגע

...יש ערך רק אחרי פירסום המודעה או נותנת חומר-רקע. בעקבות ... כאשר ביקשנו להסתייע ב... בלבד. התוצאה לא היתה ...

...בעקבות מסע הפירסומת קלטו ... בשנה אחת כ-1800 נפשות: ... הקיבוץ המאוחד — 610; מ... איחוד הקבוצות והקיבוצים — ... משקי הקיבוץ הארצי של ... הצעיר — 400—500 נפשות. ... מקבוצות אלה היא קטנה ... זאת ועוד: הצטרפותם של ... גורמת לצימצום. לעתים אף ... העזיבות של בני המשקים. ... סולודר סבורה, כי „לקליטת ... חדשים יש השפעה מכרעת. ... משקים, שאולי היו להם כוונות ... אומרים לעצמם: אם הקיבוץ ... מעניינים, גם בשבילנו הוא צריך ... טוב. תופעה זו מחייבת את ... להתמודד יותר".

עדויותיהם של חברים ממשקים שונים מאשרות הנחה זו. בשפיים ובגנן, למשל, היו שנים של עזיבות. עכשיו זה נחלש, כמעט נפסק.

האם גם הסוציאליזם מהווה גורם במשיכת אנשים מן העיר אל הקיבוץ?

„לא בטרמינולוגיה", משיב בני כצנלסון, שכמה מתווי פניו דומים להפליא לאלה של ברל כצנלסון, שניהם ענפים באילן-יוחסין אחד. „לא נתחיל לחנך אותם בשלב הראשון. זה יבוא בהמשך הזמן". ואכן, אחרי תקופה מסויימת עוברים המועמדים סמינרים רעיוניים, במרכזים הרוחניים של התנועות הקיבוציות. „התוצאות מפתיעות ומעודדות", אומרת מזכירת הסניף של הקיבוץ המאוחד בסיפוק.

מכאן מגיע פטר גלבוע למסקנה ברורה ונחרצה: צריך להרחיב את דרך הפירסומת. כי הקיבוץ מעוניין בתוספת אוכלוסים.

דהיטי סלון
דהיטי סלון
דהיטי סלון
דהיטי סלון
מ-4250 ל"י
אינטריור
ת"א, בן-יהודה 141
(פינת רח' ארלוזורוב)

אבישלום דרורי
מהפנט
* היפנוזות שימושית
* גמילה מעישון בעזרת היפנוזה
* לימוד אנגלית בעזרת היפנוזה
* חרדות בעזרת היפנוזה
* בעיות!!
* יעוץ בענייני משפחה
פרטים: תל-אביב
טלפון 289835

לא צריך לסבול
נוכסקורן
מחסל יבלות
הפסיקו להשתמש בפלסטר בלתי מועיל
או בסכין הגילוח המסוכן. נוכסקורן-חומר נוזלי חדיש-
מסלק הכאב תוך 60 שניות.
יבלות ועור נוקשה נובלים עד השורש.
NOXACORN
מרחיק יבלות אנטיספטי

דיסקו בע"מ

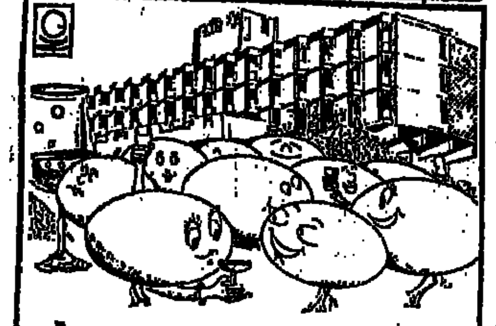

סופשבוע ארוך של
ערבי סופגניות ויין
במלון
גלי זוהר ים-המלח
הזמנת מקומות:
ת"א שד' רוטשילד 66 טל. 625955
סדום: טל. 057-86051/2/3/4, 97848
טלקס 05-294

בית ספר
קוסמטיקה
בהנהלת הגבי חלן פוגל
הבוגרות תקבלנה דיפלומה רשמית
מבית Dr. LATOUR DE PARIS
לפרטים נא לפנות אישית:
תל-אביב: רח' פרוג 5, טל. 232378, מול קולנוע „חן",
בימים ב', ג', ד' 9.00—11.00,
א' ב' ג' 17.00—19.00.
ירושלים: טלפון 68923 בערב.
חיפה: טלפון 642628 בערב.
הרשמה מיידית.

חסכון
גדול
באריזה
הגדולה

גם כשאת חוסכת - הקפידי על האיכות של המרק והערובה לאיכות נמצאת במרקי אסם הנפלאים גם כשהם באריזות משפחתיות וחסכוניות של אסם.

דרשי בחנות את סדרת המרקים של אסם במיכלי פלסטיק גדולים ורב שימושיים. גם את שקדי המרק הפריכים של אסם תוכלי להשיג באריזה משפחתית של 400 גרם.

אסם
גם החוסכים אומרים:
זה טוב-זה אסם

הנכונות להילחם

(המשך מעמוד 11)

ם, אם אינו מתאים לתפקידו ואם אינו מבצע מור למערכת של מוסר.

— דיברת קודם על עבודה ועל מאמץ. כלום ן אלה מושפעים באופן חריף משאלות התמורה ר עבודה והמיסוי הדראקוני ?

אנו מכירים את עיוותי המס 15 שנה. הנסיון שלל לנהל מדיניות של שוויוניות במשק היה רש כל רע. השכר והתמורה צריכים להיות תוצאה ל כשרון, מאמץ, מסירות, יכולת ולא של שוויו־ ת מיותרת. על המזובה הזה המציאו בישראל יטת מיסוי, שיש עמה מצד אחד שעורי מס קטל־ ים, מעבר לכל גבול ההגיון, ש„הורגים" את רצון למאמץ, ומצד שני מערכת מסובכת ומתוח־ מה של עיוותים וחריגים, המאפשרים להתגבר צורה חלקי על „השיטה". מין פתרון, שבו יכו־ ים, כביכול, להישאר בחיים גם היהודי, גם המריץ ם הכלב... כולם, כביכול, חיים, מנצלים חלק כר מהפוטנציאל שלהם ומסלפים את המוסר.

זה מסעיר אותי מאוד, כשמופיעים אנשי ציבור משמר וקובלים ו„מוקיעים" את המנהלים, על משכורות הברוטו הגבוהות שלהם. הם, הקובלים, אים את הפער הלא־נורמאלי בין הברוטו והנטו. לא יודעים כמה מעט נשאר מהמשכורת הגבוהה, בסוף. הם יודעים, כי ההפרש בין הברוטו והנטו הולך ישירות לקופת המדינה. זוהי צביעות קיצו־ נית קיצונית! ליצור את משטר המיסוי המעוות שריכך לזעוק נגד משכורות הברוטו הגבוהות. אלמלא „השיטה" המסולפת הזאת, לא היה כ־ל צורך לשלם משכורות ברוטו כה גבוהות, או להמ־ ציא עיוותים רבים ומשונים, כדי שהאיש יוכל לחיות.

— מהו הפתרון לכל הסילופים האלה ?

מערכת שכר חדשה, נקיה מעיוותים, רחוקה מאשליות של השוויוניות, ומעודדת את המאמץ ואת גילוי היכולת, ובלי שעורי מס אידיוטיים אלה. אי־אפשר לתאר צמיחה כלכלית מואצת, בהישען על השוויוניות, שממילא לא הוגשמה מעולם. המס השולי הגבוה ביותר אסור לו לעלות על 50 אחוז. כך יגלו אנשים יוזמה ורצון לעבוד, להתאמץ, ליהנות מפרי עמלם ולשלם מס בהגינות.

— ואז יש לצרף לשכר את כל ההוצאות ואת כל ההטבות, הגלויות והסמויות ?

לא! בלי ציד מכשפות! בלי לאבד את תעש־ שתות. ישנן הוצאות צודקות, שיש להכיר בהן. אם אדם נוסע במכוניתו לבצע תפקיד מטעם מקום עבודתו, הפרטי או הציבורי או הממשלתי — יש להכיר בהוצאה. אם הוא נעדר מהבית ואוכל ארוחת־צהריים או ישן בבית מלון — זו הוצאה צודקת. אין טעם והגיון להיתפס מקיצוניות אחת לשניה. צריך לבחון כל עניין לגופו, למהותו ולא לעשות הכללות.

— אתה ידוע במאבקך הנמרץ למען שינוי שיטת הבחירות בישראל...

בהחלט! ואני אוסיף להאבק עוד ועוד! המע־ רכת הפוראלית, הערבית, קשורת קשר בל־ינותק בשינוי שיטת הבחירות. השיטה הנוכחית של בחירות יחסיות יצרה מצב, שבו אנשי המפתח של המפלגות השונות מתייחסים אל המדינה כאל שוחחם הפרטית. יש להם חזקה. איש אינו יכול לפנות אותם מכסאותיהם. יש להם „חוות לצמיתות" והם חשים עצמם פטורים מלהצדיק את מעשיהם ואת מחדליהם לפני הבוחר. אין עליהם אימת הבוחר.

בשנת 1959 כתב אבא אבן מאמר על שינוי שיטת הבחירות וציטט דברים מפי פרופ' ה. פיינר, שאבן הגדירו כגדול חוקרי מערכת השלטון בדורנו. כמה וכמה דברים הוכחו בצורה מושלמת במשטר הבחירות שלנו. פיינר אומר, בין השאר: „משטר הבחירות, ואחתר אך ורק לדיוק של הייצוג ולמתן בבואה מדוייקת של ההתפלגות בקרב הבוחרים, פוגע את ערכי היסוד, שמשטר דימוקראטי חייב לשמש. משטר כזה מרכז במכונה המפלגתית את הסמכות לארגן את הבחירות ומבטיח את המידה המושלמת ביותר של הסתגלות המועמדים לרצונם של הבוחרים... כך נוצרת חלישות מוחלטת בין רצון הבוחרים לנבחריהם. הסכנה הגדולה ביותר במשטר בחירות זה היא, שהוא מקשה על הרכבת הממשלה ומעניק עוצמה מופרזת לקבוצות כוח קטנות... ריכוז הסמכות המעשית בידי מנהיגי ופקידי המפלגות צריך להחשב כמקור מסוכן ביותר לסילוף היצרים הדינאמיים והיוצרים של הבוח־ רים...".

כל אלה — ורבים אחרים — הם תחלואי משטר הבחירות שלנו. משטר כוח אינו יכול להסתגל לתמורות ולבטא את הלכי הרוח האמיתיים של הציבור, מפני שהוא מתחסן בפני הצורך להסתגל לרצון הבוחר ולבטא אותו.

יש לזה הוכחה מובהקת מימים אלה. אילו היה נערך עתה מישאל־עם, אין לי ספק, שרוב העם היה תומך בממשלת־חירום לאומית. אבל בגלל הניתוק בין רצון הבוחר והנבחר, בכל המפלגות גם יחד, ממשלה כזאת לא קמה. פרופ' פיינר הפליג ואמר: „היטלר עלה לשלטון בגלל הסתא־ בותה של גרמניה הווימארית, עקב הפילוג, הפירוד והפיצול ואי־היציבות, שנוצרו בגלל שיטת הבחי־ רות היחסיות". אין צורך להזדקק לדוגמה הזאת כדי לקבוע, שחיוני הוא לנו לחסל מן העולם את הניתוק בין הנבחרים לבין הבוחרים ולהקים את הגשר בין העם והשלטון.

— היכן מצוי עתה החוק לשינוי שיטת הבחירות ?

הוא עבר בכנסת בקריאה טרומית והועבר לוועדת חוקה, חוק ומשפט. ושם הוא קבור, לפי מיטב ידיעתי, מפני שיו"ר הוועדה, ד"ר ורהפטיג, אינו רוצה בו.

בלאק אנד דקר לתעשיה

הצעה מיוחדת לחג החנוכה

משחזת זוית בתוספת שי יקר ערך

משחזות זוית של בלאק אנד דקר באיכות סופר סטאר, משקל מינימלי, כח עצום, בידוד כפול עם אפשרויות בחירה בקוטר של 7" ו־9" לחיתוך ולהשחזה בברזל, באבן ובבטון. ונבדק ואושר ע"י מכון התקנים.

בקנותך משחזת זווית באחת החנויות הרשומות מטה תוכל לבחור שי חינם לחג החנוכה בין:

מערכת סכו"ם מנירוסטה 24 חלקים בתוספת פותחן, טיב מעולה מתוצרת ח.ס.י. דימונה.

ובין 20 אבני פלקס המתאימות למשחזות זוית. איכות מהפכנית, תוצרת סופר סטאר של בלאק אנד דקר

אל: בלאק אנד דקר
רח' מרדכי 50, ת"א.
נא לשלוח לי פרוספקט למוצרי בלאק אנד דקר.
שם: …
כתובת: …
מ. 6.12

נפתחה תחנת שרות חדשה בירושלים
רחוב יפו 210, טל. 02-523448

להשיג ב: תל־אביב: ליבוביץ, פרץ 21; גבריי ועקב, עלית 72. בני ברק: שרות לתעשיה, ז'בוטינסקי 7. יהוד: רן גר, קיבוץ גלויות 11. הרצליה: אוניברסל טכניק, סוקולוב 58. כפר סבא: השירות לתעשיה, ירושלים 27. פרדס חנה: לילי רבינוביץ, רח' הבנים. עפולה: גלילי את גוסליב, הנשיא. בית שאן: אלבו בנימין, מרכז מסחרי. ירושלים: אסקו, רח' יפו 70. חיפה: סלע, עצמאות 25; אום, המגינים 60; חברת למסחר והספקה, שרה 2; זרם, הרצלית 31. קרית ביאליק: כר כלי, איזור תעשיה; נהריה: בית שילינג, מרכז מסחרי. לוד: מוג יעקב, הנשיא 1. רמלה: אוולאי אליהו. ז'בוטינסקי 15. עכו: עלי ברזק, רח' בן עמי 54. צפת: ממן דוד ובנו, רח' ירושלים 73. טבריה: המספק ממן שאול, רח' הגליל. באר שבע: טולטן ויויאו, קק"ל 48. אשקלון: אבו משה, צפון ב' 1250/6. קרית גת: פשטיצקי יוסף, מרכז מסחרי חנות 47. קרית שמונה: יוגל מאיר, מרכז רסקו,

Black & Decker
תחנת שירות תל אביב: רח' מרדכי 50 (מול הסינרמה) טלפון 36811 - 38650
תחנת שירות ירושלים: רח' יפו 210 טלפון 02-523448

חגי לבונטון אילון

בתיאבון...

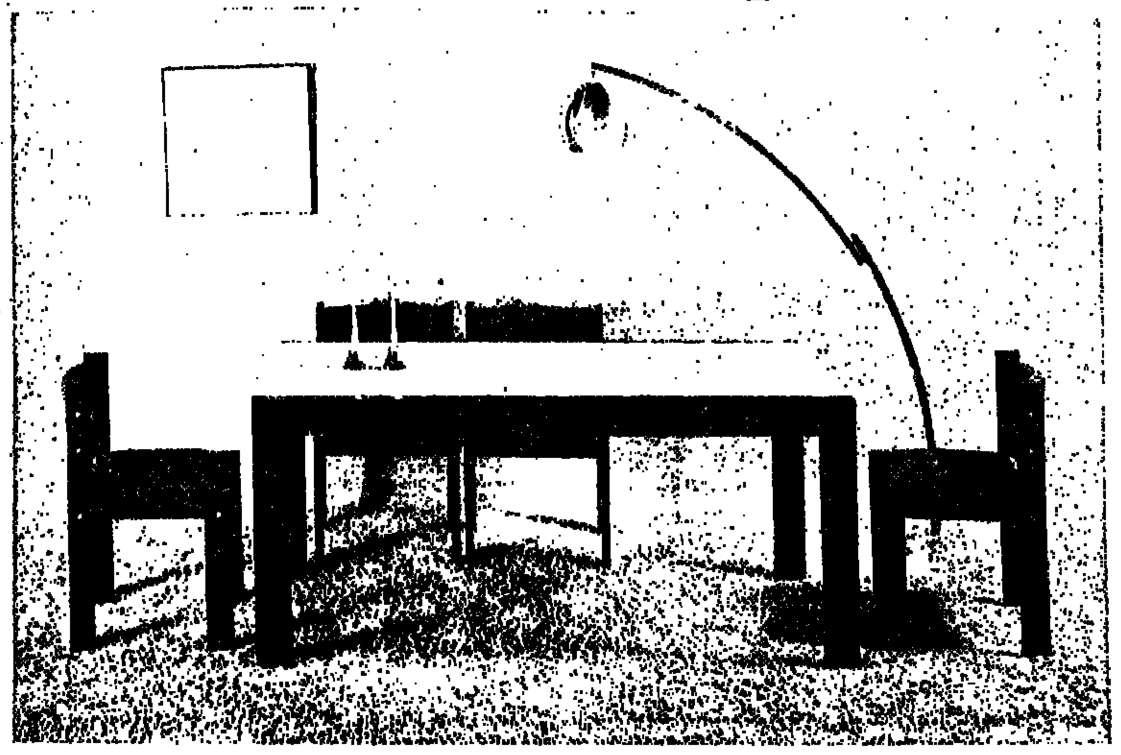

שב נא ואכול בתיאבון ליד מערכת האוכל "סיני" של סולב. מערכת "סיני" הינה המלה האחרונה בעצוב ובסגנון חדשני מיוצרת כולה מעץ אשור מלא ומשובח תוך הקפדה מתמדת על איכות ותגמיר מעולים.

שולחן "סיני" כשהוא סגור מותאם לישיבה נוחה ומרווחת ל־6 איש. מידותיו המירביות 170 ס"מ אורך 85 ס"מ רוחב. ניתן להגדילו במטר נוסף ואז הוא מתאים לישיבה נוחה ומרווחת ל־12 איש.

כסא "סיני" מותאם בסגנונו לקוי השולחן. המושב והגב מרופדים בשלל גוונים והישיבה בו נוחה ונעימה.

מערכת "סיני" היא אחת משלושת מוצרי סולב שזכו השנה בפרס עצוב המוצר - בתערוכת אדם ומעונו ביריד המזרח.

בקש רהיטי סולב - הרהיט העשוי עם כל הלב.

סולב מפעלי רהוט ועץ של סולל בונה
אולמות תצוגה:
תל־אביב: קיסרי־סולב רח' אבן גבירול 14 טל. 264347-8 • רהיטי סולב רח' פרישמן 56 טל. 244181-5
ובכל חנויות השקם, המשביר לצרכן, כליבו שלום ובחנויות הרהיטים המובחרות בכל רחבי הארץ.

נגריה
חב' ששון חוגי בע"מ
מציעה
דלתות, משקופים וחלונות
בכל המידות (דלתות אטומות וזכוכית)
וכל סוגי מסגרות עץ
רחוב היצירה 26, רמת־גן

הנהג
עשה לך
מנהג —
קח עמך
חייל לדרך

גבי קורה
לתשומת לב!
מגלת עתידות ידועה אינטרנציונאלית
מתטלויזיה הישראלית תנחש לכם את עתידכם (שמחות וצרות). בקלפים, כף היד, כתב, חול, אש, אסטרולוגיה. כ"כ יכולה לתת לכם יעוץ (עזרה) בנשואים, אהבה, כסף ומחלה. מראיינת בימים א', ב', ג', ד', ה', ת"א, רחוב גאולה 19, קומה ב' (אלנבי־טוגרבי) בין השעות 19—11.

תל אביב
אלנבי 19 טל. 58408
בי"ס טבעי למקצועות האופנה

תפירה בכתב
לבגדי נשים ולבגדי ילדות

גזרן/נית קונפקציה

חולצות ומכנסי גברים
בגדי ילדות

"מרים"
ומכנסים
התחלת הקורס 18.12.74

עשי בעצמך בחודש
חולצות חצאיות שמלות

כודליסט/ית
כותבנן/נת אופנה
התחלת הקורס 18.12.74

תופרת סלון
צייר/ת אופנה

ת.ד. 4402 ת"א

אמור קוקידנט
ויציע לך סידרת מוצרים נפלאה לייצוב שיניך ה־ תותבות, לנקיונן ולשמירת רעננותן.
אמור קוקידנט ותוכל לד־ בר, לצחוק ולפטפט בהר־ גשת בטחון.
אמור קוקידנט עם הרגשת רעננות וניחות.
שאל את רופא השיניים שלך ובכל בתי המרקחת על
Kukident
סידרת מוצרים נפלאת (להצמדה, יציב, ושמירת שיניים תותבות) המבוק־ שת ביותר באירופה וב־ ישראל.

יהודית אופנת הריון
היי נאה
בשמלות הריון מהמבחר הגדול
ב"יהודית"
טיב ושרות מעולה
ת"א, רח' הכרמל 39 (בית שלישי מפינת אלנבי)
טלפון 56980
פתוח כל היום

בוטיק
למידות גדולות
שמלות חליפות מעילים ושמלות מקסי
דגמים חדישים
בגדלים עד 54
אופנת
זייפר
תל־אביב
רח' בן־יהודה 102

אופנת
בגדי הריון
דוגמאות חדישות
במבחר גדול
„בלילת יופי"
ת"א, דיזנגוף 109
טל. 231948

סטריאו
הרכבה עצמית = ½ מחיר
Z-KIT
רחובות, ת.ד. 1103
בקש קטלוג חינם

רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו

יום ו'

6.12.74

רבקה אהר

שבת

7.12.74

אהרן מסקין ★ דיוקנו של שחקן 11.05 (ב)

יום א'

8.12.74

שושנה דמארי ★ 9.00 (ט)

יום ב'

9.12.74

זאב ז'בוטינסקי ★ 10.00 (ט)

יום ג'

10.12.74

הלורד מוזין ★ 9.05 (ב)

יום ד'

11.12.74

פיטר סלרס ★ 9.00 (ט)

יום ה'

12.12.74

חנן פורת ★ 10.05 (ב)

תכניות קבועות

הטלוויזיה הכללית

הטלוויזיה הלימודית